

Viure en silenci. Relació entre pares sords i fills oients.

2n Batxillerat

Lleida, 18 de desembre del 2013

Treball de Recerca

This investigation focuses on families with deaf parents and hearing children. The variables of this research were the communication between children and their parent and how they feel having deaf parents. A survey given to 29 teenagers whose parents are deaf and some interviews about their experiences were used to evaluate the difficulties that they feel. Another survey were given to teenagers with hearing parents to show the differences between teenagers who has deaf or hearing parents. The results of these tests indicated that these families suffer a problem of communication and a role variation. Children become bilingual very soon in oral language and in Sign Language and they are forced to act as an interpret because children are the main way deaf parents have to access the hearing world. Children also develop good qualities such as maturity, responsibility and independence.

Este proyecto de investigación se centra en familias con padres sordos e hijos oyentes. Las variables de investigación de este proyecto son la comunicación entre padres e hijos y como los hijos se sienten con el hecho de tener padres con deficiencia auditiva. Para evaluar las dificultades que experimentan los hijos realicé una encuesta a 29 adolescentes de padres sordos y diversas entrevistas. Con el fin de contrastar las diferencias entre hijos con padres sordos e hijos con padre oyentes, de la misma encuesta extraje algunas preguntas y las pase en forma de encuesta a hijos de padre oyentes. Los resultados han indicado que estas familias sufren un problema de comunicación y un cambio de roles. Los hijos son bilingües desde muy pequeños en la lengua oral y la Lengua de Signos y son usados como intérpretes ya que son el conducto más accesible de los padre al mundo oyente. Los hijos, por lo tanto, desarrollan excelentes cualidades como la madurez, la responsabilidad y la independencia.

"Els pares, per llei natural fan el que millor saben pels seus fills... No conec cap pare perfecte ni cap model perfecte... És difícil saber on és l'equilibri per portar endavant la tasca... Tampoc hi ha Càtedres d'Universitat on els pares puguin aprendre a ser pares... Els pares han de fer el que saben [...]"

(J.L. Arlanzón, 1999)

0. Introducció

a. Estat de la qüestió

1. Sordesa

1.1 Classificació

- 1.1.1 Segons l'origen
- 1.1.2 Segons la zona de lesió
- 1.1.3 Segons el moment d'adquisició
- 1.1.4 Segons el grau de pèrdua

1.2 Sistema de comunicació

- 1.2.1 Comunicació oral i lectura labial
- 1.2.2 Llengua de Signes
- 1.2.3 Comunicació total i cued speech

1.3 Antropologia de la persona sorda

- 1.3.1 Autoconcepte
- 1.3.2 Autoestima
- 1.3.3 Identitat
- 1.3.4 Lectura i escriptura
- 1.3.5 Adaptació en el món oient
 - 1.3.5.1 Comunicació deficient
 - 1.3.5.2 Falta d'informació

1.4 Sociologia de la persona sorda

- 1.4.1 La Comunitat Sorda
- 1.4.2 Cultura visual
- 1.4.3 Valors, tradicions i costums
 - 1.4.3.1 Valors
 - 1.4.3.2 Costums
 - 1.4.3.3 Tradicions

1.5 Formació

1.6 Vida laboral

1.7 Què pensen els sords dels oients?

2. La sordesa i la criança de fills oients

2.1 Limitacions del sord amb els seus fills

2.2 Problemes que experimenta el fill

- 2.2.1 Comunicació parental
- 2.2.2 Aprenentatge del llenguatge oral
- 2.2.3 Viure entre dos mons (sord i oient)
- 2.2.4 Identitat oient o identitat sorda?
- 2.2.5 Fills, pont de relació amb el món oient
- 2.2.6 Canvi de rols en el nucli familiar
- 2.2.7 Acceptació dels seus pares

2.3. Aspectes positius de tenir pares sords

- 2.3.1 Forta unió parental
- 2.3.2 Responsabilitat
- 2.3.3 Independència
- 2.3.4 Maduresa
- 2.3.5 Sociabilitat
- 2.3.6 Sensibilització

b. Recerca

3. Hipòtesi i metodologia

4. Recollida i anàlisi de dades

4.1. Resultats i anàlisi de les enquestes

4.2. Resultats i anàlisi de les entrevistes

4.2.1 Entrevistes als fills

4.2.2 Entrevistes als pares

5. Conclusions

Altres referències

Annexos

Enquesta a fills de sords

Enquesta a fills d'oients

Entrevistes als fills

Entrevistes als pares

0. INTRODUCCIÓ

Des de petit he mantingut un contacte directe amb la Comunitat Sorda. En el moment en que vaig haver de decidir un tema per al treball de recerca vaig pensar que podia ser una bona idea decantar-me pel tema de les persones sordes. Tot i així, no sabia quin àmbit d'aquest gran ventall estudiar.

Després de pensar-ho vaig decidir fer el treball sobre l'arribada d'un fill sord a una família oient. Però al poc temps em vaig adonar que hi ha molta informació sobre la qüestió i molts estudis realitzats. En aquell moment, em vaig adonar que hi havia un tema que casi ningú havia tractat: l'arribada d'un fill oient a una família de sords. La paternitat, que ja és força difícil per sí sola, augmenta el grau de dificultat si hi afegim una discapacitat física de per mig.

Tot i que no s'ha donat molta rellevància a aquest tipus de famílies, en realitat és el mateix cas que el de l'arribada d'un nen sord però canviant els papers. No sabia exactament què descobriria amb la recerca, tot i que ja coneixia més d'una persona amb pares sords. Per tant, per acotar el tema vaig decidir estudiar les dificultats que experimenta el fill en primera persona durant el seu desenvolupament, més o menys des dels primers mesos de vida fins als 18 anys. D'aquesta manera vaig formular la meua hipòtesi: *Quines dificultats experimenta un fill amb pares sords durant la seva criança?*

El primer objectiu del meu treball era conèixer les limitacions, a nivell individual i col·lectiu, d'una persona amb deficiència auditiva. Conèixer, a més a més, les limitacions en la lectura i la escriptura del sord, les limitacions comunicatives, el seu nivell d'autoestima, d'autoconcepte i la seva identitat, a més de les característiques de la Comunitat Sorda com a col·lectiu. Un altre dels objectius era comparar el resultat de les enquestes i les entrevistes i fer unes conclusions d'aquestes. Volia conèixer els sords, i a partir d'aquest coneixement, enfocar les seves limitacions a la seva vida familiar i amb el tracte amb els seus fills. Posteriorment pretenia esbrinar els principals problemes que s'esdevenen entre el fill oient i el pare sord durant la criança. Vaig voler comparar diferents famílies on algun dels pares, com a mínim, és sord i veure les diferències i les similituds, cosa que vaig dur a terme mitjançant enquestes i entrevistes. A més, vaig voler veure en contrast les diferències que hi ha entre famílies amb els pares sords i famílies amb els pares oients.

Vaig començar a estudiar el tema a l'estiu del 2013, fent una recerca bibliogràfica sobre la sordesa i posteriorment sobre les limitacions de la sordesa reflectides a la criança de fills oients. En aquell moment em vaig adonar que no hi ha pràcticament cap estudi de pes sobre aquest tema. Fins i tot, els mateixos sords que tenen fills oients reconeixen que és un tema poc tractat i que no estaria de més que els pares rebessin una petita formació. En tots els llibres relacionats sobre la sordesa es dedica una pàgina o dues com a

molt a aquest tema. Per això vaig decidir buscar sobre el tema en anglès i vaig trobar-hi informació d'una associació als Estats Units anomenada CODA (Children of Deaf's Parents). Era pràcticament un tema nou a descobrir, i això és el que volia des d'un principi, poder experimentar i estudiar quelcom nou.

Vaig abastir-me de tota la informació que vaig poder i vaig començar el meu treball. Mitjançant tres llibres¹, que em van recomanar una professora del Cicle Formatiu Superior d'Interpretació de Llengua de Signes i una intèrpret de la Llar de Sords de Lleida, vaig dur a terme la primera part de la recerca bibliogràfica: la sordesa. La segona part va consistir en aplicar les limitacions del pare sord a la criança de fills oients i les dificultats que hi sorgeixen. Aquesta informació la vaig poder extreure de pàgines web informatives d'associacions als Estats Units de fills de pares sords (CODA) i de casos autobiogràfics que fills de sords pujaven a aquestes pàgines. A més, vaig poder aportar informació a partir de la meva pròpia observació de casos d'aquest tipus.

Posteriorment vaig realitzar unes enquestes on vaig voler contrastar el que havia après fins aquell moment. Vaig contactar 29 persones que tinguessin pares sords i els hi vaig fer arribar una enquesta. Una vegada contestades vaig formular les dades i vaig transcriure els resultats en gràfics. A més, vaig dur a terme cinc entrevistes a filles de sords i dues entrevistes a pares sords en les que vaig voler emfatitzar les seves experiències personals, les seves percepcions i els seus sentiments. Per poder comparar fidelment la informació de les enquestes vaig escollir 6 preguntes de l'enquesta i les vaig passar a un grup de control format pel mateix nombre de nois i noies (29), però en aquest cas fills d'oients. Finalment vaig recollir tota aquesta informació i la vaig analitzar amb molt deteniment, podent extreure així els resultats.

Per tant, aquest treball està estructurat en dos parts: l'estat de la qüestió i la recerca. En el primer apartat he sintetitzat els coneixements previs sobre la qüestió abans de començar la recerca. I en el segon apartat està exposat tot el procés de la meva recerca i, al final, els resultats obtinguts.

Sincerament, ha sigut un goig realitzar aquest treball ja que tinc un fort interès pel món dels sords. A més, molta de la informació que hi ha aquí no està a l'abast de molts sords i fills de sords i, espero que aquest treball pugui ser de gran ajuda a algunes famílies.

¹ FERNÁNDEZ-VIADER, M. del Pilar i PERTUSA, Esther; *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 2004.

MINGUET, Amparo; *"Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas"*. València, FESORD C.V, 2000.

HOLCOMB, Roy K., HOLCOMB, Samuel K. i HOLCOMB, Thomas K.; *Cultura sorda. Así somos*. San Diego, DawnSignPress, 1994.

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

1. SORDESA

La sordesa és “*la manca o afebliment de la capacitat auditiva, independentment del grau de pèrdua*”². És, tanmateix, un terme utilitzat per referir-se a tots els diferents tipus i graus de sordesa. Altres termes coneguts per referir-se a la sordesa són discapacitat auditiva i discapacitat hipoacúsia.

1.1 Classificació

Dins l'àmbit clínic la sordesa es classifica principalment d'aquesta manera³:

1.1.1 Segons l'origen

L'origen es refereix al com de l'aparició de la sordesa. Pot ser de tres tipus: hereditària o adquirida, o l'anomenada sordesa presbiacúsia.

- Sordesa hereditària: Representen d'un 30% a un 50% del total de població sorda. Són causades per un gen recessiu que genera una deficiència auditiva. Per tant, hi ha famílies senceres on la majoria dels seus membres pateixen sordesa. O d'altres on una generació la pateix i la següent no, i així es repeteix successivament.
- Sordesa adquirida: Aquesta sordesa no té res a veure amb la genètica, ja que es dona per algun tipus de malaltia o un traumatisme durant la vida de l'individu. Les causes més comunes són els traumatismes, la prematuritat o poc pes al néixer, otitis, meningitis, xarampió, errades mèdiques, etc. Per tant, no hi ha cap patró exacte d'aparició en les sordeses adquirides.
- Un altre tipus de sordesa adquirida, encara que no es troba dins de la classificació clínica, és l'anomenada presbiacúsia. Consisteix en la pèrdua progressiva de l'audició amb el pas dels anys i el deteriorament de l'oïda. Comença a presentar-se cap als 50-60 anys d'edat. Cal a dir que el 97% de la població perd audició a partir dels 50 anys. Encara així un 24% pateix problemes grans d'audició i de comunicació per causa de la presbiacúsia.

1.1.2 Segons la zona de lesió

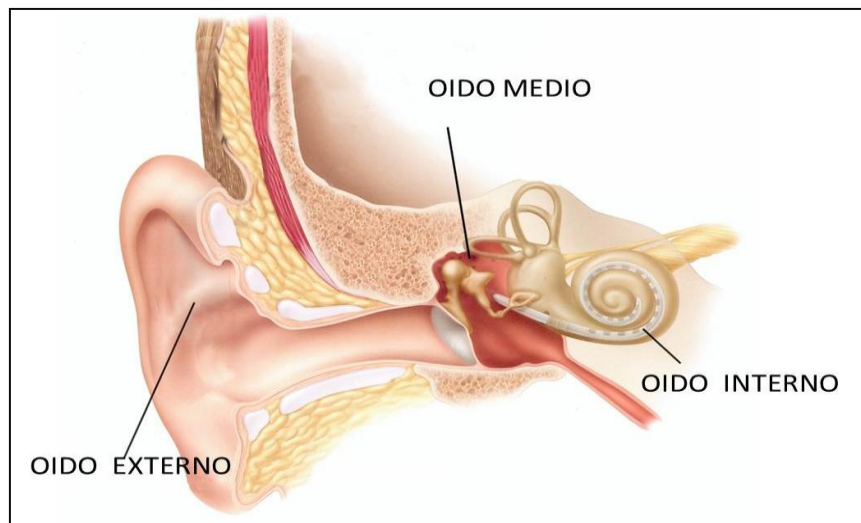
- Sordesa conductiva. La sordesa conductiva és deguda a algun trastorn en la zona de l'oïda externa i l'oïda mitjana. Algunes causes comunes són malalties com l'otitis o les malformacions, la manca de pavelló exterior, la presència de cossos o substàncies estranyes, etc. L'oïda externa i mitjana són les encarregades de rebre els sons i transportar-los cap a l'oïda interna. En cas que aquesta zona es veïés malmesa, la transmissió d'aquests sons quedaria interrompuda o, com a mínim,

² *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*. Enciclopèdia Catalana SA., Barcelona, 2013.

³ FERNÁNDEZ-VIADER, M. del Pilar i PERTUSA, Esther; *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 2004.

afectada. Tot i així, les conseqüències a la parla i l'audició no solen ser molt greus i, si es troba a temps, amb una intervenció quirúrgica es pot evitar el problema.

- Sordesa neurosensorial. Aquest tipus de sordesa esta ocasionada per lesions coclears i disfuncions que afecten des de l'oïda interior fins el lòbul temporal. En estar afectada una zona més profunda i delicada de l'oïda, aquestes lesions acostumen a ser més greus i permanents.
- Sordesa mixta. Aquesta és la sordesa que presenta components de les sordeses conductives i de les neurosensorials.

Aparell auditiu

1.1.3 Segons el moment d'adquisició

- Sordesa prelocutiva: És el tipus de sordesa que s'ha adquirit al nàixer o en els primers anys de vida. D'aquesta manera, la pèrdua d'audició s'adquireix abans d'adquirir el llenguatge.
- Sordesa postlocutiva: És la sordesa adquirida després de l'adquisició del llenguatge.

El fet d'haver après el llenguatge abans de la pèrdua d'audició dona una facilitat enorme al sord per desenvolupar-se en la comunitat oient. En canvi, el sord que ja ha nascut així, mai ha sentit una frase sencera (depenent del grau de sordesa) ni el so de les lletres i no aprendrà mai correctament el llenguatge. Alhora, tampoc serà capaç de pronunciar correctament els fonemes. Cal afegir que el fet de no haver sentit mai també repercuteix en la comprensió lectora i l'escriptura. Per tant, experimentarà més dificultats al llarg de la seva vida.

1.1.4 Segons el grau de pèrdua

Per mesurar el grau de pèrdua auditiva, es duen a terme unes unitats de mesura, els decibels (dB). La classificació seria aquesta:

MESURA DEL GRAU DE PÈRDUA AUDITIVA						
Classificació	Audició normal	Sordesa lleu	Sordesa mitjana	Sordesa greu	Sordesa profunda	Cofosis
Umbral d'audició (dB)	0-20 dB	21-40 dB	41-70 dB	71-90 dB	91-120 dB	+ 120 dB
Exemple	Xiuxiueig	Conversació suau	Conversació normal	Tràfic sorollós	Perforadora	Reactor

- Audició normal: És l'audició que posseeixen les persones amb un umbral auditiu inferior als 20 dB. No mostren cap problema comunicatiu ni de parla.
- Sordesa lleu: Les persones que tenen una sordesa lleu són capaces de mantindre una conversació normal; fins i tot poden passar desapercebudes. Tant i així, és probable que experimentin problemes a l'hora d'escoltar alguns sons, de mantindre conversacions a certa distància o de dir algunes paraules.
- Sordesa mitjana: A partir d'aquest grau de pèrdua es necessita optimitzar les condicions de la via auditiva o augmentar la veu. D'aquesta manera, una persona amb sordesa mitjana necessita veure a l'interlocutor cara a cara i, fins i tot, fer ús de la lectura labial. Són incapaços de percebre un xiuxiueig o un crit llunyà. La parla pot presentar un retard i també es pot veure afectada la comprensió lectora. En aquest punt la persona hauria de reconèixer la seva sordesa i saber quines són les seves limitacions a nivell individual per poder pal·liar-les.
- Sordesa severa: Aquest tipus de sordesa presenta greus impediments en la parla; per tant, es requereix un sistema visual de comunicació, com la llengua de signes. Dependentment de la seva habilitat llegint el llavis, la persona sorda podrà mantindre conversacions més o menys fluïdes. La lectura i l'escriptura es veuen afectades i el vocabulari tendeix a ser molt pobre. A partir d'aquest grau de sordesa, la persona comença a patir una diferenciació més marcada del col·lectiu oient i el seu desenvolupament social. Les conversacions parlades li resultaran molt difícils i incòmodes; en canvi, mitjançant la Llengua de Signes es podrà comunicar

perfectament amb la resta de sords. Només així el sord començarà a desenvolupar la seva *identitat sorda*⁴.

- Sordesa profunda: Implica forts problemes de comprensió de la llengua oral per via auditiva. "*El bilingüisme (llengua oral/ llengua de signes) podria ser una fórmula adequada pel sord, permetent així parlar i entendre als oients que utilitzen el codi oral i al mateix temps utilitzar el Llenguatge de Signes amb la comunitat sorda*".⁵ Els nivells de comprensió lectora en aquest grau són molt baixos, fins i tot nuls. Quan el nivell de comprensió per part dels sords és tan baix se'ls anomena *analfabets funcionals*.

- Cofosis: És la pèrdua total d'audició. Les característiques de la persona que pateix cofosis són semblants a la que pateix sordesa profunda.

Tot i existir-hi una classificació del grau de pèrdua, cap cas és igual i, en funció dels factors de la persona i les experiències viscudes, el desenvolupament personal i social és diferent en cadascú. A més, l'educació rebuda durant la infància juga un paper clau, sobretot si aquesta ha estat enfocada a l'aprenentatge de la llengua oral o si ha estat rebuda en Llengua de Signes i adaptada a les limitacions del sord. Però sí és veritat que, conforme menys grau d'audició hi ha, més dificultats experimenta la persona. Una persona amb més sordesa té més dificultats per escriure, llegir, relacionar-se,... i, sobretot, tindrà més necessitat d'utilitzar un llenguatge visual, de relacionar-se amb la comunitat sorda i de desenvolupar una identitat sorda.

1.2. Sistema de comunicació

Per entendre millor la persona sorda com a individu i els diferents tipus de sords dins la Comunitat Sorda, és necessari saber que hi ha diferents vies de comunicació que poden utilitzar. L'objectiu d'aquest treball no és la persona sorda en sí, per tant, només explicaré de forma general cadascun dels mètodes de comunicació disponibles, sense entrar en una discussió sobre quin és millor. Per al desenvolupament d'aquest apartat em baso en els treballs de Triadó i Fernández-Viader (1992) i Fernández-Viader i Pertusa⁶ (2004), a més de l'estudi i l'observació en primera persona de la Comunitat Sorda durant molt temps.

1.2.1 Comunicació oral i lectura labial

La gran majoria de sords, al nàixer i créixer sofreixen una etapa de "normalització". Aquesta no és altra cosa que una etapa en la que, sigui per influència de la família, els amics, el col·legi o per sí mateix, el sord intenta apropar-se el màxim al que seria un oient. El fet que més els separa dels oients és que aquests es comuniquen per la

⁴ Aquest concepte s'explicarà en aquest treball en un altre apartat.

⁵ (Editorial. Rev. Logopedia, vol. XII, 1992:2).

⁶ Op. cit.

via oral. Per tant, això és el que intenten millorar. Aquest sords són els anomenats: sords oralistes.

Els sords oralistes defensen que per assolir una integració total en la societat, és clar, una societat oient, es necessari aprendre i fer un bon ús de la llengua oral i que, per tant, la Llengua de Signes és totalment innecessària i improductiva, i no l'aprenen. Des de ben petits, la majoria d'oralistes han viscut en un nucli oient i no ha tingut quasi contacte amb la Comunitat Sorda. Han après el vocabulari i més o menys la gramàtica del idioma per poder comunicar-se amb eficiència. Però, com poden aquestes persones, amb el fet de no sentir-hi, comunicar-se oralment?

Gràcies a la ciència, els sords oralistes han pogut millorar moltíssim la seva comunicació. El invent més comú del que fan ús és l'audiòfon. Un audiòfon consisteix en un aparell que rep els sons de l'exterior i els transmet cap a dins de l'aparell auditiu per mitjà d'ones elèctriques. Es col·loca a la part exterior de l'aparell auditiu (a l'orella) i, depenent de quant ho necessiti la persona, augmenta en més decibels els sons. L'audiòfon ha millorat la vida de molts sords de tot el món ja que és accessible econòmicament per a molts, no fa falta fer cap operació ni cap incisió per aplicar-lo i es dissimula bastant bé. Encara així, no tots els sords en poden fer ús. Sords amb cofòsis o sordesa profunda no poden utilitzar-lo. Alguns ho han provat, però només reben sorolls que no són capaços de desxifrar (cops de porta, tràfic, nen cridant, alguna cosa que cau al terra, etc.) i no poden escoltar correctament les paraules. Com bé ens diu Silvestre (1998)⁷, *"en les sordeses més lleus o moderades, l'audiòfon pot ajudar a captar el llenguatge oral; conforme s'avança en la severitat de la pèrdua auditiva pot col·laborar en l'aportació de matisos acústics que en conjunció amb la lectura llavifacial o altres mètodes de suport també contribuiran a certa comprensió del llenguatge oral"*. No obstant, sords amb sordesa lleu i mitjana podrien fer ús de l'audiòfon i desenvolupar-se mitjanament bé en el codi oral.

El segon aparell que els sords poden utilitzar per sentir-hi més i comunicar-se millor és el implant coclear. Consisteix en un dispositiu electrònic que capta els sons per un micròfon i per mitjà d'un fil els transmet fins el nervi coclear. D'aquesta manera, la persona té la sensació de sentir-hi. Com afirma Minguet (2000)⁸ *"en aquest cas la tecnologia ha procurat grans avenços al tractar de substituir i reproduir un determinat procés fisiològic"*. No obstant, el implant coclear ha creat molta controvèrsia dins la Comunitat Sorda ja que si s'aplica en la infància o en l'adolescència, en la gran majoria dels casos la resposta és positiva, però aplicat a persones amb més edat, molts cops l'aparell s'ha de retirar amb el temps, amb tots els problema quirúrgics que això ocasiona. Hem de pensar que una persona sorda està en constant silenci, exceptuant algun que altre so, durant tota la seva vida. Per tant, de cop i volta rebre

⁷ SILVESTRE, Nuria; *"Sordera. Comunicación y aprendizaje"*. Barcelona, MASSON, 1998.

⁸ MINGUET, Amparo; *"Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas"*. València, FESORD C.V, 2000.

sons constantment requereix d'un procés d'adaptació que, en molts casos, la persona no arriba a passar i, per mal de cap i altres causes, deixen d'utilitzar-lo. També cal afegir que el implant coclear és econòmicament molt costós i no tothom té accés a ell.

Fins ara hem vist dues maneres de com el sord pot millorar la seva comunicació. Però per completar el procés de comunicació, és necessari que el sord entengui a la perfecció què és el que l'emissor li diu. La manera més eficaç d'entendre el que diu, sempre i quan la persona estigui a prop seu, és la lectura labial. Aquesta no és altra cosa que deduir pels moviments dels llavis i l'obertura de la boca el so que s'està fent i deduir la paraula que s'està pronunciant.

Gràcies als audiòfons, el implant coclear i la lectura labial, molts sords oralistes poden comunicar-se per la llengua oral sense fer ús de la Llengua de Signes.

1.2.2 Llengua de Signes

La Llengua de Signes és un sistema de comunicació visual que, a més d'utilitzar algun que altre so, es basa en la comunicació manual i el llenguatge corporal; no és una llengua escrita. El secret d'aquest llenguatge resideix en l'expressió facial i el dibuix amb les mans, com si fos un mim. Segons Minguet (2000)⁹ es pot afirmar que la Llengua de Signes no té estructures gramaticals, encara que, com a ara veurem, hi ha dos tipus de Llengua de Signes. Serien aquestes:

- Llengua de Signes bimodal. Aquesta no és altra que la traducció de cada mot d'una llengua oral en un signe. És la que utilitzen intèrprets i traductors perquè és més precisa i correcta. Tot i utilitzar molt vocabulari precís, ni aquesta Llengua de Signes ni cap altra té determinants, conjuncions, morfemes de temps ni gènere, signes de puntuació, etc. La majoria de sords no utilitzen aquesta, perquè, com ells mateixos afirmen, és freda. Fins i tot tenen dificultat per comprendre-la. Per ficar una comparació, seria com traduir del català a l'anglès, o qualsevol altre idioma, traduint mot per mot. Una traducció podria ser aquesta: "Penso que sí → *I think yes*". Aquesta traducció no seria correcta ja que cada llengua té les seves estructures i maneres d'expressar els conceptes. Doncs, la Llengua de Signes bimodal té una funció però no és la llengua dels sords.

- La Llengua de Signes pura és la que utilitzen els sords; és la Llengua de Signes natural, visual i expressiva. No té cap tipus de regla gramatical, tot s'expressa amb el llenguatge corporal, els ulls, la posició de les mans en l'espai i conceptes com el zoom i la classificació. En aquesta Llengua de Signes, els sords es poden expressar a la perfecció i és en la que millor es senten. Ells, al tindre el sentit auditiu danyat han desenvolupat més la vista. Per tant, el seu llenguatge d'expressió és íntegrament visual.

⁹ Op. cit

No hi ha cap Llengua de Signes millor, de fet, les dues comparteixen els mateixos signes, però la manera d'expressar les idees és diferent. Tot i així, com bé afirma Minguet (2000)¹⁰ "la Llengua de Signes és un aspecte essencial de la seva cultura [...], tenen una relació molt especial amb ella; la coneixen i saben de les seves possibilitats, l'estimen i saben de la seva bellesa, i la cuiden com quelcom que en qualsevol moment els hi poden prendre".

1.2.3 Comunicació total i *cued speech*

La comunicació total consisteix en utilitzar la comunicació oral i lectura labial i conèixer i utilitzar la Llengua de Signes. Aquests sords poden comunicar-se perfectament a,b un sord i amb un oient.

També existeix un sistema de comunicació anomenat *cued speech*. Aquest consisteix en un sistema de moviments manuals, sense significat, que combinats amb la parla fan més comprensible el que es diu. Alguns fonemes com [b] i [p] tenen el mateix moviment bucal, cosa que fa que el sord no entengui si dius [pala] o [bala], per ficar un exemple. Per tant, si dius [ba], com aquest fonema vibra has de ficar la ma a les cordes vocals i si dius [pa], com no es vibra, a la boca. Aquest és només un exemple, hi ha moviments manuals per tots els fonemes.

Codi Cued Speech per l'American Sign Language (ASL)

1.3. Antropologia de la persona sorda

1.3.1 Autoconcepte

L'autoconcepte¹¹, com a concepte científic i psicològic és el "*conjunt de imatges, pensaments i sentiments que l'individu té de sí mateix*"¹². Es sap que les persones amb deficiència auditiva, sigui del tipus que sigui, tendeixen a tindre un autoconcepte

¹⁰ Op. cit.

¹¹ No confondre amb l'autoestima.

¹² SALVAREZZA, L. ; *Psicogeriatría*. Paidós, Buenos Aires, 1999, pág. 98.

de sí mateix inferior al de les persones oients. Segons Minguet¹³, els fets que influeixen en el sord a l'hora de tenir un autoconcepte baix de sí mateix són, en general, aquestes:

- En quant a la història prèvia del sord, les contínues comparacions que es realitzen entre el sord i l'oient. Aquestes són més accentuades durant la infància i l'adolescència del sord. El sord acaba veient quines són les diferències que presenta amb una persona oient i, en compte de pensar que l'oient juga a favor pel fet de sentir, el sord remarca encara més les seves limitacions.
- En quant al context, les baixes expectatives dipositades en la persona sorda. Mestres, caps de feina, i fins i tot els pares, tendeixen a esperar que el sord no faci tot el que un oient és capaç de fer. Això es tradueix en unes demandes més baixes que als seus iguals oients. El sord en veure que se li exigeix menys que a la resta automàticament pensa que no pot dur a terme els treballs al mateix nivell que els oients.
- En quant a la comunicació, molts sords no arriben mai a adquirir un llenguatge oral fluid, i encara adquirint-lo, no es senten còmodes utilitzant-lo. I és obvi que una persona amb deficiència auditiva sempre tindrà més dificultats que un oient alhora de comunicar-se oralment. Però molts sords es veuen frustrats en veure que tenen dificultats per comunicar-se amb el món oient i obliden tots els altres mètodes que tenen a l'abast per comunicar-se eficientment.

Gràcies a uns estudis realitzats a un col·lectiu de sords de diferents edats es va fer evident que els sords profunds tenien un autoconcepte de sí mateixos més baix que sords severos (Cambra i Sylvestre, 1998). Els sords amb menys audició (cofòsis i sordera profunda) tenen un autoconcepte major que els que tenen més audició (sordera severa, lleu i mitjana). Aquest fet demostra que l'autoconcepte dels sords va en relació amb el seu grau de sordesa. Sords que tenen la capacitat de sentir millor i es relacionen amb fluïdesa al món oient esdevindran un autoconcepte més alt. En canvi, sords amb un alt índex de sordesa tindran més dificultats per integrar-se i acabaran desenvolupant un baix autoconcepte. Per tant, aquests sords (majoritàriament sords severos, profunds o amb cofòsis) acaben per no complir les expectatives dipositades en ells i desenvolupen un baix autoconcepte.

Tot i així, l'acceptació de la sordesa per part de la persona i l'esforç per superar-se i desenvolupar-se com una persona pot augmentar el seu autoconcepte. Fernández-Viader i Pertusa¹⁴ afirmen que la família també hi pot influir acceptant la seva limitació i no intentant tractar-lo com si fos un oient. L'educació rebuda i el seu desenvolupament social juguen també un paper important. A més, el fet que aprenguin a parlar la Llengua de Signes i que es puguin relacionar bé amb altres

¹³ Op. cit.

¹⁴ Op. cit.

sords fa veure a la persona que es pot desenvolupar perfectament en el món sord i que s'accepti millor com a persona sorda.

1.3.2 Autoestima

És el "*sentiment valoratiu del nostre ésser, de la nostra manera d'ésser, de qui som nosaltres, del conjunt de trets corporals, mentals i espirituals que configuren la nostra personalitat*"¹⁵. En diferència a l'autoconcepte, l'autoestima no és limitada només a fer una descripció de si mateix, sinó que fa una valoració. Per què és quelcom important per una persona amb deficiència auditiva? Generalment, moltes persones sordes sofreixen de baixa autoestima, encara que no en tots els casos.

Algunes de les causes més comunes de la baixa autoestima que pateixen les persones sordes tenen a veure amb les poques expectatives dipositades en elles i en les poques responsabilitats que se'ls encarrega. També hi té a veure una dificultat en la parla oral i en el desenvolupament social que tingui en el món oient (Torres, 1995). Una persona sorda és moltes vegades criada en un ambient d'oients on es sent com un peix fora de l'aigua, com un peix envoltat de taurons. A més, un gran percentatge de la comunitat sorda, fins a un 90%, pot ser considerat analfabet funcional¹⁶. La gran majoria de sords tenen enormes deficiències a l'hora d'escriure o llegir, fet que s'explicarà més endavant en aquest treball.

En vista de tot això, els sords acostumen a tindre una autoestima més baixa en relació als oients. Arran d'altres estudis com el de Yachnik (1987) i el de Schlesinger i Meadow (1972) s'ha descobert que altres factors també poden influir a que l'autoestima de l'individu augmenti, com el fet de disposar de models d'identificació sords, com poden ser pares o mestres, a més de rebre un tracte amorós i afectiu a casa que reforci les seves capacitats individuals. Disposar d'un sistema de comunicació en el que es puguin desenvolupar fluidament (la Llengua de Signes) i de disposar de models d'identificació en altres adults que parlin la Llengua també pot millorar l'autoestima de la persona sorda. Durant la infància, que el nen sord vegi que cadascú és com és, que alguns són bons al futbol i altres en les matemàtiques, pot ajudar-lo a veure que hi haurà moltes coses que per les seves limitacions físiques no podrà dur a terme però que hi haurà moltes que sí. A més a més, l'estar envoltat d'una comunitat sorda on es pugui sentir còmode i satisfet és també molt positiu en el sord. És també beneficiós per la seva autoestima el fet d'anar rebent ocasionalment responsabilitats i que les dugui a terme exitosament o que el sord s'integri bé en el món laboral. I sobretot, el fet de defensar i sentir la seva identitat farà que creixi com a persona i que s'estimi a sí mateix.

¹⁵ CASTILLO, Jonathan; <http://www.psicopedagogia.com>

¹⁶ Dades extretes del CNSE i el Institut Nacional d'Estadística

1.3.3 Identitat

La identitat és "el conjunt de característiques que fan que una persona o una comunitat sigui ella mateixa"¹⁷. Per què és molt important per a la persona sorda tenir la seva pròpia identitat com a tal? En primer lloc per la seva pròpia realització i acceptació com a persona. Una persona amb deficiència auditiva no és un no-oient, és un sord! I això és el que ha d'acceptar i actuar en conseqüència. En segon lloc per saber quin lloc ocupa en la societat i definir el seu rol (Erikson, 1968).

Durant el creixement com a persona i el seu desenvolupament social, la persona sorda ha d'anar construint la seva pròpia identitat, i decidir si pertany a la comunitat sorda o a la oient. La majoria de sords creixen dins del nucli familiar i es mouen en un ambient d'oients, però a l'arribar a l'adolescència o a l'edat adulta descobreixen la Llengua de Signes, la comunitat sorda i, sobretot, un món en el que es poden comunicar d'una manera fluida i natural.

Segons ens diu Fernández-Viader i Pertusa¹⁸ els factors principals que poden afavorir que el sord desenvolupi la seva identitat sorda són aquests:

- Que els pares també formin part de la comunitat sorda i els fills creixin en contacte amb aquesta.
- Que l'adolescent hagi acudit a un col·legi amb altres membres sords o que des de petit hagi tingut contacte amb altres sords.
- Que la seva adaptació al món oient no hagi sigut bona.

En un experiment realitzat per Rodríguez Ortiz l'any 2003 amb una mostra de 36 persones amb deficiència auditiva per saber si es sentien pertanyents a la comunitat sorda, el 47% va contestar que es sentien dins de la comunitat sorda, un 48% que es sentia agust en els dos mons i, curiosament, només un 5% va afirmar que formava part de la comunitat oient.

Per entendre més bé el concepte de la identitat sorda, hem de pensar en la següent situació. Fiquem que viatgem a un país de parla estrangera, amb una cultura diferent, unes costums que no són les nostres, tradicions i valors diferents, etc. I allà trobem un col·lectiu de persones que són del nostre lloc d'origen. Oi que ens sentiríem més còmodes amb ells, podent compartir experiències, la mateixa llengua, similars maneres de pensar i frustracions? Doncs això precisament sent la comunitat sorda. Els sords viuen en un món regit per la comunicació oral, per la música, per un sentit del humor que no comprenen, etc., i això fa que es sentin més agust dins la Comunitat Sorda, amb gent que els compren. Doncs, quan coneixen la comunitat sorda es senten com si haguessin "*arribat a casa*" (Schelesinger, 1987).

¹⁷ CABRÉ, M. Teresa; *Diccionari.cat*. Univesitat Pompeu Fabra, Barcelona

¹⁸ Op. cit

Cal afegir també que desenvolupar la identitat, primerament com a persona sorda, i en segon lloc, com a comunitat, és molt beneficiós, com ja hem vist, per l'autoconcepte i l'autoestima del sord. Un cop el sord hagi desenvolupat la seva identitat s'estimarà com a persona i estimarà els seus valors. El fet de disposar de la Llengua de Signes permetrà que es pugui comunicar a la perfecció amb altres sords i vegi que hi ha un col·lectiu igual que ell, amb la mateixa Llengua i els mateixos trets. A partir d'aquí, el sord ja no pertanyerà al món oïent, un món en el qual té moltes dificultats d'adaptació, sinó que pertanyerà a la Comunitat Sorda, on el tractaran d'igual a igual i es sentirà realitzat.

En conclusió, una persona sorda necessita desenvolupar una identitat com a individu i com a col·lectiu i pertànyer a una comunitat on es pugui sentir còmoda i acceptada.

1.3.4 Lectura i escriptura¹⁹

En un estudi realitzat l'any 1989 per Asensio es van adonar que molts alumnes amb deficiència auditiva no dominen les normes gramaticals. Les causes que ells atorguen són "l'escàs domini de vocabulari i de la sintaxi, així com les dificultats per adquirir les habilitats metalingüístiques, especialment les vinculades a la segmentació de la paraula". Els alumnes sords treuen menors qualificacions a l'escola que els seus companys oïents per causa de la poca comprensió lectora. Durant molt temps he vist en primera persona com en el món laboral, molts sords es veuen en veritables compromisos a l'hora de llegir cartes o escrits. Cal remarcar que els sords oralistes tenen més facilitat a l'hora de llegir i escriure, encara que no tenen una perfecta comprensió. Tot i així, els sords que habitualment utilitzen la Llengua de Signes presenten moltes dificultats a l'hora de llegir i comprendre textos. Per tant, sorgeix la pregunta: per què les persones sordes no tenen comprensió lectora ni escriuen correctament? Per començar veurem algunes de les causes que expliquen aquest fet.

- No coneixen el llenguatge oral. Per aprendre a llegir, primer s'ha de tindre un aprenentatge mínim de la llengua. En el cas de les persones sordes tenen una dificultat afegida: com molts no es comuniquen per la via oral, no coneixen les estructures morfològiques i sintàctiques. En el moment en que aquesta llengua oral es plasma en el paper, la persona sorda no es capaç de percebre el significat potencial de l'escrit (Fernández-Viader i Pertusa, 2004; Ausubel, Novak i Hanesian, 1983). A més, la Llengua de Signes no té complements gramaticals com els signes de puntuació ni els signes d'accentuació. El no haver sentit mai una paraula o una frase pot crear ambigüitat a l'hora de llegir. Això que explicaré ara em va passar a mi una vegada amb un home sord d'uns 50 anys d'edat. Em va demanar ajuda per comprendre un text que deia això:

¹⁹ En aquest apartat em centraré en sords amb sordesa profunda, sordesa severa o que es comuniquen en Llengua de Signes, encara que en molts casos també s'adequa a sords amb menys disfunció.

"Lucia tuvo dos hijos".

En principi aquesta oració no presenta cap problema per se entesa. Però aquest sord, en llegir la paraula "tuvo" es pensava que l'escriptor s'estava referint a un element buit de plàstic. Per tant, el que ell estava entenent era això:

"Lucia 'tubo de plástico' dos hijos"

Ara no cobra tant sentit. Uns altres exemples:

"Juan moró en el desierto"

"El otro día vino mi amigo"

En aquests exemples, la persona sorda podria confondre el verb "moró", per una persona d'origen àrab i el verb "vino", per el vi com a beguda. Quina és la diferència? Signes de accentuació i diferències semàntiques. I com aquests exemples se'n podrien citar moltes més. I es que, tant important és per la lectura, el coneixement del codi escrit com l'accentuació, els signes de puntuació i les normes gramaticals.

- Una altra causa és la pobresa de vocabulari (Marchesi, 1987). El coneixement del vocabulari va molt relacionat amb una bona lectura i una bona comprensió. Tot i així, les persones sordes no coneixen moltes paraules, entre les quals es troben "les negacions, els determinants, la formació i comprensió de preguntes, els processos verbals, la pronominalització i les oracions passives i de relatiu. (Fernández-Viader i Pertusa, 2004)²⁰. En agafar un escrit, a una persona sorda li resulten estranyes la majoria paraules. I això es degut, en part perquè la seva llengua és la Llengua de Signes i aquesta no utilitza moltes de les estructures del idioma. Per donar un exemple i així comprendre molt millor el nivell de comprensió lectora de les persones sordes he escollit un text a l'atzar on les paraules subratllades són les úniques que cobren sentit per una persona sorda:

"Des de sempre, l'home ha considerat que la música té la facultat de modificar l'estat d'ànim de les persones"

"L'home considera música modifica estat d'ànim persones".

Així doncs, la persona sorda és capaç d'aprendre el codi del missatge però no disposa d'una base ferma per accedir a la comprensió general del text. Compren les paraules individualment però no el sentit complet de les oracions.

²⁰ Op. cit.

- Per llegir, és igual d'important conèixer el lèxic i la gramàtica que conèixer el codi fonològic (Minguet, 2000)²¹. El no haver sentit mai una paraula o una frase pot crear ambigüïtat a l'hora de llegir. D'aquesta manera, una persona que mai no ha sentit una llengua i, per tant, no sap com es pronuncia, no disposa de l'habilitat de segmentar les paraules. Això és precisament el que els hi passa a les persones sordes, ja que elles mai han sentit la llengua i, quan l'han de escriure o llegir, no saben quina és l'adequada segmentació de les paraules. (Exemple: DEGOTAENGOTAS'OMPLELABOTA)

- Per últim, Arnold (1989) afirma que la persona sorda acaba establint les seves normes gramaticals. A l'hora d'escriure, com no coneix les normes gramaticals, escriu com li sembla, sense tindre cap sentit sintàctic.

Una altra manera d'explicar perquè les persones sordes que només utilitzen la Llengua de Signes no comprenen textos escrits mitjançant una comparació. Imaginem un grup de dansa que està preparant un ball. El seu ball és quelcom visual, per tant no es pot plasmar en un paper. Però, per recordar-se dels passos, han d'escriure'ls. Com ho faran? El més normal seria atribuir un nom a cada pas de ball. Per tant, aquells apunts correspondrien al seu ball, però no tindrien cap tipus de rigor sintàctic. El mateix passa amb la Llengua de Signes. Com és un llenguatge visual, és impossible de plasmar cada signe al paper. No és pot plasmar en un paper una cara de tristesa ni la classificació en el espai amb les mans d'una acció. Això és un handicap que tenen les persones que utilitzen la Llengua de Signes.

En conclusió, els sords presenten dificultats de comprensió lectora i escriptura vinculades a una manca de lèxic i de coneixement sintàctic, per una falta d'experiència del llenguatge oral i del codi fònic i perquè els seu idioma no correspon amb la escriptura correctament gramatical de les llengües orals.

1.3.5 Adaptació en el món oient

Fins ara hem estudiat el sord com a persona, els seus obstacles, els seus sentiments, les seves limitacions, la seva identitat. Però ara faré un estudi del sord des del punt de vista de la societat.

La persona sorda ha de conviure amb les seves limitacions dia a dia. Però, podríem afirmar que si tota la societat fos sorda tindrien limitacions? No. Les limitacions es veuen reflectides perquè conviuen amb persones que poden sentir i parlar perfectament. En contrast amb la societat oient es veuen clarament les carències que tenen. Però aquestes són només unes carències d'adaptació en el món oient. Per veure com el sord no ho té fàcil per conviure i adaptar-se al món oient parlaré de la comunicació i la falta d'informació.

²¹ Op. cit.

1.3.5.1 Comunicació deficient

Per començar, el principal problema d'adaptació és la comunicació. Hem vist que els sords poden comunicar-se per la via oral (oralistes) o per la Llengua de Signes. Els sords que parlen només Llengua de Signes tenen molta dificultat per entendre's amb un oient. Aquests, molts cops escriuen en un paper el que volen dir. Per exemple, si van a una carnisseria és tan fàcil com escriure *llonganissa* i que qui l'atengui li ensenyi escrit el preu. Sinó, intenten comunicar-se fent gestos molt expressius o, amb molta dificultat, intenten pronunciar alguna frase. D'altra banda, els sords oralistes ho tenen més fàcil per mantindre una conversació fluïda amb una persona oient. Amb la pràctica són capaços de llegir els llavis amb una velocitat i precisió increïble. No obstant, només poden mantindre una conversació si té a l'oiuent proper, amb una bona il·luminació i quiet. En una conversació en grup, on potser hi ha quatre o cinc persones, el sord perd molta informació trobant qui esta parlant i mirant-lo als llavis, ja que necessita mirar a la persona directament per comprendre el que diu. És incapaç de comprendre quan parlen dos alhora o quan estan en moviment. Per tant, sigui oralista o utilitzi la Llengua de Signes, el sord troba moltes dificultats de comunicació en accions quotidianes com anar a comprar, mantindre una conversa amb algun conegut pel carrer, rebre una ordre al treball, haver d'entendre les instruccions d'un metge o comprendre una broma dels seus companys d'escola. Una sorda va fer aquestes declaracions:

"Em pregunto si algun dia podré superar la dificultat que tinc per participar en les reunions, molt més si hi ha sorolls de fons. Amb el implant el tema va millorar bastant però encara em falta molt. Les veus es barregen i només aconsegueixo pescar algunes paraules o frases al vol. Pocs són els oients que m'ajuden. Estan entusiasmats amb les seves històries i veritats. Parlen ràpid i miren cap un altre costat. Arriba un moment que em canso i la meva ment es dispersa. Observo i analitzo els gestos de cada interlocutor per comprendre el que les seves paraules no em diuen. Quan alguna frase em crida l'atenció irrompo en la conversació com un elefant dins d'un basar. Em faig lloc amb uns: Què?, Per què?, On?, Quan?. Alguna ànima caritativa em fa un resum de la conversació mentre els altres segueixen el seu curs".²²

Un altre aspecte que empitjora la comunicació entre sord i oient és la falta de comprensió de l'oiuent o la falta d'interès. Si l'oiuent no sap que el sord ha de llegir-li els llavis, pot començar a moure's, continuar parlant mentre busca alguna cosa i parlar acceleradament sense vocalitzar. També, sobretot en el treball, potser l'oiuent sap que el sord no l'entén si no li parla mirant-lo a la cara i li parla vocalitzant, però per falta d'interès, l'oiuent li parla com a qualsevol altre. Pensa que qui té la limitació és el sord, no ell, i que si algú ha d'esforçar-se per entendre'l és el sord. Però, realment, en una conversació entre un oient i un sord, el problema de comprensió no

²² CASTRO CRANWELL, Olivia; <http://oliviacastrcranwell.wordpress.com/>

és del sord. És a dir, ni l'oient es sap fer entendre pel sord, ni el sord es sap fer entendre per l'oient. Per tant, és problema dels dos entendre's, no només del sord.

1.3.5.2 Falta d'informació

Aquesta dificultat en la comunicació entre el sord i l'oient acaba fent que l'oient prefereixi estalviar-se la comunicació amb el sord. "*Per a què, si em ficaré en un altre compromís perquè m'entengui i segur que no es queda ni amb la meitat del que li vull dir*" - pot pensar l'oient. I aquesta actitud ha portat a una gran falta d'informació cap als sords. Estan desinformatos. D'una banda per el que acabem de veure, perquè els oients han provat que és difícil comunicar-se amb ells i prefereixen abstenir-se. I d'altra, perquè la majoria d'informació es traspassa mitjançant la parla. "*Has sentit això?*"; "*Vas escoltar el que van dir ahir a les notícies*"; "*He sentit una notícia a la ràdio avui que...*"; "*Ens ha dit el mestre que...*". Pel canal auditiu és per on sentim quasi tota la informació que rebem dia a dia. Pensem en tot el que hem sentit dir avui. A les notícies, al carrer, mentre compraves, aquella notícia que has sentit de fons quan estaves cuinant, allò que t'ha fet tanta gràcia a la ràdio... Doncs un sord no ho ha sentit, i per tant, no ho sap.

Encara així, actualment, gràcies a la tecnologia, els sords tenen moltíssim més accés a la informació. Per exemple, la majoria de telediari i programes de comunicació tenen subtítols disponibles. En la gran majoria de ciutats hi ha associacions de sords on es poden contractar intèrprets. A més, hi ha telèfons adaptats on s'augmenta el so o que tenen una petita pantalla per veure's al parlar. Gràcies també a programes de videotrucada com l'Skype o l'ooVoo, s'ha afavorit la comunicació entre sords. Fins i tot, en algunes pàgines estatals hi ha un apartat adaptat en vídeos en Llengua de Signes. Encara així, alguns canals no presenten subtítols o, molts cops, la informació és reduïda. A més, com ja s'ha explicat, els sords tenen deficiències greus en la lectura, per tant, no comprenen en totalitat el que diuen els subtítols. Cal afegir que fins i tot als oients ens costa llegir els subtítols per la rapidesa amb que passen. Per exemple, en el telediari, el interlocutor parla amb bastant rapidesa i utilitza un llenguatge complex. Per tant, pel sord, els subtítols són, en molts casos, de poca ajuda. A més, en molts llocs encara no hi ha un servei d'intèrpret gratuït i l'ha de costejar el sord. Fins i tot havent-hi, la interpretació de tota la informació queda en responsabilitat del intèrpret. Però, i si té poca experiència? O si té un mal dia? Molts cops els sords es queixen de la dolenta interpretació d'algun intèrpret.

Per tant, les dificultats en la comunicació i la falta d'informació treuen autonomia al sord. Al sentir-se insegur per comunicar-se amb un oient exitosament, depèn sempre d'algun intèrpret o d'algun familiar que li tradueixi. I és un peix que es menja la cua. La falta de comunicació genera una falta d'informació. Aquesta, alhora, fa que el sord es senti menyspreat per la societat oient i fa que vulgui tindre menys relació amb ella.

1.4 Sociologia de la persona sorda

1.4.1 La Comunitat Sorda

La Comunitat Sorda és el conjunt de persones sordes i oients (siguin fills de sords, intèrprets, familiars, amics, etc.) que tenen trets comuns com la cultura, les tradicions, els valors, la Llengua, les costums, etc. La Comunitat Sorda consisteix totes les persones que coneixen i participen del món del sord.

A Espanya hi ha, en total, un milió de persones amb deficiència auditiva²³. D'aquest nombre de gent alguns són sords profunds, severs, lleus, etc. D'altres, en canvi, pateixen de presbiacúsia, la manca d'audició que es dona amb l'edat. Alguns sords saben parlar la Llengua de Signes i d'altres, en canvi, fan ús de la llengua oral. Dins del mateix país no hi ha una mateixa Llengua de Signes sinó que, reconegudes per la llei, hi ha la Llengua de Signes Espanyola (LSE) i la Llengua de Signes Catalana (SLC), a més de petites diferències per regions. Tot i així, tots formen part de la Comunitat Sorda.

Com hem vist fins ara, ser sord no consisteix simplement en no sentir sinó que aquest fet provoca moltes altres mancances individuals i col·lectives. Per tant, encara que una persona amb disminució auditiva no participi directament de la Comunitat Sorda hi forma part perquè les seves vivències, frustracions i experiències són semblants.

La Comunitat Sorda tenen un paper important en la vida de les persones sordes. En primer lloc, en concordança amb Minguet (2000)²⁴, la Comunitat Sorda "cobrix les necessitats bàsiques que comunicació i interacció humana i d'aprenentatge d'habilitats socials bàsiques". La Comunitat Sorda és el punt d'unió entre els sords. A més, gràcies a aquest punt d'unió han pogut lluitar pels seus drets com a Comunitat i declarar idioma nacional la Llengua de Signes. A més, la Comunitat Sorda ofereix a la persona sorda "l'oportunitat d'una comunicació i interacció natural".

La Comunitat Sorda dona als sords l'oportunitat d'obtenir informació, serveis, notícies, etc., a més del lloc des de on aconseguir un intèrpret. A més a més, per la Comunitat Sorda és transmeten tots els valors, tradicions i costums dels sords, com més endavant explicaré. La Comunitat Sorda també juga un paper important en el moviment associatiu de les persones sordes com festivals de cine, teatre, etc.

A Espanya el nombre d'associacions és bastant gran. En quasi totes les capitals de província i en moltes altres poblacions hi ha una o més associacions de persones sordes. Això ha afavorit la unió entre els sords, la lluita pels drets i el ser reconeguts com a Comunitat. A més, el haver tantes associacions ha creat una expansió de la cultura sorda i una conservació d'aquesta.

²³ CNSE i Institut Nacional d'Estadística

²⁴ Op. cit.

I l'últim aspecte rellevant de la Comunitat Sorda és que mostra certa preocupació social pels seus membres creant fons econòmics de subsidi per si algun dia algu els necessita. A més, sempre ofereixen ajuda legal als seus membres.

1.4.2 Cultura visual

Una altra característica de la comunitat sorda és que tenen la seva pròpia cultura. No s'hauria de confondre amb la seva identitat, que com ja hem vist prèviament és el que fa al sord sentir-se sord i sentir-se que forma part d'una comunitat. Tenen la seva cultura com a comunitat i és molt diferent a la de la comunitat oient.

Per començar és important entendre que és una cultura visual. La cultura, com a concepte antropològic és el "*conjunt de tradicions i formes de vida d'una societat*"²⁵. I és que els sords tot ho viuen per la vista, tot els entra pels ulls. Només cal dir que la majoria utilitzen la Llengua de Signes, un sistema de comunicació visual on val més una ganyota que un element sintàctic. Per un sord una imatge val més que mil paraules. Viuen en silenci (total o parcial) i el que els dona informació de l'exterior és tot el que veuen dia a dia. Per això és tan important per a ells l'expressió facial i corporal.

Els senten la seva cultura com quelcom propi i n'estan molt orgullosos. Un fet molt característic de la cultura sorda és la incessant necessitat de comunicar-se. Aquesta característica és més comuna en sords que utilitzen la Llengua de Signes, però també es dona en els oralistes. En viure en un món on els hi costa comunicar-se necessiten expressar-se i, quan estan amb altres sords o persones que els entenen es poden passar hores i hores sense parar de xerrar. Es podria fins i tot afirmar que el parlar en el seu idioma és una necessitat fisiològica de les persones sordes. També cal a dir que els sords són directes en el que diuen: o és blanc o és negre, i no tenen cap problema en dir-ho.

Per què es la cultura un factor important en els sords? Doncs perquè és un punt d'unió entre ells. Comparteixen mateixes experiències dia a dia. Saben què és ser sord en aquesta societat. S'entenen perfectament els uns amb els altres. El fet de tindre cultura pròpia afavoreix el desenvolupar la identitat com a persona i definir-se com a Comunitat.

1.4.3 Valors, tradicions i costums

Quan habitualment es parla dels valors, tradicions i costums de la Comunitat Sorda s'entenen que són característiques canviants i d'evolució. Gràcies a aquestes característiques comuns que tenen entre ells formen la Comunitat Sorda i desenvolupen la seva identitat. Les costums les adquireixen mitjançant les associacions de sords o durant la educació, sempre que aquesta sigui especialitzada per a nens sords. Avui en dia es tendeix a voler integrar al sord dins de la societat

²⁵ CABRÉ, M. Teresa; *Diccionari.cat*. Univesitat Pompeu Fabra, Barcelona

oient, fet erroni, ja que no permet la transmissió dels valors, les actituds, les tradicions i les costums de la comunitat sorda.²⁶

1.4.3.1 Valors

La Llengua de Signes és el valor principal de la Comunitat Sorda. Durant molt de temps les persones sordes han estat anomenades "*mudes*", fet erroni que els ha infravalorat. Doncs la Comunitat Sorda valora moltíssim la seva Llengua ja que és la que els dona importància com a col·lectiu i és el punt d'unió que tenen entre sí. Tothom tenim un sentiment especial cap a la nostra llengua mare. Igualment els sords estimen la seva llengua i la valoren dins de la seva cultura.

La informació també és un valor molt important dins la Comunitat Sorda. Com ja he explicat prèviament, el sord com a individu sofreix una manca d'informació deguda a que la majoria d'informació es traspasa oralment. Es normal que entre ells assegurar la informació, transmetre la informació recollida, explicar-la a tots i repetir-la quantes vegades sigui possible és valorat moltíssim. És un dels aspectes en que, entre ells, demostren la cohesió de grup.

Els nens i nenes sords són un bé molt apreciat de la Comunitat Sorda. D'una banda perquè són la continuació de la cultura sorda i d'altra perquè coneixen les seves vivències i es veuen impulsats a ajudar-los. Minguet (2000)²⁷ ens explica que "*hi ha una escena que es repeteix molt cops quan nens sords procedents d'entorns oients visiten per primer cop una associació de persones sordes. De cop, se'ls il·lumina la cara, mirant als presents un a un, pregunten: "Tu ets sord? I tu? I tu?". Es tornen a mirar la mare que els ha acompanyat, que contempla l'escena amb emoció. "Mama, mira, molts sords! Jo em vull quedar aquí!"*". Per això la Comunitat Sorda valora els seus nens i les nenes tant.

Les associacions són el lloc on els sords es poden reunir, compartir vivències, fer coses junts, parlar en la seva llengua, sentir-se com a casa. Els sords els hi donen moltíssim valor.

1.4.3.2 Costums²⁸

Una costum molt habitual de les persones sorda és la seva estratègia per començar conversacions. Les persones oïdores simplement començarien la conversació dient un "*hola*", "*eh*" o "*ei*". Però això no funciona amb els sords. Per fer-se veure han de cridar l'atenció visual movent als braços o tocant-li les espatlles. En cas que es volgués cridar l'atenció d'un grup gran es útil tancar i obrir les llums. També cal

²⁶ MINGUET, Amparo; "*Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas*". València, FESORD C.V, 2000.

²⁷ Op. cit.

²⁸ MINGUET, Amparo; "*Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas*". València, FESORD C.V, 2000.

pensar que una persona sorda no pot parlar i fer una altra cosa alhora, per tant, perquè t'escolti ha de parar de fer el que estigues fent.

En cas que la conversació ja estigui començada tenen dues estratègies durant la conversació. Una és que mai interrompen una conversació, sempre esperen que acabi. En cas que s'hagués d'interrompre demanaria perdó. I la segona és que mai es deu agafar les mans d'un sord que estigui parlant. Això equival a tancar la boca d'alguna persona quan parla.

Altres són les estratègies espacials. Les persones sordes per motius de mobilitat i visibilitat s'acostumen a col·locar en cercle deixant molt espai entre elles. No es adequat tancar l'espai visual d'una persona sorda ni portar-la a llocs on hi hagi poca visibilitat com a "pubs" o llocs amb llums intermitents.

El concepte del temps és també característic dins comunitat sorda. La puntualitat és molt important per ells. És una falta de respecte molt greu per ells que algú arribi tard. Un altra característica dels sords que jo he vist en primera persona és que caminen molt lents quan van amb algú. Per què? Doncs perquè no poden parlar, mirar-te i caminar alhora. Per això cada dos passos s'aturen per poder prestar total atenció a la conversa.

El sentit de la intimitat i la confidencialitat és bastant complex dins la Comunitat. Els sords tendeixen comunicar-se tot tipus de notícies que ocorren entre ells. Això causa que corrin rumors amb molta facilitat. A més, un fet que ens xoca molt als oïdors és que fan preguntes directes i no tenen aquesta "*hipocresia*" que tenim nosaltres. A vegades als oïdors els sorprèn la cruesa amb la que tracten obertament alguns temes. Igualment als sords els molesta la hipocresia i la privacitat que tenen els oïdors. Una altra característica que va molt relacionada amb la seva Llengua visual és que fiquen determinades normes amb el fi de preservar la privacitat de les conversacions. El que es parla en un lloc públic pot ser fàcilment vist per qualsevol altre que entengui la Llengua de Signes i observi des de lluny. Per tant, dins de la Comunitat Sorda es troba de molt mala educació observar conversacions alienes des de lluny.

1.4.3.3 Tradicions

És interessant també apreciar que tenen el seu propi sentit del humor. En una ocasió que vaig estar amb la comunitat sorda van començar a contar acudits. Jo, que mai n'havia sentit un directament d'un sord vaig escoltar-los amb atenció i el més curiós és que cap em va fer ni una mica de gràcia. En canvi, tots els sords reien escandalosament. Després d'uns quants acudits em van demanar que jo en contés un. I els hi vaig contar dos o tres. I cap dels sords va riure com abans, van fer algun somriure per no fer-me quedar en evidència. I es que tenen els seus acudits propis. Aquests consisteixen, resumidament, en experiències que viuen en la comunitat oient, de fets relacionats amb la sordesa i de temes escatològics. Aquests últims són els que més els hi agraden, ja que són molts visuals. Aquí os fico un petit recull

d'acudits típics de sords.²⁹ Val a dir que aquests acudits no s'expliquen així, sinó que amb Llengua de Signes i amb molta més expressió facial i corporal.

"Una jove parella de sords anava al seu hotel per passar la nit de noces. Els dos pujaren a l'habitació. Ell estava impacient per passar la primera nit junts, però ella va insistir en que anés a buscar la botella de xampany al cotxe. Ell va accedir i, un cop al cotxe amb l'ampolla va oblidar el número de l'habitació. Després de pensar una estona se li va ocórrer una idea. Va fer sonar el clàxon del cotxe fins que totes les llums de les habitacions s'encenguessin. Com la seva dona no podia sentir el clàxon va poder localitzar l'habitació, l'única que estava a les fosques".

"Un dia a l'estiu en una platja va aparèixer King Kong. Tothom en sentir-lo aparèixer va fugir, excepte una dona sorda que no el va sentir. King Kong la va agafar i aquesta li va dir que era sorda. King Kong, que sabia Llengua de Signes li va dir: "Ets molt guapa! Vull casar-me amb tu i que estiguem junts! I en dir junts la dona va morir aixafada. (El signe "junts" es fa ajuntant les mans)".

"Una parella de sords volia tindre un fill, però volien que fos sord com els pares. Després de pensar com fer-ho van pensar que mentre ho fessin cridarien "Eh!", i tots els espermatozoides oients es girarien, i el sord, com no ho sent, continuaria fins arribar al òvul."

Una altra característica que té la cultura sorda és l'art visual. Els sords viuen en silenci, el que implica que no poden gaudir de la música ni del ball³⁰. Tampoc els hi arriba la poesia, ja que no senten les rimes ni comprenen molts cops el text. En conseqüència, expressen el seu art de manera visual. Com? Per exemple, als sords els hi agrada el teatre i interpretar. És clar, teatre en Llengua de Signes. Veure una obra teatral en el seu idioma és una de les seves distraccions preferides. També els hi agrada l'art manual: la pintura, l'escultura, l'artesanía, la fotografia... La majoria de sords pinten o dibuixen com a afició. També treballen, en la majoria de casos, en treball pràctics i manuals, com fuster/a, mecànic/a, costurer/a, pintor/a, jardiner/a, neteja,...

1.5 Formació

La formació escolar i l'educació que els sords reben influeix molt en la seva vida posterior, més que als oients. A l'escola els sords es defineixen com a sords oralistes o com a sords signants. Poden aprendre un nivell bàsic d'escriptura i lectura i aprendre a llegir els llibres. O, paral·lelament, poden viure experiències dolentes que els quedaran marcades per sempre.

²⁹ HOLCOMB, Roy K., HOLCOMB, Samuel K. i HOLCOMB, Thomas K.; *Cultura sorda. Así somos*. San Diego, DawnSignPress, 1994.

³⁰ Alguns sords ballen, però sense cap sentit del ritme, és clar. Poden dur a terme passos de ball però no senten la música ni segueixen el compàs.

Un estudi va demostrar que el 52% de les persones sordes no estan satisfetes amb l'educació que van rebre (Minguet, 2000)³¹. Els resultats acadèmics de la població sorda són inferiors en comparació amb els oients. A més, només un 1,9% de les persones sordes accedeixen a estudis superiors, en comparació a un 21% dels oients (Minguet, 2000)³². Els problemes de comprensió lectora i d'escriptura estan molt generalitzats i són un gran impediment pels estudiants sords. Les dades mostren que la situació actual no es gaire satisfactòria, encara que els sords i la Comunitat Sorda està conscienciada i lluita per solucionar-ho.

La gran majoria de les persones sordes, un 79%, han cursat en un col·legi amb atenció especialitzada. Cal a dir que els mètodes que avui es duen a terme no són els mateixos que fa 50 anys, ja que l'experiència i el coneixement de la Comunitat Sorda ha permès millorar la metodologia. Però, un 7.6% de sords encara està dins d'un col·legi ordinari sense cap tipus d'atenció especialitzada. Tot i així, encara que els sords acudeixin a un centre on se'ls ofereix atenció, no s'utilitza la Llengua de Signes com a llengua per dur a terme les classes, fet que crea una barrera entre professor i alumnes (Minguet, 2000).

En quant a la formació de persones sordes hi ha una idea errònia que està molt estesa: *educar als sords consisteix en ensenyar-los a parlar la llengua oral i potenciar les seves habilitats auditives*. Això no és així, o, com a mínim, no deuria de ser-ho. Educar a l'escola a nens sords consisteix en acceptar les seves limitacions i partir d'aquí, ajudar-los a potenciar al màxim les seves capacitats i fer el màxim possible perquè la seva futura integració laboral al món oient sigui el més satisfactòria possible. Per tant, l'educació que un nen sord hauria de rebre per potenciar al màxim el seu desenvolupament cognitiu, social i afectiu s'ha de dur a terme mitjançant una Llengua de Signes fluïda i natural, de la mateixa manera que els nens oients parlen amb la llengua oral. És clar, durant els anys de formació al sord se li ensenya a llegir els llibres, se li ensenya el idioma i a fer ús de les cordes vocals.

És molt important comprendre que la llengua per la qual s'han d'adquirir els coneixements és la Llengua de Signes. D'aquesta manera el sord tindrà accés a una educació a la seva mida i adequada a les seves necessitats. A més, el rebre una educació en aquesta Llengua i amb una atenció especialitzada d'acord a les seves limitacions com a sord l'afavorirà posteriorment en la seva vida laboral, ja que sabrà ocupar el lloc que li correspon. I el més important, ja des de ben petit el sord tindrà la seva identitat i mantindrà contacte amb altres sords i la Comunitat Sorda.

1.6 Vida Laboral

El treball és cada cop més important en la vida de les persones. És una manera de realitzar-se personalment i professional, de mantindre vincles socials i d'adquirir el

³¹ ibid.

³² ibid.

necessari per viure. Ningú pot negar que el treball és una prioritat i que, no es pot concebre la societat sense treball.

Com bé ens diu Minguet (2000), *"ens trobem davant d'un mercat de treball cada cop més flexible [...] on la cerca de treball s'ha convertit en un treball en sí mateix. [...] En el cas de les persones sordes, a més d'haver d'enfrontar-se a aquesta situació que de per sí sola resulta bastant difícil, han de fer front a una sèrie de realitats que dificulten encara més el seu ingrés en el mercat de treball"*, que són aquestes quatre:

- Dependència familiar i social en la cerca de treball. A causa dels problemes de comunicació del sord amb els oients moltes vegades, a l'hora de cercar una feina, han d'anar acompanyats d'algun familiar oient que els faci d'intèrpret. Molts cops aquests intèrprets són els mateixos fills. Això, tanmateix, provoca una imatge de dependència i falta d'autonomia per part de la persona sorda.
- Baix nivell de formació. A l'apartat de "formació" he explicat com només un 1,9% de les persones sordes accedeixen a formació superior. Aquest fet, en el moment en que s'ha de buscar feina, suposa un obstacle, ja que la majoria dels oients sí tenen estudis.
- Situació laboral difícil. A causa del baix nivell de formació i de la dependència familiar en la cerca de treball a la majoria de sords se'ls està relegant a dur a terme treballs no qualificats, amb baixa remuneració i sense possibilitat d'ascensos. Aquest fet és causat també pels estereotips i les discriminacions socials que reben els sords, fet que fa pensar que no són aptes per dur a terme bons treballs.
- Desconeixement de la capacitat laboral de les persones sordes. Les persones sordes no tenen cap altra limitació física que el simple fet de no sentir. Els sords són capaços de fer tot tipus de treballs en els quals no s'hagi d'utilitzar l'audició. Poden realitzar tot tipus de treballs manuals o de fàbrica. I, un punt a favor per ells és que, com no es poden comunicar amb la resta del personal, no es despisten i són molt efectius en el treball.

Tot i així molt sords corren risc de caure en l'exclusió laboral, fet que s'incrementa sobretot en els joves. No obstant, últimament moltes empreses estan conscienciades i, gràcies a algun suplement de l'Estat, contracten només a persones amb disminucions, entre ells, les persones sordes, impulsant així *"una millora laboral en el nostre col·lectiu, reinsercions formatives [...], promoció laboral i assumpció de llocs de responsabilitat"* (Minguet, 2000).

1.7 Què pensen els sords dels oients?

Aquest és un tema complicat de tractar, però és una realitat. Encara que molts sords no gosin a reconèixer-ho, hi ha una lluita constant entre sords i oients, una lluita d'identitats.

Durant tota la seva vida el sord ha viscut en un món on és un estrany. Un gran percentatge de sords han sigut forçats de petits a aprendre la llengua oral. Només per citar un exemple, la majoria de sords de Lleida, entre 40 i 60 anys, van assistir de petits a un col·legi de monges anomenat La Llar de Sant Josep on es donava atenció als sords. Degut a la poca comprensió del sord fa cinquanta anys, l'atenció que se'ls hi donava consistia en tancar-los en una sala amb un mirall i fer-los moure la boca durant hores perquè aprenguessin a vocalitzar. No és l'únic cas, ja que en molts altres centres de Catalunya i Espanya molts sords van rebre aquesta educació al col·legi. És clar que els sords més joves han pogut gaudir de millor educació. Però els sords, durant la seva criança o adolescència, han viscut experiències d'inadaptació en el món oient. Aquestes han provocat un rebuig a l'oient en molts sords.

Com hem vist fins ara, el sord, com a concepte antropològic presenta un seguit de característiques que poden esdevenir en la separació entre els dos mons. Hem vist que els sords tenen mancances en la lectura i l'escriptura. Aquest fet els fa sentir inferiors als oients, pensant que el fet de no llegir bé els converteix en analfabets. Tampoc es senten segurs a l'hora d'enviar un escrit a un oient o d'entendre cartes o escrits importants. També hem vist que, en general, l'autoconcepte que tenen d'ells mateixos no es alt i que l'autoestima tampoc. Com genera això encara més divisió? Doncs encara els fa sentir més inferiors respecte als oients i provoca que no vulguin estar gaire en contacte amb ells.

La deficient comunicació amb el món oient els fa sentir inferiors i incapaços de fer quelcom tan senzill com mantindre una curta conversa. Fins i tot els oralistes més adaptats tenen els seus problemes diaris per comprendre segons quines coses. I la falta de comunicació els fa pensar que la societat els rebutja i que no s'interessa ni en contar'los-hi les coses.

L'escletxa entre els dos mons s'incrementa més en afirmar que les seves cultures són totalment diferents i que els sords tenen una identitat com a col·lectiu que no s'identifica amb la dels oients. Fins i tot, les bromes, els treballs que realitzen i els temes més comuns dels que mantenen conversacions són diferents. No cal afegir que el llenguatge també és diferent. Els oients es comuniquen amb paraules i per la via fònica i els sords amb les mans, l'expressió facial i corporal i amb signes visuals.

Per tant, aquesta és la lluita entre dos mons per conviure en un, la lluita de la comunitat sorda per no ser menyspreada, sinó per estar en el mateix nivell que la oient. I és totalment comprensible, després de veure totes i cada una de les diferències entre un sord i un oient, afirmar que un sord no és només una persona que simplement té una deficiència auditiva o que no sent. Els sords, amb qui es senten còmodes és amb sords. I conviure en el món oient se'ls hi fa costa amunt.

Però, què passaria si una família sorda donés a llum i hagués de criar un fill oient?

2. LA SORDESA I LA CRIANÇA DE FILLS OIENTS

2.1 Limitacions del sord amb els seus fills

Molts sords s'han llançat a l'aventura de la paternitat i, en la gran majoria dels casos, la majoria dels fills han resultat ser oients. Pares oients que tenen fills sords reben molta ajuda per part d'associacions i de la Comunitat Sorda per tal d'educar eficaçment als seus fills. En canvi, aquest tipus de famílies, les formades per pares sords i fills oients no han rebut tanta ajuda ni disposen de tanta informació. Tanmateix, les dificultats a l'hora d'educar els fills hi són.

Per començar, la primera limitació del sord se la fica ell mateix. Degut al baix autoconcepte i la poca autoestima, el pare sord es sent insegur i incapaç de criar correctament els seus fills oients. Les males experiències que el sord ha viscut en el món oient, així com el poc que se l'ha valorat fa pensar al sord que no serà capaç d'exercir bé la paternitat d'un fill oient.

Com ens explica Minguet (2000)³³, en els pares sords les "*dificultats comunicatives, la carència d'estratègies educatives i delegar excessives responsabilitats en el nen són els problemes més comuns*".

Una de les principals preocupacions que tenen els pares és quina serà la llengua que s'establirà a casa. Com la majoria parlen en Llengua de Signes, no saben si el fill l'aprendrà amb total fluïdesa o ells tindran que esforçar-se per parlar. A més, tenen por que el seu fill no es desenvolupi correctament i que presenti dificultats d'integració en el món oient i de desenvolupament lingüístic.

2.2 Problemes que experimenta el fill³⁴

Tot i que el pare pot tindre les seves lluites per dur a terme la criança dels fills, aquest apartat es centrarà en l'experiència personal dels fills: com viuen la seva criança i quines són les principals mancances.

2.2.1 Comunicació parental

Hi ha una famosa dita que diu que *el "roce hace el cariño"*. A què es refereix? Doncs que si dues persones passen molt temps juntes, parlant i fent coses l'una en companyia de l'altra, al final estaran molt unides. I això és precisament el que fa que a totes les famílies hi hagi un afecte especial: el passar molt temps junts, conversant, coneixent-se i vivint en companyia dia a dia. Però, i si hi ha un greu problema de comunicació?

³³ Op. cit.

³⁴FERNÁNDEZ-VIADER, M. del Pilar i PERTUSA, Esther; *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 2004, pàgines 115-117.
MINGUET, Amparo; *Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas*. València, FESORD C.V, 2000, pàgines 122 i 123.

Això és precisament el que passa quan els pares³⁵ són sords. Com ja hem vist, els sords es comuniquen, principalment, per la Llengua de Signes³⁶, una llengua visual i totalment diferent a la llengua oral. És la llengua de les persones sordes. Però en el cas que el fill sigui oient, quina serà la seva llengua per naturalesa? La llengua oral. Per tant, el principal problema de comunicació que es presenta en aquestes famílies és la llengua.

Fiquem un exemple: què passaria si en una família els pares només parlen anglès però els fills, per alguna qüestió, només saben parlar català. Clarament hi ha un greu problema de comunicació. Com s'arreglaria? Doncs una de les dues parts hauria d'esforçar-se i aprendre l'altre idioma per assolir una comunicació més o menys bàsica.

En les famílies on els pares són sords i els fills són oients es presenta una situació semblant. Els pares parlen un idioma i els fills aprenen per naturalesa un altre. Qui dels dos a d'aprendre l'altre idioma? Els fills, és clar, ja que els pares no poden deixar de banda les seves limitacions i aprendre la llengua oral. La gran majoria de fills de pares sords aprenen els primers anys d'edat la Llengua de Signes. Poc a poc van aprenent que, si volen demanar quelcom als seus pares han de moure les mans i, que a casa, les paraules no tenen cap resultat. És per això que molts fills aprenen la Llengua de Signes com a llengua materna, és la Llengua en la que diuen les seves primeres paraules: "mama", "aigua", "papa". Per això li tenen una estima especial, és la seva primera Llengua, la Llengua de la família.

Adquirir la Llengua de Signes des de ben petits, des dels primers mesos de vida, fa que els fills siguin molt hàbils a l'hora d'utilitzar-la. Molts nens i nenes que comencen a parlar la Llengua de Signes des de petits arriben fins i tot a superar als seus pares en el nivell d'expressió. Quan el fill comença a anar a l'escola o a tenir tracte amb amics o familiars oients naturalment rep un estímul auditiu i, en conseqüència, desenvolupa la llengua oral. Per tant, els fills de pares sords són, des de ben petits, bilingües. Com després veurem, aquest fet pot ser positiu o negatiu.

Com mostra una estudi realitzat per Meadow l'any 1960, "*la Llengua de Signes, utilitzada aviat, permet que la relació entre pares i fills es pugui establir de manera més espontània a curt termini i, a llarg termini, impedeix que aquesta comunicació es vagi reduint progressivament amb els anys, com acostuma a succeir en els casos en que els pares es basen exclusivament en la llengua oral per relacionar-se amb els seus fills*"³⁷.

³⁵ Es poden donar casos en que els dos pares siguin sords o en que només ho sigui la mare o el pare.

³⁶ El cas dels sords oralistes s'explica al final d'aquest apartat.

³⁷ FERNÁNDEZ-VIADER, M. del Pilar i PERTUSA, Esther; *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 2004, pàgines 115-117

Tornem a l'exemple de la família en què els pares parlen anglès i els fills català. Han passat ja uns anys i els fills han adquirit un bon nivell d'anglès. Poden parlar amb els seus pares del que vulguin i entendre el que els seus pares els hi diuen amb total claredat. Tot i així, els nens pensen i raonen en català, i els pares pensen i raonen en anglès. Tot el que els fills vulguin transmetre als seus pares ha de ser prèviament traduït. Doncs, en una conversació en què el fill li estigui explicant quelcom molt íntim als seus pares no tindrà la mateixa facilitat que amb el germà, per exemple, que parla català.

El mateix passa amb les famílies amb pares sords. Els fills segur que tenen un alt nivell de Llengua de Signes i s'entenen perfectament amb els seus pares. Però, són capaços de transmetre amb les mans sentiments que moltes vegades costa definir amb paraules? El més probable és que se'ls hi faci feixuc. Això provoca que hi hagi poca comunicació i que sigui impersonal, superficial i pobra. A més, els fills, tinguin pares oïents o sords, durant l'adolescència passen una etapa on la comunicació amb els seus pares no és gaire fluïda, tendeixen a confiar els seus secrets als seus amics. Doncs igual passa amb els adolescents que tenen pares sords, però afegint que per comunicar-se amb els seus pares han de fer un esforç i moure les mans. També és un fet que, fills que a la infància mostraven un interès per parlar amb Llengua de Signes amb els seus pares durant l'adolescència perden el costum i deixen de moure les mans, parlant als seus pares per la via oral i, per tant, dificultant encara més la comunicació.

Cal a dir també que la Llengua de Signes és molt reduïda en vocabulari. Abans ja he explicat que no hi ha ni preposicions, ni conjuncions, ni articles, ni oracions passives, ni de relatiu, ni subordinades, etc. Per tant, tot el que es vol expressar a una persona sorda mitjançant la Llengua de Signes ha d'estar adaptat en molt poques paraules i d'una manera concisa, directa i clara. D'aquesta manera, els fills veuen difícil expressar algunes coses als seus pares. No és gens fàcil haver d'expressar qualsevol cosa que els hi vulguin dir als seus pares en una altra llengua i exprimint la informació al màxim perquè pugui ser entesa.

En conseqüència, aquest fet provoca que els fills prefereixen molts cops abstenir-se de contar certes coses als seus pares. Els fills prefereixen mantindre conversacions supèrflues amb els seus pares, i els pares amb els fills, per tal de no complicar-se a l'hora de dir les coses. El fet que el fill hagi de parlar la Llengua de Signes i entendre el que els pares li diuen mitjançant aquesta facilita la comunicació, però fa difícil al fill expressar-se. Abans de trobar-se en una situació incòmoda de no saber com dir una cosa prefereixen no dir res.

En el cas del sords oralistes, aquells sords que es neguen a parlar la Llengua de Signes i que llegeixen els llavis i parlen, quina situació es presenta? Molts

cops hi ha forts problemes de comprensió. El pare/mare, per vergonya de reconèixer que no ha entès quelcom que li ha dit el fill ho passa per alt. És clar, si és una cosa sense importància no passa res, però molts cops poden haver-hi molts embolics per coses mal compreses. En aquest cas el fill no presenta cap problema de comprensió ni d'expressió, el que té problemes és el pare. Haurien de trobar un terme entremig on el fill parlés vocalitzant més lent, o fins i tot utilitzant el mètode del *cued speech*, mirant-lo fixament i que el pare/mare afirmés quan ha entès al 100% el que el fill ha dit.

Així doncs, quina és la millor llengua per parlar a casa si el pare, mare o pares són sords? La que faci més fluida la comunicació. Depenent de cada família serà més beneficiosa la Llengua de Signes o la llengua oral.

I si només un dels dos pares és sord? Doncs el mateix, utilitzar la llengua que més s'hi avingui i amb la que millor s'entengui amb el fill. Normalment són els pares qui decideixen des de petits quina és la llengua que es parla a casa depenent de la que ells parlin. Ara sí, és fonamentalment important assegurar-se que l'altre ens ha comprés, sobretot si és alguna cosa d'importància.

En conclusió, no és impossible que hi hagi una bona comunicació dins d'una família amb pares sords, però no és fàcil. Ficant una llengua en comú, una bona base de comprensió entre pares i fills i esforçar-se al màxim per que regni una bona comunicació provocarà que la comunicació sigui igual de fluida com en una família normal i que regni l'afecte entre tots els membres.

2.2.2. Aprenentatge del llenguatge oral

Des del moment en que els fills naixen fins als primers anys reben constantment cura dels seus pares. Tots els estímuls venen directament dels seus progenitors: reben l'afecte de la mare, van tastant diferents menjars, juguen, riuen, comencen a caminar de la mà del pare, etc. Però hi ha un estímulo que no reben dels seus pares: la parla.

Des que els fills de pares sords naixen, viuen a casa en constant silenci. Els pares, és clar, entre ells parlen mitjançant la Llengua de Signes i, tret d'alguna paraula, tot són signes. El fill, com ja he explicat, desenvolupa com a llengua materna la Llengua de Signes, ja que és la que s'utilitza a casa. Però aquesta no és la seva llengua per naturalesa. El fill és oient i, per tant, la seva llengua és la llengua oral. Però si no rep un estímulo oral no la desenvoluparà correctament, i això precisament és el que angossa a molts pares sords.

La millor manera perquè el fill desenvolupi la llengua oral és que mantingui contacte amb oients. Per això, encara que a casa no es parli la llengua oral, la pot aprendre fora. La majoria de pares sords el que fan és convidar a familiars i amics oients a casa per familiaritzar al fill amb la llengua oral. Una altra opció és fer activitats conjuntes amb altres nens perquè el fill vegi que aquests es

comuniquen per la via oral i, rebent l'estímul auditiu, comenci a dir algunes paraules. Si això es du a terme quan els fills són petits, a la llarga és molt improbable que experimenti cap problema a l'hora de parlar i comunicar-se per la llengua oral. En canvi, si els pares descuiden el fet d'estimular el seu fill auditivament els primers anys de vida, el fill pot tindre problemes posteriorment amb l'ús de la llengua.

Un dels problemes més comuns que el fill de pares sords experimenta amb la llengua oral és que traspasa la gramàtica de la Llengua de Signes a la llengua oral. Per tant, parlant omet l'ús de conjuncions, preposicions, determinants, partícules interrogatives, etc. En conseqüència parlen un idioma pobre i que no s'adequa a la gramàtica correcta del idioma. Tot i així, aquesta situació crea problemes quan el fill ha de començar a anar al col·legi. El primer any, o els primers anys, experimentarà un retràs en la parla i, en general, anirà per sota del ritme de desenvolupament dels altres companys. Alguns nens necessiten ajuda els primers anys d'escolarització per ficar-se al mateix nivell que els altres nens. Una atenció especial durant un temps ajudarà al nen a adquirir un correcte ús de la llengua.

Altres problemes que s'han detectat, encara que no són gaire comuns, són que el nen, per vergonya o inseguretats, es nega a parlar durant els primers anys de vida, només es comunica per la Llengua de Signes. I d'altres, que els fills, quan comencen a parlar quequegen una mica i parlen molt entretallat. Val a dir que, molts cops aquests comportaments van lligats a la manera de ser del fill, sent aquest vergonyós, insegur o amb d'altres problemes propis del seu creixement i desenvolupament.

Encara que s'han detectat alguns casos on els fills han tingut problemes per aprendre la llengua oral, el més comú és que tinguin un desenvolupament de la llengua satisfactori. La majoria de fills de sords, tot i no tenir un estímul auditiu de la llengua oral tenen contacte amb altres nens, o adults, oients, que els hi fan d'estímul. O si no, com ja he explicat, els pares poden fer un esforç perquè els seus fills mantinguin contacte amb altres oients.

A més a més, el fill esdevindrà bilingüe, fet molt beneficiós per ell. Segons Minguet (2000)³⁸, "pensar que el bilingüisme pot afectar al desenvolupament del nen és un error. S'ha comprovat que la barreja de codis que pot produir-se en un començament, és fàcilment superada a mesura que el nen estableix una clara diferenciació entre les dos llengües i madura en el seu desenvolupament lingüístic". L'aprendre la Llengua de Signes primer, a casa, i després, la llengua oral ajuda al nen a madurar en el desenvolupament lingüístic i afavoreix, a més a més, l'aprenentatge d'altres llengües posteriorment.

³⁸ Op. cit., pàgina 122

Un altre fet que, moltes vegades, els pares sords no tenen en compte és estimular el gust per la música. És, clarament, un estímul auditiu que pot generar en el fill la necessitat de cantar i reproduir paraules. A més, els pares poden potenciar el desenvolupament de la llengua oral dels seus fills amb simples fets com ficar la ràdio al cotxe o ficar-li volum a la televisió en compte de ficar subtítols. Són petits gestos que, molts cops els pares no s'adonen del potencial que tenen.

Per concloure, com bé ens explica Fernández-Viader i Pertusa (2004)³⁹, aquests nens "poden mostrar indicadors similars al fracàs escolar però, paulatinament, es superat amb el suport al nen, fomentant les seves oportunitats per interactuar amb persones de les dues cultures en les que creix. Progressivament anirà adquirint la diferenciació dels dos codis lingüístics". O sigui, amb l'ajuda i la conscienciació dels pares els nens poden desenvolupar la llengua oral satisfactòriament.

2.2.3 Viure entre dos mons

Des ben petits, els fills de pares sords viuen a casa en un ambient en el que regna el silenci, es parla la Llengua de Signes i tot es duu a terme a la manera dels pares, a la manera dels sords. A mesura que els nens creixen tenen més i més contacte amb els amics dels pares, que majoritàriament són sords, i amb associacions de persones sordes. Els fills esdevenen una part del món sord i s'hi senten agust, ja que és en el món en que sempre s'han criat. En contacte amb persones sordes es senten agust i, fins i tot, aconsegueixen amics de veritat dins del món sord. Són part de la Comunitat Sorda. La Comunitat els sent part seva i són una veritable joia que cuidar. I els fills estimen la Comunitat perquè és el lloc on els seus pares han estat sempre i, d'alguna manera, des de ben petits és el seu món. Viuen i creixen en un món sord.

Tot i així, quan els fills comencen a anar a l'escola, fan amics oients i es desenvolupen en aquest món, el món oient. Amb el pas del temps es van sentint més agust amb gent oient i es senten part, també, d'aquest món, el món oient. Descobreixen que el seu món per naturalesa és el món oient amb infinitat de possibilitats que fins ara no havien viscut en el món sord. Senten molta afinitat per aquest nou món de possibilitats i comencen desenvolupar-se en aquest.

Per tant, els fills dels sords es desenvolupen a dues bandes: d'una banda en el món sord i d'altra en el món oient. Com he explicat en l'apartat anterior, el fet de parlar la Llengua de Signes a casa i la llengua oral fora de casa provoca que els nens, des de ben petits siguin bilingües. En aquest cas passa exactament el mateix. Com el fills creixen en el món sord i posteriorment s'integren força al món oient desenvolupen ambdues cultura: la cultura sorda i la cultura oient.

³⁹ Op. cit., pàgina 116.

Aquest fet pot ser beneficiós pel fill ja que es pot enriquir de les dues cultures i tindre una visió més àmplia dels dos mons. Sempre que el tenir una cultura procedent del món sord no aturi el seu desenvolupament com a persona oient no presenta com problema. A més, conèixer de primera mà un món de persones que viuen amb una deficiència provoca en el fill una sensibilitat especial.

Tot i així els pares han de facilitar al fill el tracte amb oients per tant que el fill desenvolupi progressivament la seva pròpia identitat, una identitat oient.

2.2.4 Identitat oient o identitat sorda?

Per què és tan important que el fill desenvolupi la seva pròpia identitat oient? Com hem vist fins ara el fill de pares sords viu entre dos mons, l'oient i el sord. Aquest fet no hauria d'afectar el seu desenvolupament, però hi pot afectar si el fill no desenvolupa la identitat oient.

La identitat oient és tot el conjunt de característiques pròpies del món oient que la persona adquireix. La característica principal és l'ús de la llengua oral, encara que en contraposició a la identitat sorda hi ha més diferències. La identitat sorda és formada, com s'ha explicat en aquest treball prèviament, per aquestes característiques:

- Ús de la Llengua de Signes.
- Autoconcepte i autoestima baixa.
- Comprensió lectora nul·la.
- Poca comunicació i falta d'informació.
- Comunitat Sorda.
- Cultura visual.
- Valors, tradicions i costums de la cultura sorda.

Per tant, aquestes són les característiques pròpies d'un sord i, que en conseqüència, ha desenvolupat la identitat sorda. Però un oient no compleix aquestes característiques, o sigui que no ha de construir una identitat a partir d'aquests trets.

Tot i així molt fills de pares sords reflecteixen, cadascun, és clar, en diferent mesura, alguna d'aquestes característiques de la identitat sorda. Reflecteixen el sentit del humor dels seus pares, la manera d'expressar-se, de pensar i de raonar. A més, adquireixen costums i valors de la Comunitat Sorda, sense afegir que els seus pares també els hi poden transmetre els baixos nivells

d'autoestima i d'autoconcepte. Aquest fet pot provocar en el fill una confusió i, en conseqüència, no saber quina és la seva identitat. Aquest fet en sí pot ser perjudicial per el fill a l'hora de relacionar-se amb el món oient, ja que la seva manera de ser és més propensa la del món sord.

Gràcies a la millor comprensió de les dificultats que experimenten els fills que tenen pares sords s'han organitzat programes d'ajuda i conscienciació als pares amb el principal objectiu que els seus puguin desenvolupar una identitat d'oient (Fenández-Viader i Pertusa, 2004)⁴⁰. Els resultats han estat molt favorables ja que molts fills de sords duen a terme una vida normal i es senten completament oient.

Per tant, encara que els fills de sords adquireixin trets de la identitat dels seus pares, cosa inevitable, poden portar una vida normal dins del món oient. A més, tindran el privilegi de gaudir de trets d'identitat de la Comunitat Sorda i trets d'identitat del món oient, cosa que els enriqueirà com a persona.

2.2.5 Fills, pont de relació amb el món oient

El més greu problema que, segons els sords, sofreixen és la gran falta constant d'informació i la barrera de comunicació amb el món oient. L'ús d'intèrprets és car i per activitats com la compra diària o la comunicació amb familiars oients no se'n poden fer ús. Davant d'aquesta desanimadora situació molts pares sords han utilitzat, sense adonar-se, els seus fills de manera abusiva com a pont de relació amb el món oient.

Els fills aprenen des de molt aviat la Llengua de Signes. De fet l'aprenen, en molts casos, primer que la llengua oral. Per això els pares, quan han d'acudir a parlar amb un oient s'emporten els seus fills perquè els interpretin. És clar, el pare en surt molt beneficiat ja que no ha d'anar demanant intèrprets amb cita prèvia i li surt gratuït. Però pels fills és un pal haver d'interpretar sempre als pares.

Els fills, entesos com a intèrprets dels seus pares han d'encarregar-se de les gestions dels seus pares sempre que faci falta la comunicació amb un oient. Cada vegada que a casa reben una visita d'algun familiar o amic oient el fill ha d'estar present per fer més fluida la comunicació. Sempre que a la porta pica un oient el pare reclama l'ajuda del seu fill. A més, paradoxalment, a la majoria de cases de famílies d'aquest tipus hi ha telèfon i, cada vegada que sona l'ha d'atendre el fill. Els fills duen a terme aquesta ajuda als seus pares de voluntat, sense demanar res a canvi i, en moltes ocasions de forma vocacionals. És notable també que els fills ajudant així als pares es senten realitzats i útils. La relació entre pares i fills és bona ja que els fills senten que són d'ajuda als pares i els pares n'estan molt agraïts. Tot i així és comprensible que pels fills

⁴⁰ Op. cit.

resulti cansat haver d'estar pendent dels pares contínuament i que siguin responsables de fer-los-hi arribar tota la informació.

Cal afegir també que, com els sords no tenen comprensió lectora ni escriuen correctament, els fills són també responsables d'ajudar-los a comprendre cartes, rebuts i tot tipus d'escrits, a més d'ajudar-los a redactar.

Fins aquí el fet que els fills interpretin als pares sembla ser beneficiós pels pares a més d'instructiu pels fills. El problema sorgeix quan els pares abusen dels seus fills i els fan interpretar a totes hores, fins i tot perdent hores del col·legi per anar a metges, jutjats, etc. O, també, que els fills hagin d'interpretar als seus pares en situacions no gens adequades per la seva edat.

Més d'una vegada s'han donat casos on una parella sorda estava en procés de divorci i han utilitzat al seu fill o filla com a intèrpret. O d'altres on s'han donat situacions incòmodes amb metges o banquers. Depenent de l'edat del fill aquestes situacions poden no influir gaire en ell, però si són molt petits poden quedar plasmades per sempre.

Per tant, està molt bé que els fills ajudin els seus pares a l'hora de comunicar-se i facin més fàcil el seu integrament. Però els pares haurien de tenir en compte a l'hora d'utilitzar els seus fills com intèrprets aspectes com l'edat del fill, el seu grau de maduresa i, sobretot que la situació en la que els seus fills es veuran embolicats no sigui violenta.

Tot i així, el constant servei d'interpretació que els fills han de realitzar pot provocar un canvi de rols en l'estructura familiar.

2.2.6 Canvi de rols en el nucli familiar

Un bona relació de família consisteix en una bona relació entre pares i fills, basada en el respecte, la confiança i la preocupació. Es pot construir una bona relació amb els fills passant més temps junts, complint promeses, bromejant i valorant els esforços i punts forts. Els adolescents que tenen una bona relació amb els seus pares basada en totes aquestes característiques tenen menys probabilitats de córrer riscos⁴¹.

Aquesta definició correspon a l'exemple ideal de família que, si ja amb famílies normals és difícil d'assolir, amb famílies on els pares són sords encara ho és més. Fins ara hem vist com els pares, tant bon punt el fill aprèn la Llengua de Signes i comença a tindre una mica més de maduresa es utilitza com intèrpret. Aquest fet en sí no és negatiu, però donar conseqüentment a una confusió de rols en la família.

⁴¹ <http://www.plannedparenthood.org/esp/padres/37999.htm>

En la família, la figura d'autoritat, de respecte, de confiança i de busca de consell són els pares. Aquesta figura pot quedar distorsionada quan els pares són els que constantment demanen ajuda als fills per coses aparentment tan simples com entendre el que diu un botiguer. Per això el fill acaba prenent la posició de figura de decisió i consell en la família.

En moltes situacions com anar al metge, al jutjat, al banc o per gestionar assumpte finances els pares necessiten als fills. I dic "necessiten" perquè això és el que els fills senten, que els seus pares els necessiten. Per tant, són els fills mateixos els que tenen la iniciativa de interpretar als pares i ajudar-los a prendre decisions importants.

Per comprendre millor la situació que es dona en el fill només cal fer mirar com es du a terme la interpretació, per exemple, d'un metge amb un dels pares. El pare, acompanyat del fill entra a la consulta i els dos saluden al metge. S'assenten davant del metge a la mateixa distància. El primer en començar a parlar serà el fill, qui explicarà al metge que està acompanyant al seu pare sord i que interpretarà el que es digui. El metge començarà a parlar i automàticament el fill a traduir. El joc de mirades és molt interessant. El sord mirarà fixament al fill per tal de no perdre's res del que el metge diu. El fill mirarà al metge per tal de concentrar-se en el que està dient i traduir millor. I el metge, per últim, mirarà al fill, ja que és qui li torna la mirada. Per tant, el metge mirà al fill i el fill al metge, i el sord, en canvi, quedà desplaçat. Quan el metge faci alguna pregunta, el sord contestarà al fill i el metge escoltarà el que el fill li digui. Només a l'acomodar-se, el sord i el metge tornaran a parlar-se sense fer ús del fill. Sembla com si el sord i el metge no haguessin intercanviat cap paraula i la conversació hagués estat entre el fill i el metge.

Causalment el fill pot traspasar aquesta situació a la vida, o sigui, que tot el que ha d'arribar al seus pares hagi de passar prèviament per ell i que tot el que els seus pares hagin de transmetre ho hagi d'expressar el fill.

A més, molts cops el fill omet traduir algunes coses als seus pares i pren ell la decisió sense transmetre-li abans. Frases com "*no, els meus pares són sords, digues-m'ho a mi*" o "*ja t'ho firmo jo que els meus pares no saben llegir*" són molt constants.

Doncs, el fill acaba sent el punt de decisió i el punt de consell de la família. És clar, això succeeix quan el fill ja ha adquirit certa maduresa i pot gestionar més o menys els assumptes de la família. En conseqüència el fill acaba donant consells als seus pares i ajudant-los a prendre decisions. Encara que el fill prefereixi ser ell qui maneja els assumptes i no haver de donar explicacions als seus pares, molts cops es queixen de ser sempre ells qui han de treure les castanyes del foc als seus pares. A més, afirmen que els hi agradaria que, en comptes de ser ells qui donen consells, siguin els seus pares qui els aconsellen

sobre què fer. A la família els pares són un fort suport emocional per els fills però, quan els pares són sords, aquest suport esdevé en moltes ocasions inexistent.

Amb el pas del temps, quan el fill ja ha fet la seva vida i viu fora de la casa dels seus pares encara s'accentua més aquest fet, o sigui, que els fills han d'estar permanentment ajudant als seus pares per dur a terme tot tipus de gestions. Encara sent el fill independent els pares continuen reclamant-lo perquè faci d'intèrpret i el fill continua prenent decisions en nombre dels seus pares.

En conclusió, el rol pare-fill dins del nucli familiar pot sofrir un desordre causat per les poques estratègies educatives dels pares, per la constant dependència d'aquests dels fills i perquè el fill esdevé l'únic accés dels pares al món dels oients.

2.2.7 Acceptació dels seus pares

Tindre pares sords, en moltes ocasions als fills se'ls hi fa feixuc. Veuen altres nens que es poden comunicar parlant amb els seus pares, que no han d'estar fent constantment d'intèrprets i que no han de prendre decisions pels pares sinó que reben consells amorosos dels seus pares.

Veure les diferències d'una família oient en la seva pot fer sentir al nen "*diferent*". A més, durant l'etapa escolar és molt comú que els fills de pares sords mostrin algun problema d'adaptació, sigui per la parla o pel simple fet d'haver estat criat en un ambient sord, i que els companys els hi mostrin rebuig. És el diferent, el que té pares sords.

És molt probable que pel sentiment de vergonya el nen no gosi reconèixer al col·legi que els seus pares són sords o que, no digui clarament que ho són. També pot ocasionar que el nen no vulgui que els seus amics el vegin parlant amb els seus pares pel carrer o que els coneguin. A l'adolescència aquest fet pot provocar que els fills deixin d'utilitzar la Llengua de Signes amb els seus pares i comencin a parlar-los per la llengua oral.

Que el nen sentí això és comprensible, però es pot ajudar al nen a evitar aquest sentiment de vergonya. Per fer-ho ha de comprendre què és ser sord. O sigui, el nen ha de comprendre que els seus pares no són "tontos", sinó que tenen una deficiència auditiva que no els permet portar una vida del tot normal. A més, si entén què és el que els seus pares necessiten i quines són les seves limitacions sabrà fins a quin punt què coses demanar als seus pares i quines coses no són capaços de fer. No obstant, els pares han de comprendre que tenint pares sords el fill experimenta diverses mancances durant al seu desenvolupament i que, aquest, és molt segur que en algun moment desitgi que els seus pares siguin oients.

Però, hi ha una idea mal infundada i és que els oients donen una educació perfecta. No és així. Cada família té punts a favor i punts en contra. D'aquesta manera, les famílies on els pares són sords han de cobrir tots els aspectes que els hi manquen amb donar tot l'amor possible als seus fills i fer-los sentir recolzats. Només d'aquesta manera els fills podran defensar els seus pares en el món oient, no avergonyir-se pel que són i acceptar que sí, tenen pares sords.

2.3. Aspectes positius de tenir pares sords⁴²

Tenir pares sords no repercuteix només en aspectes negatius. Aquest apartat no estaria del tot complert si no parlés dels aspectes positius de tenir pares amb deficiència auditiva.

Apart de tindre l'oportunitat de ser bilingüe (Llengua de Signes i llengua oral) des de petit i de viure compartint dues cultures (oient i sorda), tenir pares sords també repercuteix en altres aspectes de la vida del fill.

Segons un experiment realitzat per Meadow l'any 1968, els nens amb pares sords presenten aquestes qualitats:

2.3.1 Forta unió parental

Degut a la constant necessitat dels pares de que el fill els ajudi i els serveixi d'intèrpret i la voluntat amb la que el fill ho duu a terme genera una forta unió entre els pares i el fill. Els pares, d'una banda, estan fortament agraïts al fill per tots els esforços que realitza per ells. Al fill, en veure la situació de limitació en la que viuen el seus pares, li neix un sentiment d'ajuda.

En altres famílies on tots són oients no hi ha aquesta gran unió entre tots. Cal a dir que els sords tendeixen a moure's en cercles molt petits i que el més important per a ells és la família. Fins i tot després que els fills s'independitzin, aquesta unió familiar queda present.

2.3.2 Responsabilitat

La responsabilitat és una de les qualitats clau dels fills de pares sords. Durant l'adolescència, sobretot, els pares tendeixen a donar moltes responsabilitats als fills, com per exemple la de fer d'intèrprets o, en molts cops, el simple fet de demanar-los-hi consell. Això genera un sentiment de responsabilitat en els fills, un sentiment de responsabilitat sobre els pares. En conseqüència, durant l'adolescència i la vida adulta els fills de sords demostren molta maduresa a l'hora de prendre decisions.

⁴² FERNÁNDEZ-VIADER, M. del Pilar i PERTUSA, Esther; *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 2004, pàgina 209.

2.3.3 Independència

Constantment són els fills els que aconsellen als seus pares sords i els hi diuen què haurien de fer en determinades situacions. Per desgracia això provoca que en el moment en que el fill hagi de prendre una decisió no confii en demanar consell al pare, sinó que jutgi per ell mateix.

Això provoca que els fills no estiguin depenent dels seus pares contínuament, sinó que siguin responsables dels seus actes i actuïn per iniciativa pròpia.

2.3.4 Maduresa

Totes les experiències viscudes a casa, l'ajudar als seus pares amb les seves limitacions, l'haver de prendre moltes decisions i enfrontar-se a moltes situacions no gens fàcils fa que els fills de pares sords afrontin la vida amb molta maduresa. Tanmateix, és una maduresa forçada, ja que l'haver d'ajudar als pares els va fer madurar precoçment.

2.3.5 Sociabilitat

El conviure amb la Comunitat Sorda i el món oient ajuda als fills de pares sords a saber com moure's en cada moment i en cada situació. Això fa que siguin molt sociables. A més, al parlar la Llengua de Signes s'ha de ser molt expressiu i això provoca que siguin molt expressius i no els hi costi estar envoltats de gent, siguin sords o oients.

2.3.6 Sensibilització

Per últim, els fills de persones amb disminució auditiva es mostren més sensibles cap a persones amb altres minusvalideses. Valoren el fet de sentir i el fet de poder portar una vida normal. A més, molts fills de sords es dediquen professionalment després a algun servei d'ajuda a persones sordes, sigui d'interpretació o d'algun altre tipus. Això no és per una altra raó que pel sentiment d'ajuda i de cooperació, mogut per la sensibilització d'haver viscut sempre amb persones amb deficiència auditiva.

RECERCA

3. HIPÒTESI I METODOLOGIA

La hipòtesi en forma de pregunta que he volgut contrastar en aquest treball és: *Quines dificultats experimenta un fill amb pares sords durant la seva criança?*

El primer que vaig fer va ser tota una recerca bibliogràfica sobre la sordesa. Volia conèixer la persona sorda antropològicament i social. Per fer-ho vaig llegir tres llibres que parlen d'aquest tema que em va recomanar una intèrpret de Llengua de Signes de la Llar de Sords de Lleida. També vaig fer ús de la meua pròpia observació personal. Durant molt temps he tingut contacte amb la Comunitat Sorda i això m'ha donat els coneixements necessaris per centrar-me en els fets més característics de la persona sorda. En segon lloc vaig enfocar tot el que havia après de les persones sordes en la criança dels seus fills. O sigui, com les limitacions que sofreixen les persones amb deficiència auditiva fan més difícil l'educació dels seus fills.

Per poder contrastar correctament aquesta hipòtesi vaig haver de comprovar amb un exhaustiu treball de camp si tots els coneixements adquirits es corresponien amb tots els coneixement prèviament adquirits i les meves observacions. En primer lloc vaig realitzar una enquesta que vaig passar a un grup de 29 persones, tots fills i filles de pares i mares sords, dels 9 als 26 anys, tot i que la gran majoria rondaven els 16. Una dificultat afegida al treball és que la població de gent jove que té pares sords és bastant reduïda. Per tant, vaig haver d'anar aconseguint coneguts de coneguts que tinguessin pares sords i fer-los-hi arribar l'enquesta. M'han contestat persones de Lleida i voltants, València, Madrid i Marbella. Per fer contrastar més encara les diferències amb les famílies normals on els pares i els fills són oients, vaig passar algunes de les preguntes de l'enquesta realitzada als fills de sords a un grup de control de fills d'oients. Com l'enquesta havia estat realitzada a 10 nois i 19 noies amb pares sords, vaig passar aquestes preguntes al mateix nombre de persones, 10 nois i 19 noies amb pares oients. A més, vaig entrevistar a cinc filles de diferents pares sords de diferents edats perquè m'expliquessin quina ha sigut la situació que han viscut a casa. També vaig voler conèixer l'opinió d'un pare i una mare sords sobre la seva experiència amb els seus fills. Els hi vaig realitzar una entrevista a cadascú en Llengua de Signes.

Finalment vaig elaborar els gràfics dels resultats obtinguts de les enquestes i els vaig analitzar detingudament. També, de les diferents entrevistes vaig analitzar a fons tot el que em van dir.

4.1. RESULTAT I ANÀLISI DE LES ENQUESTES

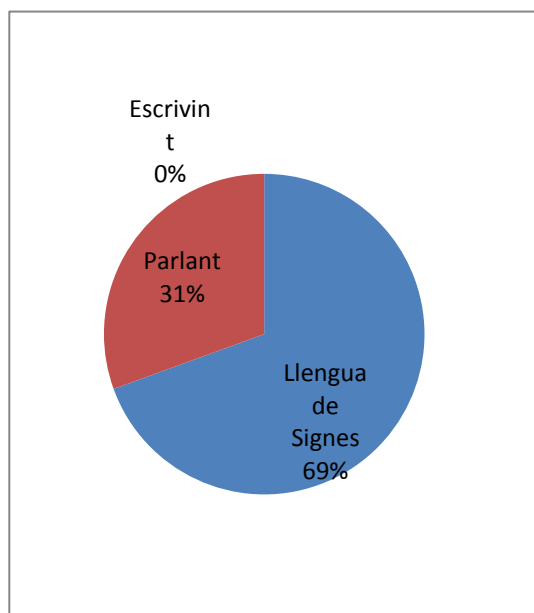
L'enquesta que vaig realitzar consta de 21 preguntes on els hi pregunto per les seves vivències del dia a dia i pel tracte amb els seus pares. Òbviament només vaig passar l'enquesta a fills de pares sords; la majoria d'ells eren adolescents. Alguns tenien pare i mare sords i altres només un dels dos. Per poder analitzar-les amb més detall tractaré les preguntes una a una a partir de les dades extretes.

1. Com et comuniques amb els teus pare/mare sord/a?

L'objectiu d'aquesta pregunta era saber quina és la llengua que parlen a casa amb els seus pares, si bé la Llengua de Signes o la llengua oral.

Els resultats han sigut que només un 31% dels enquestats no utilitza la Llengua de Signes a casa; un 69% afirma utilitzar la Llengua de Signes per comunicar-se amb els seus pares. Cal a dir que molts enquestats van marcar més d'una resposta: Llengua de Signes i també la Llengua oral.

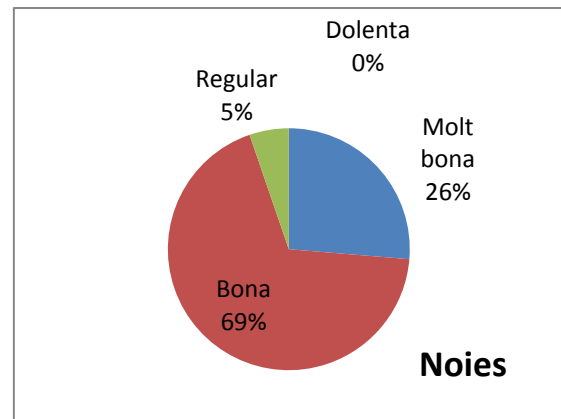
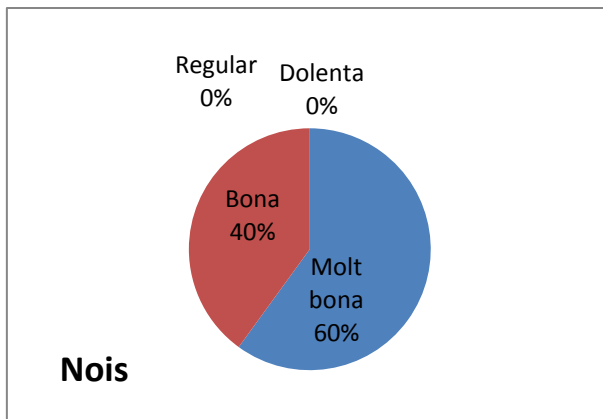
Aquest fet demostra que moltes famílies han optat per fer ús de la Llengua de Signes a casa com a llengua de partida, com a llengua de comprensió.

2. Com creus que és la comunicació amb ell/a?

La pregunta anterior posa en evidència que la gran majoria de fills de pares sords parlen amb els seus pares en Llengua de Signes. Volia saber com pensen els fills que és la comunicació amb els seus pares si aquesta es dur a terme amb Llengua de Signes. Els 60% dels nois afirma que la comunicació amb els pares és molt bona, en contraposició a un 40% que diu que és bona. Cap dels nois enquestats va dir que la comunicació fos dolenta ni regular. En canvi, de les noies només un 26% afirma que la comunicació sigui molt bona, un 69% diu que és bona i un 5% regular; cap noia afirma que la comunicació sigui dolenta.

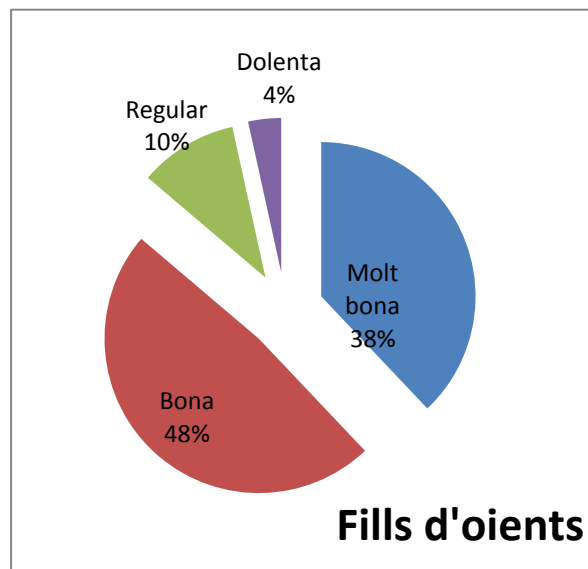
Comparant-los, els nois opinen que la comunicació és millor que les noies. Aquest fet podria ser ocasionat perquè els nois no tendeixen a ser tant comunicatius com ho són les noies i que no necessiten una comunicació tan fluïda amb els seus pares com elles.

Aquesta pregunta també la vaig realitzar a un grup de control format pel mateix nombre de nois i de noies, 29 en total, que tenen pares sords. Les gràfiques mostren aquestes dades:

En comparació, les dades no canvien. Un 48% dels fills amb pares oients enquestats van respondre que la comunicació amb els pares és bona; un 38% que és molt bona i un 10% i un 4% que és regular i dolenta, respectivament.

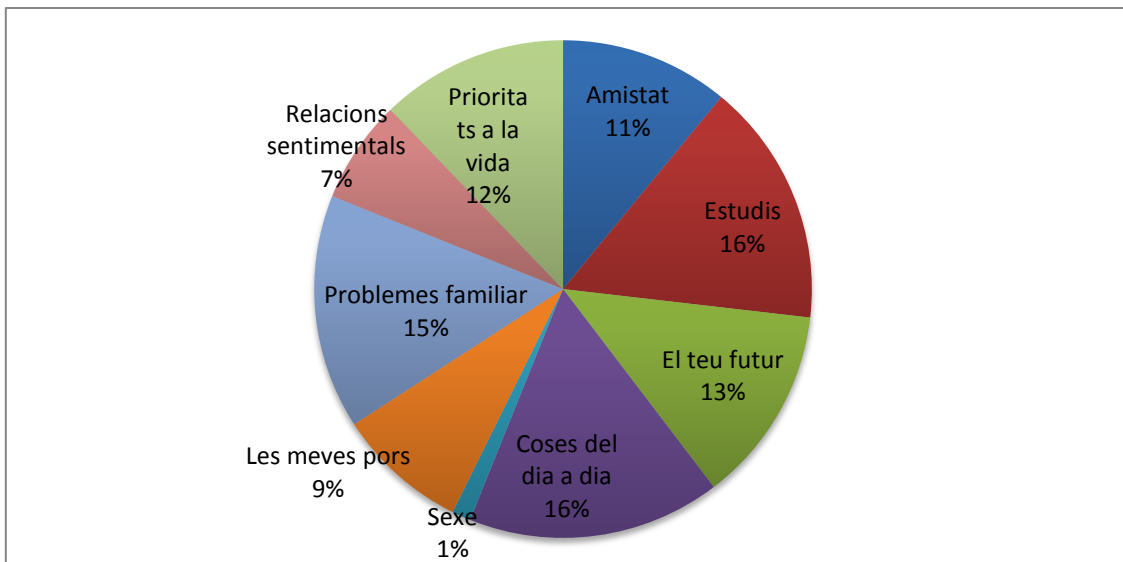
Segons la comparativa entre els fills de pares sords i els de pares oients, en general en els dos casos els fills opinen que la comunicació és bona i molt bona.

3. De quins d'aquests temes heu parlat algun cop?

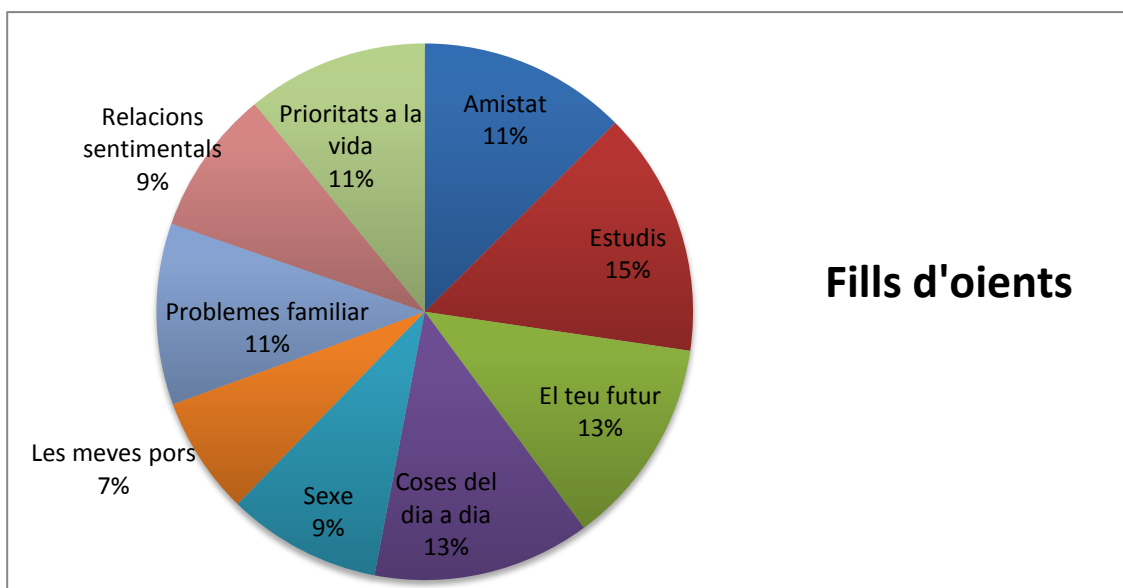
L'objectiu d'aquesta pregunta era saber si els fills de pares sord parlen només de temes trivials i sense importància o també mantenen conversacions profundes i els hi expressen els seus sentiments més ben guardats.

El gràfic mostra clarament com parlen de coses del dia a dia molt sovint (16%), igual que d'altres temes com els estudis (16%), els problemes a la família (15%), el futur (13%), les prioritats a la vida (12%) o l'amistat (11%). En canvi, de temes més personals com les pors individuals i les relacions sentimentals només en parlen un 9% i 7% respectivament. Finalment, només un 1% dels enquestats ha assegurat haver parlat com a mínim algun cop de sexe amb els seus pares.

Aquestes dades mostren com segons les conversacions tendeixen a ser més delicades el percentatge de persones que en parlen és menor. També es curiós que els costi parlar de sexe, o que els pares mai hagin tret el tema. Això pot ser degut a que parlar d'aquest tema en Llengua de Signes pot ser molt compromès ja que aquesta llengua és molt visual i els sords tendeixen a ser molt expressius.

Vaig afegir també aquesta pregunta a l'enquesta realitzada als fills de pares oients per saber si els temes de conversació són diferents o no. A primera vista s'observa que, igual que els fills de sords, els temes més parlats són els estudis, les coses del dia a dia, el futur, l'amistat, els problemes familiars i les prioritats a la vida. En contraposició, les relacions sentimentals i el sexe només s'han parlat algun cop en un 9%; per últim, les pors de cadascú ocupen el darrer lloc (7%).

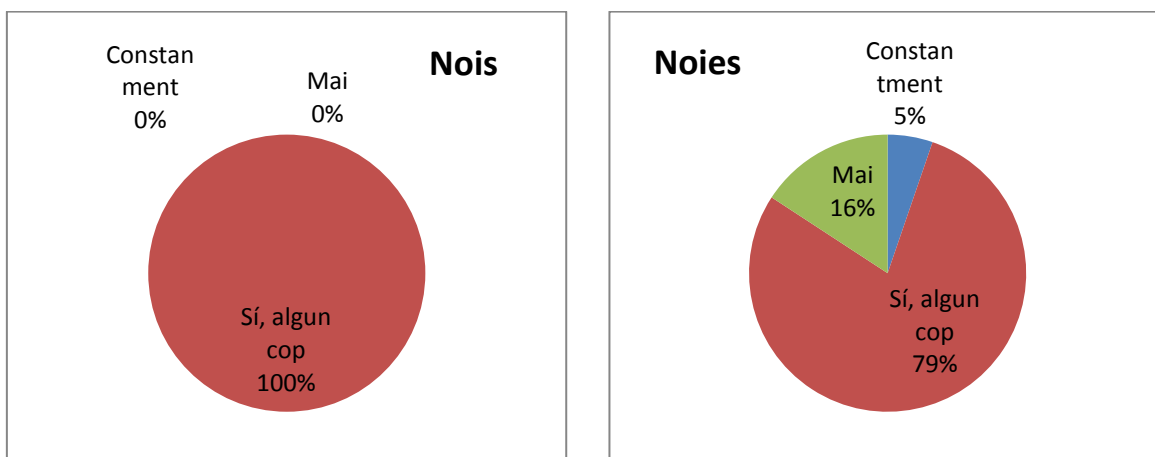

La principal diferència entre les dos gràfiques és el tema del sexe. Pels fills amb pares oients pot resultar més fàcil parlar de sexe perquè es pot fer d'una manera discreta i senzilla. En canvi, com ja he dit, els fills de sords poden tenir-ho més difícil per la manera d'expressar algunes coses d'una manera massa visual.

Tot i així, altres temes com les relacions sentimentals i les pors individuals tendeixen a ser més íntims i, per tant, els adolescents no tendeixen a parlar-ne tant. Aquest fet, com es mostra a la comparació entre els fills de sords i d'oients, no es degut a la Llengua de Signes sinó a la manera de ser de cadascú.

4. Algun cop no has sabut expressar bé alguna cosa que volies transmetre-li?

Per assegurar-me de si realment la comunicació entre pares sords i fills oients és bona faig afegir aquesta pregunta a l'enquesta. Els nois unànimement afirmen no haver sabut algun cop com transmetre quelcom als seus pares. Al contrari, un 16% de les noies afirma no haver tingut mai cap problema a l'hora de comunicar alguna cosa als seus pares; però, un 79% afirma que sí, que algun cop se'ls ha fet difícil transmetre'ls-hi alguna cosa i, un 5% afirma amb rotunditat que se'ls hi fa feixuc constantment.

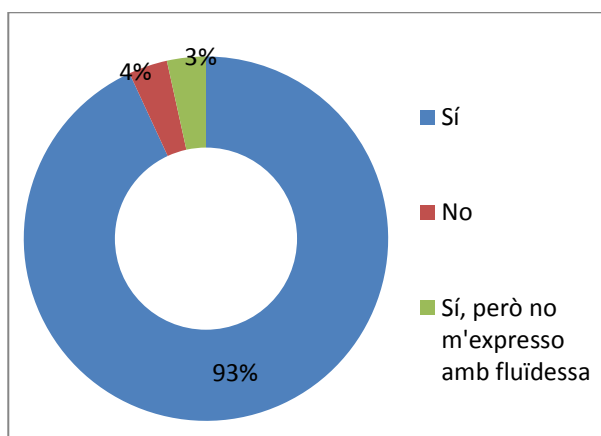
Aquestes respostes es contradiuen clarament amb la segona pregunta de l'enquesta. Molts van afirmar que la comunicació amb els seus pares era bona però, a l'hora de la veritat, hi ha obstacles comunicatius. Si agafem el cas dels nois, un 60% va afirmar que la comunicació era molt bona, no bona, sinó molt bona. Aquesta gràfica mostra que potser no ho és tant ja que el 100% dels nois ha experimentat algun cop la situació de no saber com dir alguna cosa als seus pares.

5. Saps parlar la Llengua de Signes?

Per esbrinar quin és el tant per cent de fills de sords bilingües que parlen tant la Llengua de Signes com la llengua oral els hi vaig preguntar si sabien parlar la primera. Un 93% va afirmar que sí, que saben parlar la Llengua de Signes bé. Un 3% digué que sí, però que els hi costa expressar-se. Finalment un 4% dels enquestats digué que no sap parlar la Llengua de Signes.

És interessant fer una comparació d'aquesta pregunta amb la pregunta número 1. El 69% dels enquestats van afirmar comunicar-se amb els seus pares mitjançant la Llengua de Signes; en aquesta pregunta un 93% afirma saber parlar bé la Llengua de Signes. Per tant, alguns dels fills saben parlar la Llengua de Signes però no la parlen normalment a casa. Aquest fet es pot deure a dos motius:

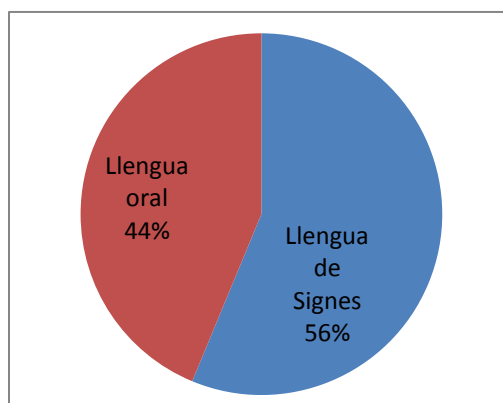
- Que els fills s'hagin acomodat a parlar per la via oral i els pares, fent un esforç puguin llegir els llavis i entendre el que diu el fill.
- Que els fills aprenguin la Llengua de Signes des de petits però entrada l'adolescència, en símbol de rebel·lia, decideixin no utilitzar-la més.

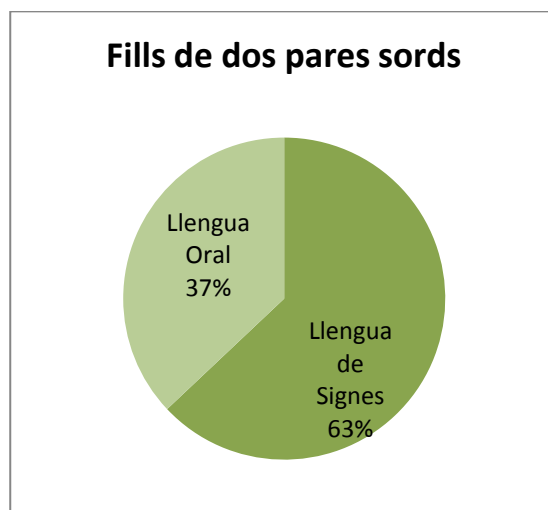
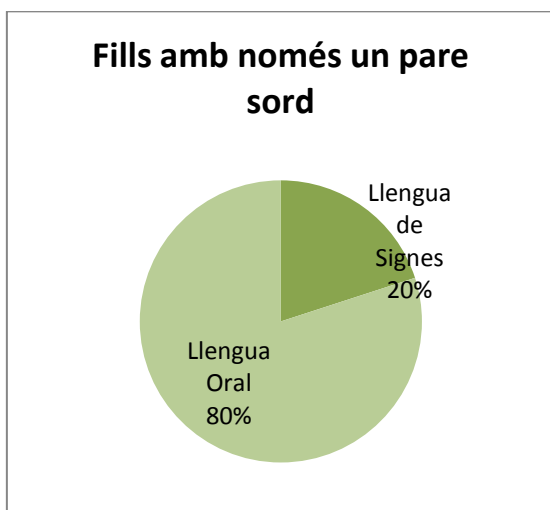
6. Quina fou la primera llengua que vas aprendre?

A més de saber el percentatge de fills que dominen la Llengua de Signes volia saber quins l'havien après la primera i que, per tant, és la seva llengua materna.

Sorprenentment un 56% respongué que consideren com a llengua materna la Llengua de Signes, en contraposició a un 44% que va dir que la primera llengua que va aprendre fou la llengua oral.

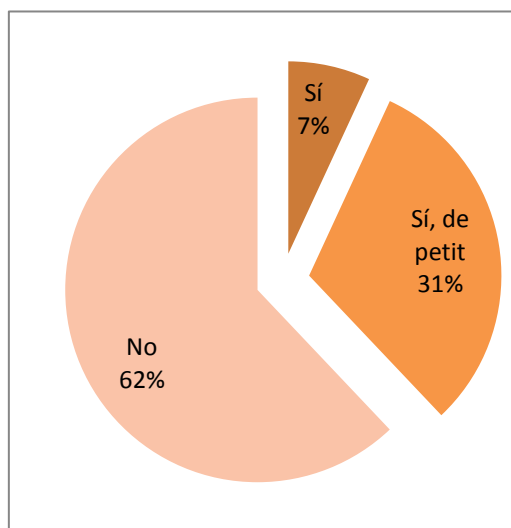
Cal apreciar que hi ha diferència entre els fills que només tenen un pare sord i els que en tenen dos. Segons el gràfic que hi ha a continuació, els fills que només tenen un pare sord aprenen, el 80%, la llengua oral primer. En canvi, els que tenen dos pares sords aprenen, un 63%, la Llengua de Signes abans que la llengua oral. Aquest fet es degut a que el tenir un pare oient estimula l'audició i la parla en el nen. En canvi, els que no tenen cap dels dos pares oients no reben cap estímulo a casa i, per tant, desenvolupen la llengua oral, en la majoria de casos, com a segona llengua adquirida fora de casa.

7. Has tingut algun cop problemes amb la llengua oral?

L'objectiu d'aquesta pregunta era saber si el fet d'aprendre la Llengua de Signes com a llengua materna i no rebre un estímulo de la llengua oral de petits podia influir negativament en el desenvolupament del nen oient.

La gràfica mostra com en la majoria dels casos (62%) no hi ha hagut cap en relació a l'aprenentatge de la llengua oral. En canvi, un 31% afirma que en va tindre de petit i, fins i tot, un 7% en continua tenint.

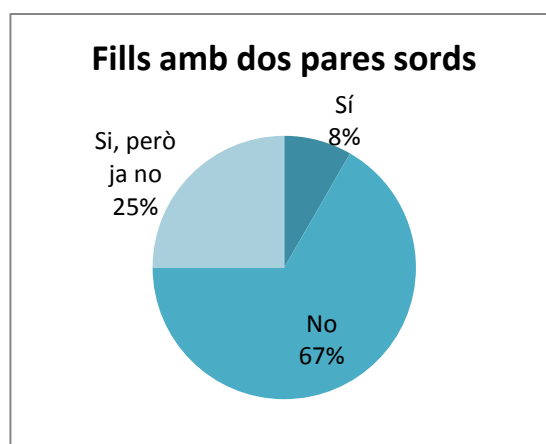
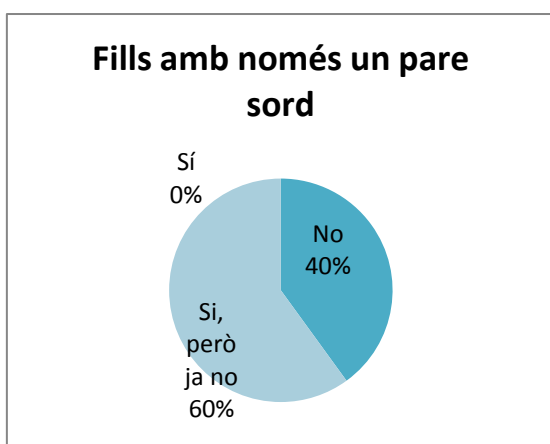

També es interessant en aquest cas apreciar la diferència que hi ha entre els fills amb un pare sord o amb dos.

En el cas dels fills amb només un pare sord, un 60% afirma haver tingut problemes relacionats amb l'aprenentatge de la llengua oral i, un 40%, respon que no. Els fills que tenen dos pares sords contesten, un 25%, haver tingut

dificultats en la parla; només un 8% afirma continuar tenint dificultats i, un 67% nega haver tingut mai cap problema amb la llengua oral.

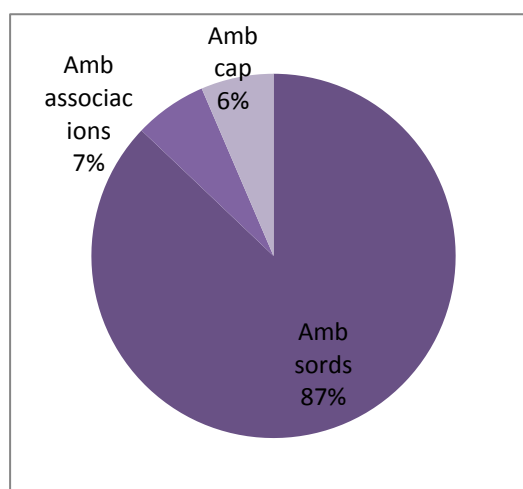
El fet de tenir un pare amb sordesa o tenir dos és un factor que té molt a veure amb els problemes del desenvolupament de la parla. Els fills amb dos pares sords aprenen a casa la Llengua de Signes i, una vegada assimilada aprenen a l'escola o al carrer la llengua oral. En canvi, els fills amb un pare sord i un altre oient aprenen les dos llengües a casa, alhora, i no acaben d'assimilar-les bé, presentant així problemes en la llengua oral i, a la vegada, poca fluïdesa amb la Llengua de Signes. Aquests últims reben a la vegada estímuls auditius i desenvolupen la parla, i estímuls visuals i comencen a parlar en Llengua de Signes. Aquest fet pot generar una forta confusió entre les dos llengües i que el fill parlarà la llengua oral amb les pobres estructures de la Llengua de Signes i la Llengua de Signes de manera poc fluïda.

8. Tens contacte amb altres sords o amb alguna Associació de persones sordes?

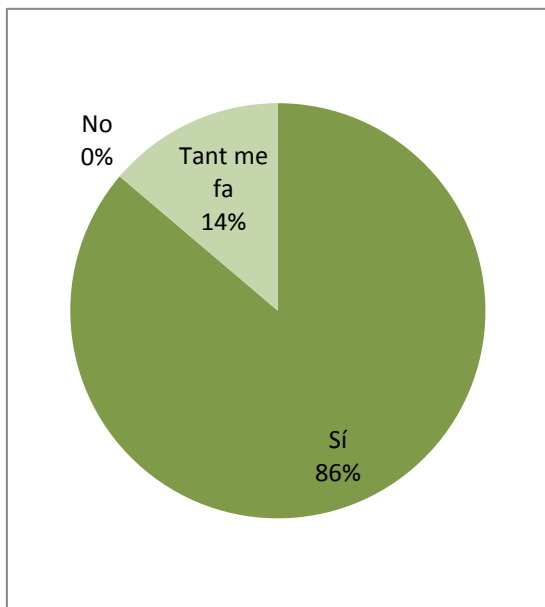
Aquesta pregunta vol saber si, a part del contacte amb els seus pares a casa, els fills es relacionen d'alguna manera amb la Comunitat Sorda.

El 87% de la població enquestada afirma que manté contacte amb altres sords; un 7% va contestar que amb associacions relacionades amb persones sordes i, només un 6% que no té cap contacte amb la Comunitat Sorda.

D'aquesta manera, des de ben petits els fills de sords reben una forta influència de la Comunitat Sorda deguda a tot el contacte que manté amb ella. Això pot provocar en els fills que adquireixin fets característics dels sords com els seus valors, tradicions, costums i la manera de pensar o expressar-se.

9. Et sents còmode quan estàs amb persones sordes?

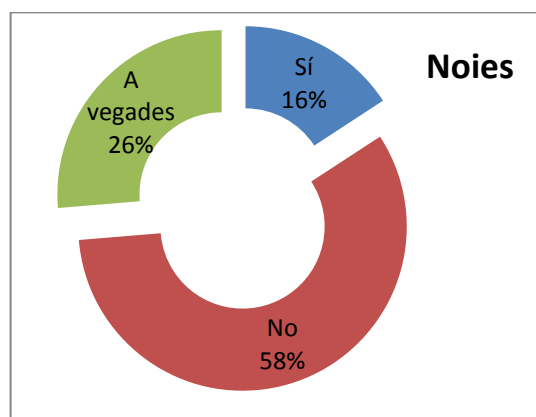
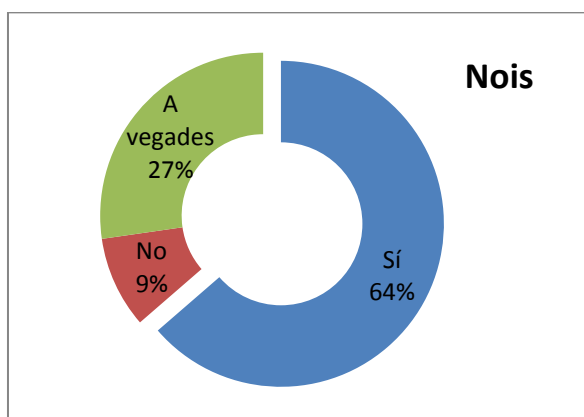
Per saber quin és el tracte dels fills de sords amb la Comunitat Sorda els hi vaig preguntar si es senten còmodes en companyia d'altres sords o si per ells el fet d'haver d'estar sempre envoltats de sords és molest o incòmode.

Els resultats han mostrat que s'hi senten mot agust ja que un 86% va dir que sí a la pregunta. Un 14% afirma que tant els hi fa estar-hi com si no. Cap dels enquestats va respondre negativament al fet de sentir-se bé amb persones sordes.

10. Notes que hi ha alguna discrepància en la forma de pensar amb alguns amics oients teus?

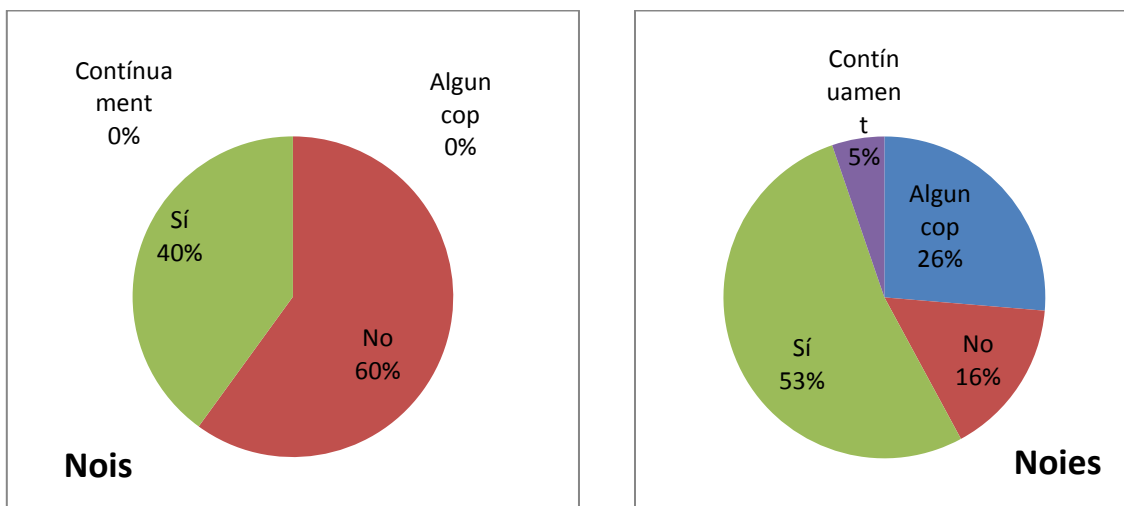
Com no sabia si el fet de tenir pares sords podia influir en la manera de pensar dels fills i en la seva integració i desenvolupament en el món oient vaig afegir aquesta pregunta a l'enquesta.

Per part dels nois, un 64% va respondre que sí creu que mostra discrepàncies en la manera de pensar d'alguns amics oients seus. Les noies, en contrast, van dir un 58% que no creuen que tinguin cap diferència a l'hora de pensar amb les seves amigues oients. Tot i així un 27% dels nois i un 26% de les noies va afirmar que a vegades sí que creuen que hi ha discrepàncies de pensament amb els seus amics.

Encara que no és quelcom generalitzat alguns fills de sords asseguren haver sentit que eren diferents a la resta d'oients. En el cas dels nois és més marcada aquesta diferència. Les noies en canvi no senten que les seves amigues criades en una casa oient siguin d'una altra manera que elles.

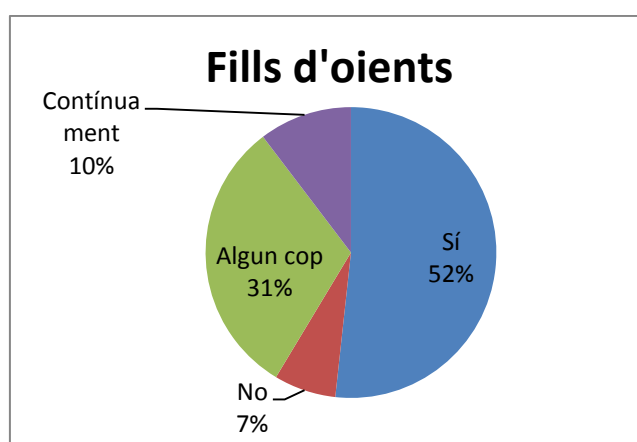
11. T'han dit mai que en la forma de parlar o de pensar t'assembles al teu pare/mare sord/a?

Adquireixen característiques de la identitat sorda dels seus pares? Això precisament és el que volia contestar amb aquesta pregunta.

Un 60% dels nois afirma que mai els han dit que s'assemblen als seus pares; un 40% afirma que sí. D'altra banda, un 53% de les noies afirma que sí els han dit que s'assemblen als seus pares; un 26% que només algun cop i un 5% que constantment els hi diuen. En canvi contesten que no un 16%.

En el cas dels fills de pares oients la gràfica fou aquesta:

Clarament les respostes són diferents. El 93% dels fills de pares oients enquestats han respòs que com a mínim un cop els hi ha dit que s'assemblen

als seus pares, sigui per la forma de parlar, pensar, riure, etc. En canvi, els nois amb pares sords han contestat un 60% que no; les noies han contestat un 16% que no i només un 5% que contínuament.

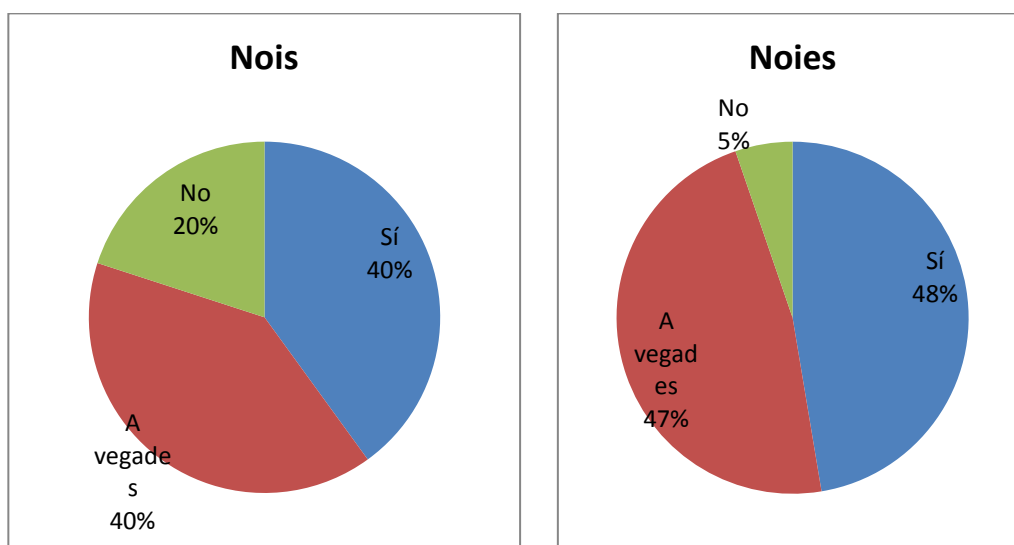
Els fills de pares sords, per tant, tendeixen a no assemblar-se tant als seus pares com ho podrien semblar els fills d'oients. És totalment comprensible ja que la forma de pensar i raonar d'un sord no és igual a la del seu fill i, fins i tot, la manera de parlar i expressar-se és diferent. Aquest fet dificulta més la relació pare-fill perquè, en moltes ocasions, les seves mentalitats són diferents.

12.Creus que el seu sentit del humor és diferent al teu?

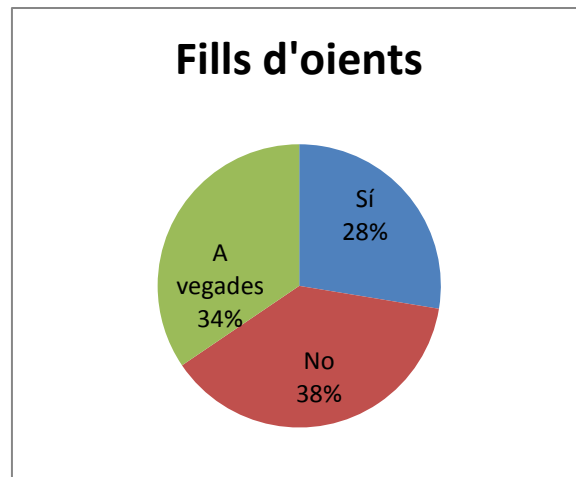
Amb aquesta pregunta pretenia veure si els fills han notat mai que el seu sentit del humor es diferent al dels seus pares. Curiosament les respostes dels nois han estat diferents a les de les noies.

Els nois afirmen en un 40% que el sentit del humor dels seus pares és diferent, un 20% que no i un 40% que a vegades. En canvi, les noies afirmen un 48% que sí, un 47% que a vegades i, només un 5% que el sentit del humor dels seus pares no és diferent al seu.

El fet que quelcom com el sentit del humor canviï entre pares sords i fills oients és un clar exemple de les barreres que s'interposen entre el món oient i el món sord i que, per tant, fa més feixuga la relació paternofilial.

Els fills d'oients enquestats van afirmar rotundament en un 38% que el sentit del humor dels seus pares no canvia respecte al seu; un 34% que només a vegades i un 28% que sí.

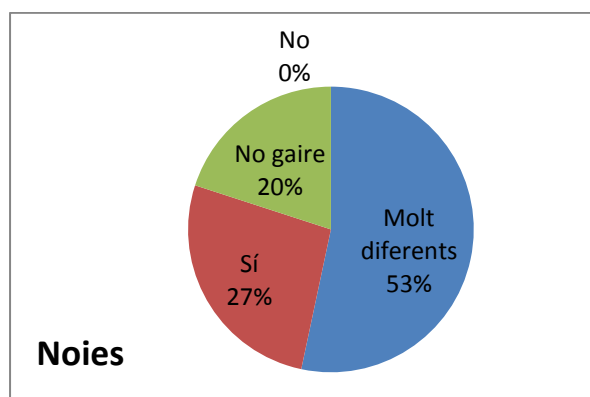
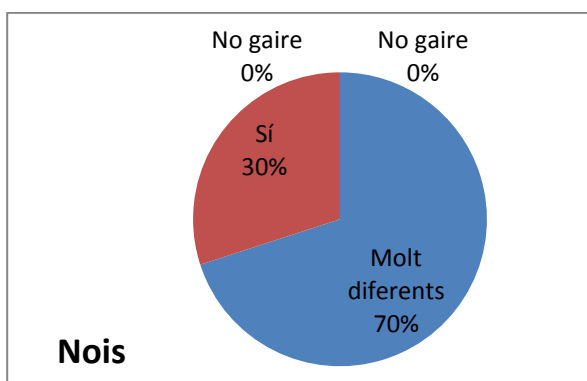

Comparant els resultats obtinguts dels fills de pares sords i fills de pares oients es veu que els fills de pares sords afirmen en més nombre que el sentit del humor dels seus pares és diferent al seu. Aquest fet es degut a que les bromes que fan treure una rialla a un oient és provable que li'n facin treure a un altre. En canvi, les coses que fan gracia a un oient no són les mateixes que fan gracia a un sord i, d'aquest manera, les bromes que es facin de pare sord a fill oient no seran tan gracioses com ho són per qui les conta.

Que implica això? Normalment amb qui volem estar és amb qui ens ho passem bé i riem. Per molts fills sords el humor dels seus pares és absurd, escatològic i simple, i això implica que no els hi sigui entretingut passar temps en la seva companyia.

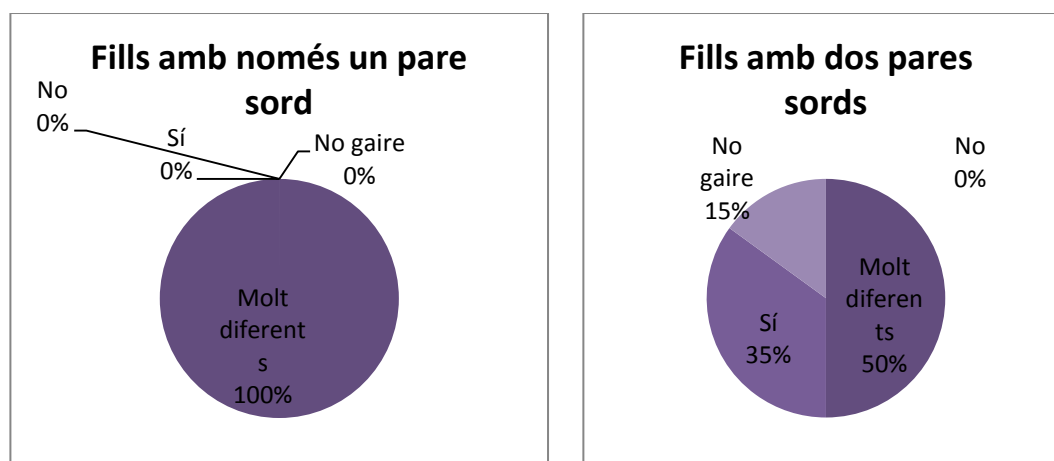
13. Les seves vivències a la teva edat eren molt diferents a les teves?

Per comprovar si la manera de viure dels seus pares era molt diferent a la manera de viure dels fills d'avui vaig afegir a l'enquesta aquesta pregunta. Veient les gràfiques es podrà afirmar si els sords han viscut altres experiències i si, per tant, sabran com dirigir més o menys als seus fills avui en dia.

En primer lloc he separat les dades en nois i noies. Els nois han respost, un 70%, que les vivències dels seus pares eren molt diferents a les seves i només un 30% que sí que ho eren. Les noies paral·lelament han contestat que no gaire un 20%, que sí un 27% i que molt diferents un 53%. Cal apreciar que ni nois ni noies afirmen rotundament que les vivències dels seus pares fossin iguals a les que ells viuen ara.

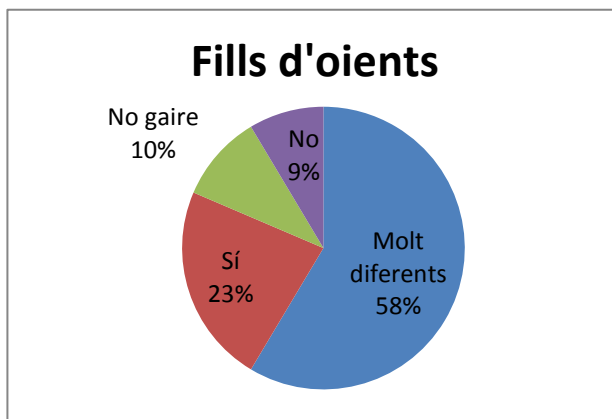
Si fem l'estudi de les dades segons els pares siguin els dos sords o només un, les dades tornen a ser diferents. Per exemple, els fills que només tenen un pare sord responen rotundament en 100% que les vivències del seu pare, o mare, eren molt diferents a les seves. En canvi, fills que tenen els dos pares sords afirmen el 50% que les vivències dels seus pares eren molt diferents, el 35% que sí i el 15% que no gaire; cap contesta que no siguin diferents.

És rellevant veure com en els dos casos cap dels fills va marcar la resposta de "no". O sigui que segons l'opinió dels fills els seus pares no van viure de cap manera el que ells viuen. Que pensin això pot ser degut a que els pares els hi hagin explicat algun cop com van ser de joves i els fills vegin que no tenen res a veure les seves vivències amb les seves. O també perquè els fills, al veure que els seus pares són sords i són tan diferents a ells, pensin que la seva joventut fou completament diferent.

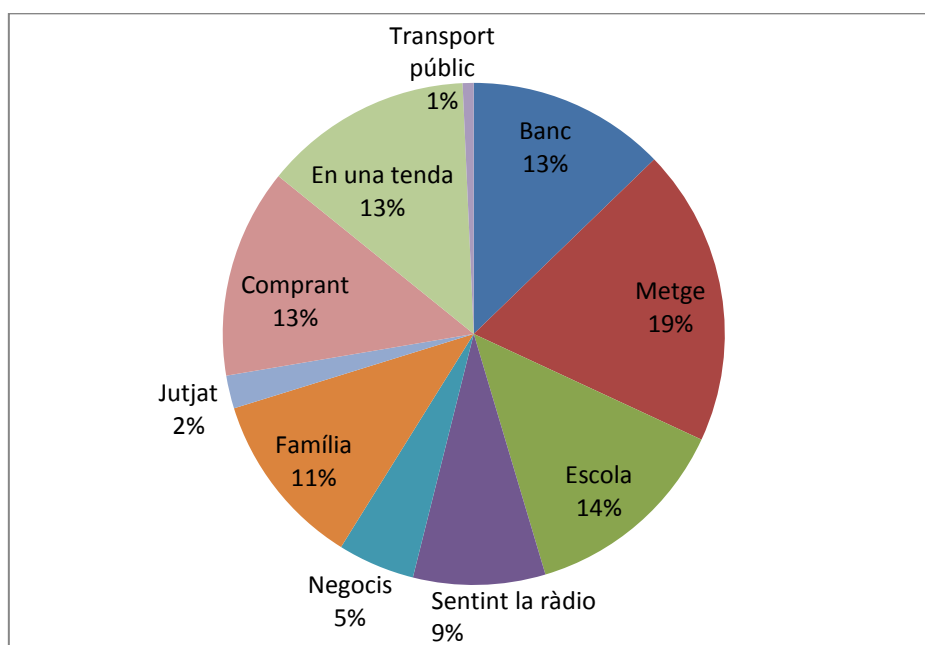
Per què és important aquest fet? Doncs perquè els fills molts cops pensen que els seus pares viuen antiquats i que, com no han viscut en el món dels oients, no s'hi saben moure. A l'hora de prendre decisions no conten amb l'opinió i l'experiència dels seus pares sinó que es guien per ells mateixos. En conseqüència molts fills es veuen amb la responsabilitat d'ajudar als seus pares, cosa que mostra la següent pregunta.

Vaig voler comparar també aquesta pregunta amb els fills d'oients, per assabentar-me si hi havia alguna diferència notable. Un 59% de fills d'oients afirmen que les vivències dels seus pares eren molt diferents, un 23% diu que sí, que ho eren, en comparació a un 10% que diu que no gaire i un 8% que diu que no.

Mirant les gràfiques entre fills de sords i fills d'oients s'aprecia clarament com els dos grups afirmen que les vivències dels seus pares eren diferents a les seves. Aquesta afirmació està totalment justificada ja que el context social i la situació fa 40 anys no és la mateixa que ara i, per força, la manera de viure era diferent. Tot i així els fills de sords han contestat en més casos que les vivències eren diferents o, fins i tot, molt diferents, com en el cas dels nois. Aquestes dades mostren com el fill de sords tendeix a pensar que els seus pares no han viscut el mateix que ell, cosa que es pot explicar degut a que la manera de viure i relacionar-se de les persones sordes no és la mateixa que la dels oients.

14. Has hagut d'interpretar els teus pares en alguna d'aquestes situacions?

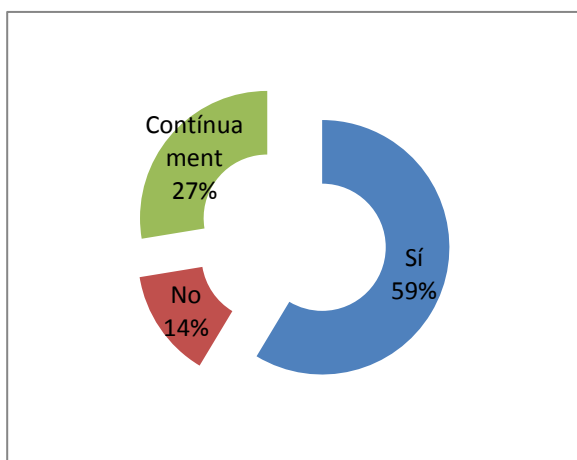

L'objectiu d'aquesta pregunta era saber en quines ocasions els fills han d'interpretar més als seus pares. Segons el gràfic que hi ha a continuació, on més s'interpreta als pares és al metge (19%). Seguidament aniria: a l'escola (14%), al banc (13%), en una tenda (13%), comprant (13%) i amb la família

(11%). Escoltant la ràdio contesta un 9% que també han hagut d'interpretar als pares i, les situacions menys contestades són relacionades amb assumptes de negocis (5%), al jutjat (2%) i al transport públic (1%).

El fet que els fill interpretin els seus pares es degut a la gran responsabilitat que ells senten sobre els seus pares. Els resultats mostren com els fills fan d'intèrprets dels seus pares en moltes ocasions i situacions. El fill és, per tant, l'accés dels pares al metge, el banc, la família, l'escola, etc.

15. T'ha demanat mai el teu pare/mare sord/a que l'ajudis a comprendre algun escrit?

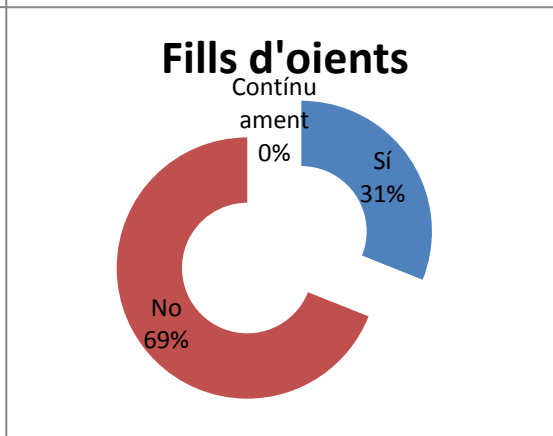

Per esbrinar si els pares tenen o no comprensió lectora he preguntat si mai han ajudat als pares a comprendre algun escrit. Els resultats obtinguts han sigut que un 59% han contestat que sí, un 27% contínuament i, només un 14% que no.

Aquestes dades no només responen si els fills ajuden als pares o no, sinó saber també el percentatge de pares sords que no tenen comprensió lectora.

En el cas dels fills oients, les dades van ser diferents. Un 69% digué que els seus pares no els hi demanen que els ajudin a comprendre cap escrit.

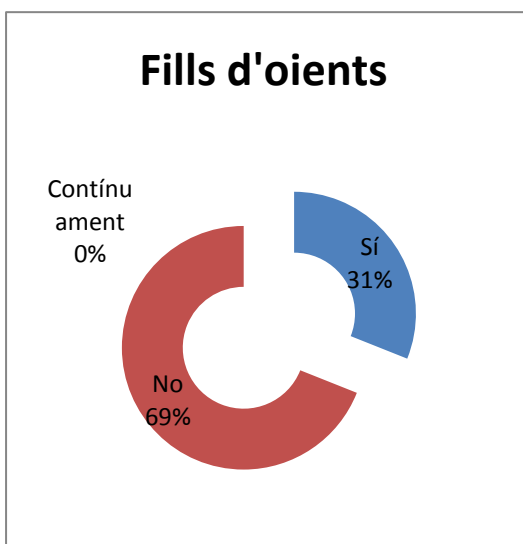
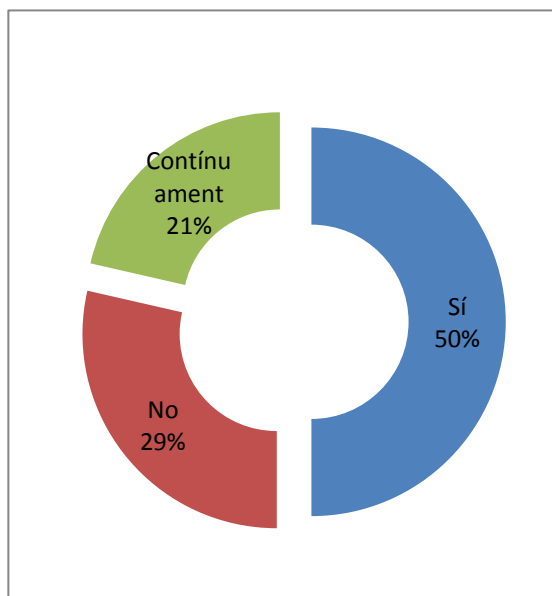
Tot i que un 31% respongué que sí, que els seus pares els hi ha demanat com a mínim algun cop que els ajudin amb la comprensió d'algun text. La poca comprensió lectora de pares oients pot estar causada per una poca formació o pel idioma, ja que si són estrangers se'ls hi fa feixuc comprendre el idioma del país. Tot i així, la poca comprensió lectora ja ve interna en la persona sorda i per desenvolupar uns bons nivells de lectura ha de rebre una bona formació. A més, cal destacar que cap dels fills d'oients ha marcat l'opció de contínuament, fet que implica que és una ajuda ocasional.

16. I a escriure'n un?

Després de preguntar per la lectura vaig preguntar per l'escriptura, només per assegurar si els nivells de lectura eren igual als d'escriptura.

El 50% va respondre que sí han ajudat als seus pares algun cop a escriure un escrit; un 21% respongué que contínuament els ajuden i, per últim, només un 29% va afirmar que mai no ha hagut d'ajudar els seus pares a escriure un text. Les dades són pràcticament iguals en els dos casos.

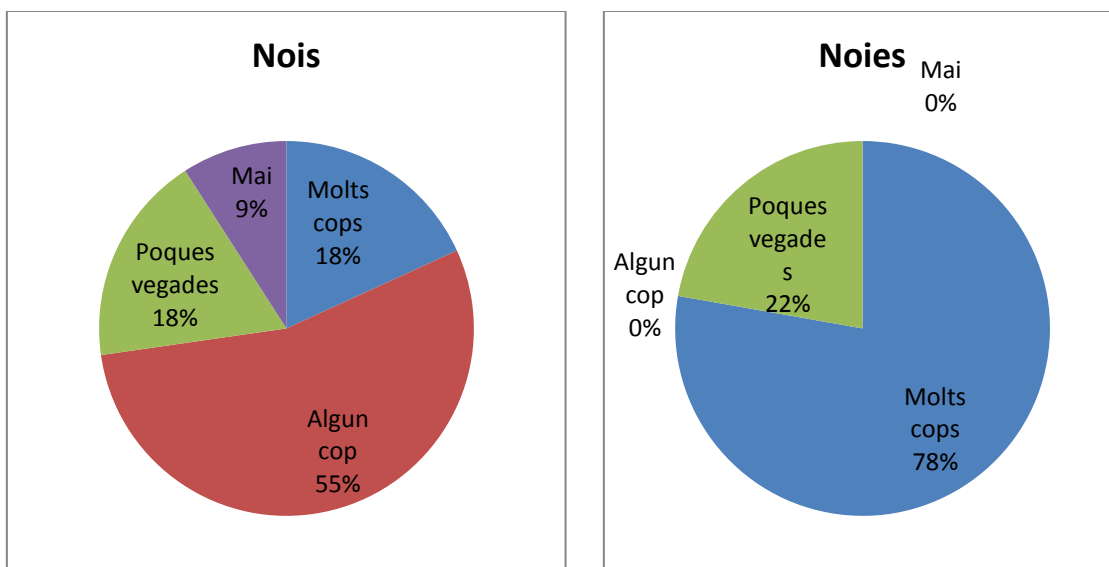

I en el cas dels oients? Les dades són completament iguals a la pregunta anterior. Els fills d'oients també han hagut d'ajudar els seus pares a escriure algun text. Tot i així les dades dels fills de pares sords són molt més remarcades, fent front més d'un 75% corresponent a fills de pares sords a un 31% dels fills d'oients. A més cal a dir que cap fill d'oients ha contestat contínuament, fet que mostra que l'ajuda als pares a escriure algun escrit és esporàdica.

Les dades d'aquestes últimes dos preguntes reforcen encara més el fet que els fills són el conducte d'accés al món oient per part dels pares. Els fills són els encarregats de llegir i redactar tot tipus d'escrits als seus pares, fet que augmenta el grau de dependència de pares a fills.

17. En una conversació amb persones oients, t'ha demanat mai que li tradueixis simultàniament?

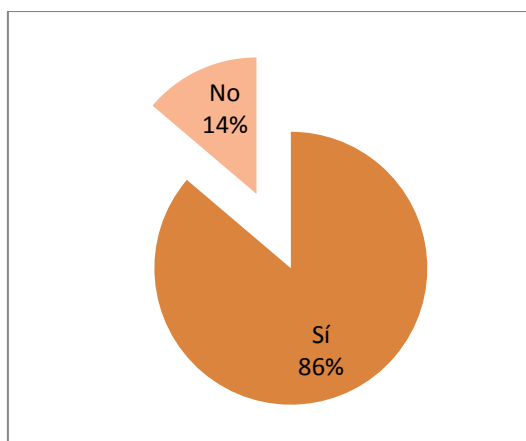
Volia saber si, a més d'haver d'interpretar els seus pares en metges, bancs i altres situacions, els fills han de traduir els seus pares quan estan en companyia d'oients, sigui família o amics.

Les respostes no han estat igual pels nois que per les noies. Un 18% dels nois ha afirmat que molts cops ha hagut d'interpretar els seus pares en una conversació amb altres oients; un 55% digué que algun cop, un 18% que poques vegades i un 9% que mai. D'altra banda les noies han contestat un 78% que molts cops i un 22% que poques vegades.

18. Opines que pel fet de sentir tens més accés a la informació (TV, ràdio, Internet,...) que el ell/ella?

Amb aquesta pregunta volia saber de mà dels fills si els seus pares tenen menys accés a la informació que ells i, per tant, una falta notable d'informació.

Notòriament, un 86% afirmà que sí i un 14% que no. Els que van respondre que no es van justificar dient que la televisió està subtitulada i que, d'aquesta manera, els pares poden rebre informació per aquesta via.

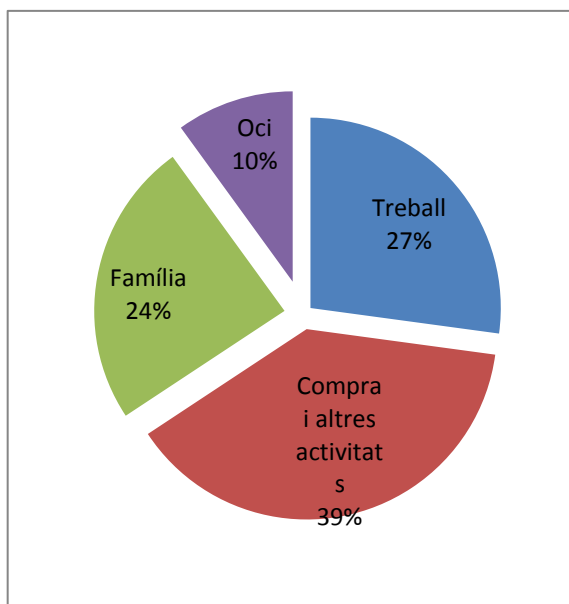
Els mateixos fills, que són els que més coneixen als pares, afirmen que aquests tenen menys accés a la comunicació que qualsevol oient. Tot i que associacions i institucions governamentals s'esforcen en afirmar que la

informació és igual per a sords que per a oients les respostes dels fills ho desmenteixen.

Tot i així hi ha hagut un 14% que ha dit que els seus pares tenen el mateix accés a la informació que ells. Les seves respostes les van justificar dient que la televisió està subtitulada i que poden seguir les notícies llegint els subtítols. Però, si tornem a fer una ullada a la pregunta 15 veiem que més d'un 85% dels pares ha demanat mai al seu fill que l'ajudi a comprendre un text, mostrant d'aquesta manera que no tenen comprensió lectora. Per tant, comprendran els subtítols de la televisió? El més probable és que no. Suposant que sí els entenguin, com entendran altres mètodes d'informació com la ràdio o altres que es realitzen només per el canal auditiu?

En conclusió, els resultats mostren com hi ha una clara barrera entre el sord i la informació.

19. Quin contacte té el teu pare/mare sord/a amb la comunitat oient?

Aquesta pregunta va estar pensada per saber si els pares sords tenien molt contacte amb els oients o preferien evitar-lo.

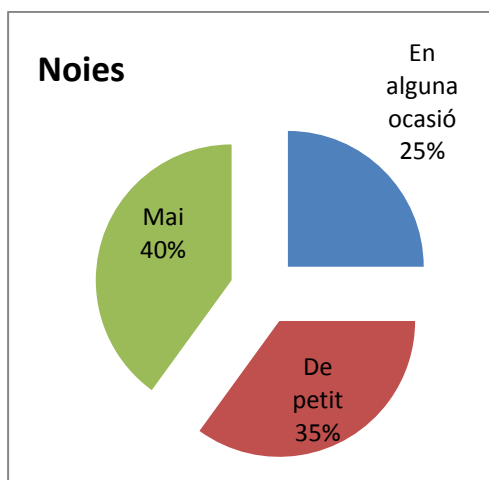
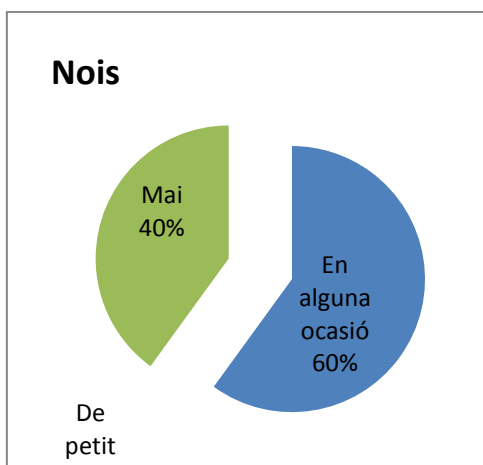
Un 39% dels fills ha contestat que els seus pares tenen contacte amb oients per activitats com al compra o altres. Un 27% dels fills enquestats han dit que el seus pares tenen contacte amb oients al treball i un 24% amb la família. Només un 10% dels fills reconeix que els seus pares gaudeixen de la companyia d'oients durant les seves estones d'oci.

A més, volia assabentar-me si els pares sords feien algun esforç perquè els seus fills tinguessin tracte amb altres oients. Només un 10% de les famílies manté contacte amb oients en estones d'oci i un 24% amb familiars oients. Aquest fet mostra la falta d'interès de molts pares sords perquè els seus fills es puguin relacionar amb persones com ells. També explica que molts fills tinguin problemes a l'hora d'integrar-se amb el món oient ja que, a casa, no es manté quasi cap tracte amb oients.

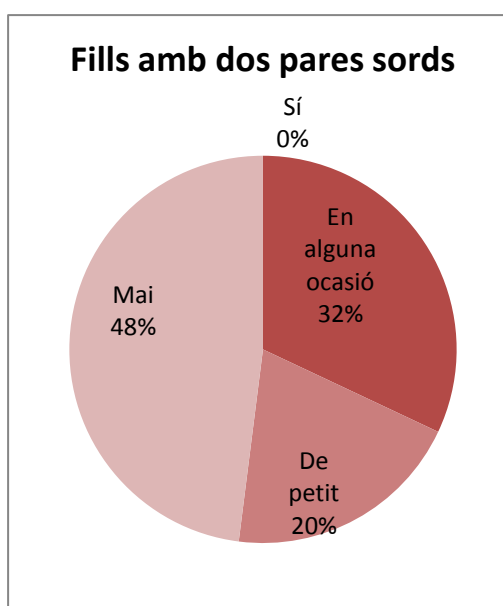
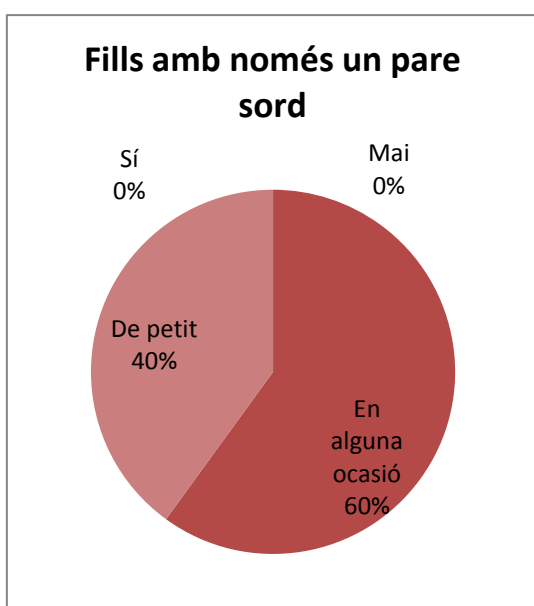
20. Has sentit mai enveja d'alguna persona pel fet de tenir pares oients?

Per concloure l'enquesta vaig fer dues preguntes enfocades cap als sentiments del fill sord. Volia saber si mai han tingut enveja d'altres nens que tenen pares

oients. Els resultats, per tal de ser més concisos, els he tornat a separar per nois i noies i pel nombre de pares sords.

De la població enquestada masculina han contestat un 60% que en alguna ocasió han sentit enveja d'altres persones amb pares oients. Només un 40% digué que mai ha tingut enveja de ningú per aquesta raó. Les noies, en canvi, han variat els resultats. Un 40% ha respost rotundament que mai han tingut enveja, un 25% ha confessat que en alguna ocasió i, per últim, un 35% ha dit que de petites sí que n'han sentit.

Mirant les dades segons el nombre de pares sordes també apreciem algunes diferències. Els fills amb només un pare sord han contestat que en alguna contada ocasió han sentit enveja d'altres un 60% i que només de petits un 40%. Contràriament, els fills que tenen dos pares sords han contestat un 48% que mai, un 32% que en alguna ocasió i un 20% que de petit.

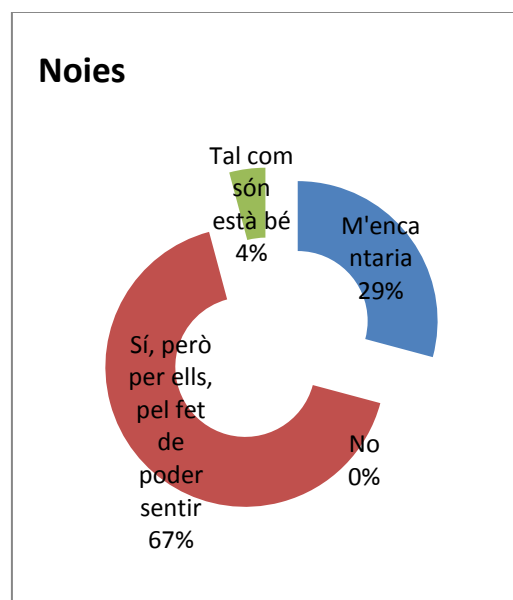
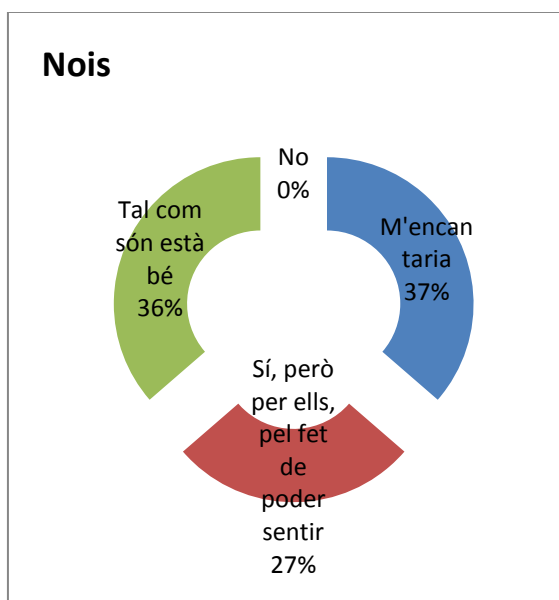
Les dades segons nois i noies no són gaire diferents. Més del 50% ha afirmat haver tingut enveja algun cop. És comprensible que sentin aquesta enveja sana, sobretot de petits. Tot i així, l'afecte cap als pares contraposa aquests sentiments.

En el cas del nombre de pares sords és interessant veure que el 100% dels fills amb un pare sord han tingut enveja alguna vegada. Això és explicable degut a la constant comparació del pare oient i el sord. Aquest fet accentua més les deficiències del sord i les necessitats dels fills. En canvi, els fills que tenen els dos pares sords tendeixen generalitzadament a acceptar-los, ja que no han provat el tracte d'un altre pare oient.

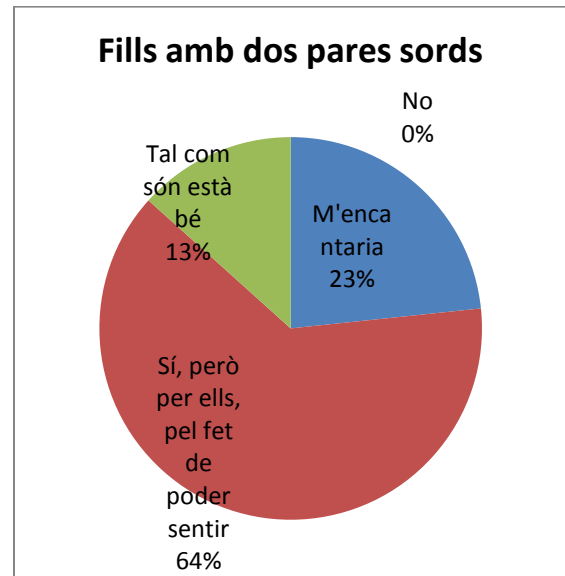
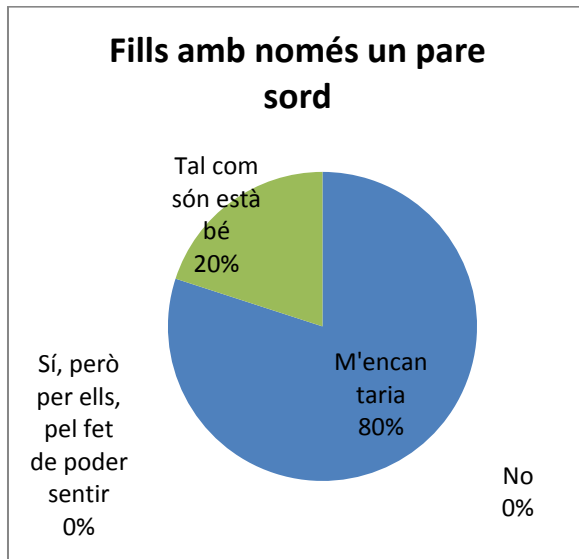
21. T'agradaria que els teu pare o mare sord/a s sentís i poguessis parlar sense cap problema?

Després de preguntar si han sentit mai enveja d'haver tingut pares sords he preguntat als enquestats si desitjarien que els seus pares poguessin sentir i parlar correctament.

En el cas dels nois han contestat un 37% que els encantaria, un 27% que sí, però que només pels pares, pel fet de poder sentir i un 36% que ja està bé com són. Les noies han contestat un 29% que els hi encantaria, un 67% que els hi agradaria pel seus pares i només un 4% que ja estan bé.

En el cas dels fills amb un pare oient van contestar, el 80% que els hi encantaria que pogués sentir i parlar bé. En canvi, un 20% va dir que tal com són ja està bé. D'altra banda, els fills que tenen dos pares sords van contestar un 23% que els hi encantaria, un 64% que sí però que per ells i un 13% que com són ja està bé.

Aquesta pregunta era simplement fàcil de preveure. Cap dels enquestats ha contestat que no voldria que els seus pares fossin oients, tots ho desitjarien. I és que són precisament els fills els que conviuen amb els sords dia a dia i veuen les carències que sofreixen i el rebuig per part de la societat. És molt dur per un fill haver de veure de primera mà com els pares no poden portar vides "normals". Aquest sentiment tan fort de voler que els seus pares puguin ser oients és el mateix que els impulsa a ajudar-los i fer-los-hi més fàcil portar una vida satisfactòria.

4.2 RESULTATS I ANÀLISI DE LES ENTREVISTES

Les entrevistes van ser realitzades a set persones⁴³. Primer vaig fer cinc entrevistes a cinc fills de pares sords. Els hi vaig demanar que m'expliquessin la seva situació, quin dels seus pares era sord, quin era el sistema de comunicació, etc. Tots van contestar que es comuniquen amb els pares mitjançant la Llengua de Signes, apresada des dels primers anys de vida. Les cinc entrevistes que vaig realitzar als fills foren molt beneficioses pel meu treball. Em van fer veure moltes coses que no havia après durant la recerca bibliogràfica i, sobretot, van apel·lar a la part més emotiva del què per ells es tenir pares i mares sords. Les entrevistes foren llargues i profundes, tot i que, respecte a les diferències d'edat alguna fou més curta. Després, per fer-me una idea més global de quines són les dificultats de criar fills oients vaig realitzar una entrevista a un home i una dona sords amb fills oients. Aquestes entrevistes es van realitzar mitjançant la Llengua de Signes. Els hi vaig preguntar per les seves pors i dificultats al criar fills oients.

4.2.1. Entrevistes als fills

A la pregunta de com creuen que és la comunicació amb els seus pares i si creuen que la comunicació seria millor si fossin oients, les respostes van ser variades però similars. *"Amb el meu pare s'ha de fer poc a poc, amb calma, explicant-li amb claredat"; "has d'explicar-ho tot més senzill"; "La comunicació és bona per parlar de coses superficials"; "has de repetir les coses moltes vegades"; "jo m'expresso en oral i si són coses que et costen d'explicar i a més has de traduir-les i repetir-les i veus que no t'entenen, al final llances la tovallola i ja ni li expliques més"*. Segons diuen la comunicació no és gens fàcil, sempre que vulguin parlar de temes amb més profunditat.

Una entrevistada va explicar que de petita havia experimentat problemes amb la llengua oral. Això és el que va explicar durant l'entrevista: *"Vaig estar des que anava al parvulari fins a sisè de primària a educació especial. Vaig estar allà molts anys perquè em costaven molt els determinants, els articles, ficar-los en el seu ordre. Jo feia com els sords que canvien les frases. No deia els articles. Per això, va arribar un moment que vaig haver d'anar a educació especial i allà em van ensenyar. És clar, vaig tindre dificultats els primers anys, després ja bé"*. És un cas que il·lustra les dificultats que experimenten en els primers anys d'escola els nens sords al manifestar un retràs en el desenvolupament de la llengua oral.

Les respostes a la pregunta *"Notes que hi ha alguna discrepància amb altres oients amb la manera de parlar, pensar,..."?*, les respostes van ser molt interessants. Per exemple, una va dir que *"no perquè cada fill és un món;*

⁴³ Les entrevistes i les característiques dels entrevistats es troben a l'annex.

cadascú s'ha criat d'una manera, sigui fill de sord o fill d'oient". Aquesta afirmació és ben certa: cap família és igual, sigui per les experiències viscudes, els antecedents, la cultura, o que un dels pares sigui sord. Un altre va dir: "crec que sí perquè en certa manera els fills de pares sords és cert que tenen quelcom en comú, sigui pel tracte perquè potser és més fàcil". Cert és que els fills de sords han viscut les mateixes experiències i ningú els entén millor que ells. Un altre comentari fou aquest: "L'únic és que en la manera de pensar hi ha diferències perquè els fills d'oients no comprenen la manera de ser de les persones sordes, no comprenen moltes coses que jo sí comprenia, que jo sí comprenc. Però a l'hora de prendre decisions o en l'opinió, no". Segons ens diu, els fills de sords a nivell personal potser no són tots iguals, però tots tenen la característica comuna de tenir pares sords, fet que els uneix i els fa compartir característiques de personalitat i pensament. Aquesta afirmació la corrobora aquest altre comentari de les entrevistes: "Sentim molta responsabilitat des de petits. Jo mai he tingut la meua etapa d'adolescència o d'infància, jo directament he passat a la maduresa amb 7 anys. Jo, amb 7 anys, ja anava als jutjats a traduir els meus pares. Llavors, a aquella edat ja sabia paraules de grans. Tots els fills de sords es senten responsables de traduir-los, d'interpretar-los, de prendre decisions [...]".

Quan els vaig preguntar pel sentit del humor dels seus pares tots van tindre la mateixa reacció: van començar a riure mentre afirmaven que el sentit del humor és totalment diferent. "A vegades riuen de coses que dius "em... què?". O jo em ric de coses que li explico i a ella li donen igual". Tot i que una entrevistada va dir que "alguns" dels acudits dels seus pares li feien gràcia, les respostes, tot rient, van ser aquestes: "No, majoritàriament, no!"; "No!"; "Serà que no...". Una entrevistada, després de preguntar-li si els seus acudits feien gràcia als seus pares digué això: "Són molt malpensats, la seva mentalitat és molt malpensada, s'ho creuen tot i s'ho prenen malament. A vegades li dic "mama, això et queda malament", però en veritat li queda bé, i ella s'ho creu i ja no es compra la roba. Arriba un moment que no els hi dius res, perquè s'ho creuen. [...] amb els meus pares has de tenir molt de comte amb les paraules, bé, amb els signes". Aquestes respostes mostren clarament com el sentit del humor entre sords i fills és totalment diferent.

A la pregunta de "Creus que les vivències dels teus pares eren molt diferents a les teves?" em va semblar sorprenent aquesta resposta que em van donar: "Sí, bastant. Ma mare ha estat tancada en un col·legi de sords i, bé, no té el mateix que tinc jo. Jo he sortit més i he tingut més contacte amb persones i els problemes que tens fora, o les coses bones que tens fora, ella no les ha pogut tenir. I mon pare no ha tingut una criança fàcil; el van humiliar per ser sord, i no és el mateix". Una altra va dir quelcom similar: "Ella és sorda, llavors, jo he tingut una infància, diguem, més o menys normal, i ella ha estat com si estigués en un racó que ningú li feia cas, un aïllament que ha fet la seva infància

totalment diferent a la meva". Les dues respostes deixen veure les diferències entre la criança dels pares sords i la dels fills oients.

Parlant sobre l'haver d'interpretar constantment els pares vaig preguntar quins eren els seus sentiments a l'hora de traduir. Les respostes van ser força oposades. *"Bé, natural, simplement l'objectiu és que ells ho entenguin. Des de petit ho fas i no t'adones, ho fas de bon cor. Al créixer arriba un moment que et cansa perquè et plantejes que quan et casis i marxis de casa ells què faran, perquè sempre necessiten algú al cantó, i jo no sóc la base d'aquesta família. Ells s'han d'espavilar."; "Em sento útil, que els estic ajudant"; "aclaparada perquè primer has d'entendre tu el que t'estan dient i assimilar-ho bé per poder expressar-ho bé en Llengua de Signes. [...] a vegades, adaptar-me a la forma de pensar de ma mare em costa". Les respostes mostren que hi ha sentiments de tot tipus: de satisfacció, de preocupació i d'angoixa. Aquesta última va afirmar també que es sentia responsable d'interpretar a la seva mare. "No deuria perquè és ella, és independent, té la seva vida, però és quelcom que crec que tenim en comú la majoria de fills de sords, és quelcom amb què naixes, amb què creixes. Quan era petita, venia gent a casa que potser eren venedors i quan preguntaven per ma mare el primer que deia era: "Es que ma mare és sorda, no et sentirà, digues-m'ho a mi que jo li ho diré". Jo tenia 7 anys. En certa mesura crec que tots els fills de sords tenim aquella coseta de sentir-nos responsables de la persona sorda que hi és a casa".*

A l'entrevista vaig demanar que m'expliquessin, a més a més, alguna experiència angoixosa que haguessin viscut quan interpretaven als seus pares. Només una em va contestar i el relat és realment commovedor: *"Recordo quan estàvem a l'atur, jo tenia uns 7 o 8 anys i no sabia el que era la paraula "atur" en Llengua de Signes. Jo li lletrejava a ma mare i ella em deia que no sabia què era allò d'A-T-U-R. Deia: "Atur, atur, això què és? Atur d'aturar?" I jo li deia: "No! Em diu que atur, atur..." I llavors, quan vam sortir al carrer a ma mare li va vindre la idea de què era allò de l'atur, "l'atur de l'INEM!", i em va escriu-dassar, com si jo tingués la culpa de no saber que era aquella paraula. Tot el món em mirava i jo plorava." Situacions com aquesta són molt presents en la vida dels nens de pares sords. Situacions com un altre diu que li va passar "al metge, al ginecòleg", encara que no va voler aprofundir en detalls.*

Tots els entrevistats afirmen que els seus pares no tenen comprensió lectora i que, a sobre, amb la barreja que porten del català i el castellà encara entenen menys. Fins i tot una arriba a dir que la seva mare té un nivell de comprensió del "0.05".

Una altra pregunta en la que tots van riure fou si a l'hora d'interpretar quan estan amb amics o en companyia d'altres oients fan petits resums o explicar paraula per paraula el que s'està dient. La majoria van confessar que

normalment acostumen a fer petits resums i, fins i tot, una va dir, en to de broma, que *"hi ha vegades que amb els professors no ho traduïm tot"*.

Referint-nos al tema de la falta d'informació cap a les persones sordes em va semblar molt interessant aquest comentari: *"Tinc més accés a la informació que ells perquè la informació molts cops ve pel canal auditiu com la ràdio, les notícies i, encara que les vegis per la televisió, si són subtítols no els entenen, encara que els llegeixin no els entenen i si són les notícies amb traducció que es fan en Llengua de Signes van tan ràpid que tampoc ho captem. Vertaderament informació pillen poca."*

Cap al final de les entrevistes vaig voler aprofundir més cap als sentiments dels fills. En preguntar què creien que els ha aportat com a persones tindre pares sords les respostes van ser aquestes: *"El primer és la responsabilitat, l'experiència en la vida, el punt de vista que tenen els sords respecte a la marginació o la discriminació. Tot això com que fereix i tens molta empatia. I la maduresa que m'han inculcat ells també. La forma de pensar molt bona i percebre a la gent al moment. Jo una persona que està trista o està contenta i en aquell moment o percebo. És un do que tenim nosaltres. Això ho veig positiu, hi ha moltes coses positives."; "Un punt de vista diferent, perquè ha estat dur veure el tracte de la societat cap aquestes persones, i tu, com a fill, t'adones d'aquestes coses. Això et dona una maduresa que a simple vista no t'hi adones, però que es nota."; "A mi, per una part, crec que m'ha ajudat el fet de saber més de la vida, a aprendre més ràpid i veure la vida d'una altra manera, no com les noies que es veuen ara, més madura"; "El tenir més consciència sobre les limitacions d'aquestes persones perquè són coses que des de fora no s'aprecien i persones que estan envoltades d'oients no entenen què és, veuen una persona sorda i pensen que no sen, que és només això. Però no és només això, és molt més, és tot un món, un món sencer en silenci. És molt difícil comprendre-ho a menys que no ho visquis. Llavors, tenir una mare sorda t'ajuda a comprendre aquest món, i és tot un món que altra gent no coneix".*

A la pregunta de si creuen que el tenir pares sords ha influenciat en la seva personalitat i han esdevingut més sensibles les respostes van ser més o menys similars. *"Sí, sí, al 100%. Jo és que sóc molt sensible amb aquestes coses. Jo quan veig un sord que ho passa malament dono la vida per ell. La veritat és que sí perquè al tenir més empatia amb la manera de pensar que té una persona sorda, això ho vas assimilant i ho digereixes, llavors, la forma de pensar canvia molt"; "Els comprenc més. Molta gent mostra molta llàstima, però jo ho veig com una cosa més. Molts creuen que un sord és una cosa impensable, però és com qualsevol cosa altra, [...] es pot viure igualment amb normalitat."*

Va ser realment emotiu escoltar les respostes que em van donar quan els hi vaig preguntar si han tingut mai enveja d'alguna persona per tenir pares oients. Les respostes foren aquestes: *"Sí, sí, he tingut enveja perquè arriba un moment que t'agradaria que els teus pares t'aconsellessin i no tu aconsellar-los, perquè [...] sempre et demanaven una opinió i els hi havies de donar. Hi ha moments que veus a un pare o una mare que està donant consell als seus fills i a mi no m'ha passat el mateix. [...] Enveja sí, en aquest aspecte sí"*; Una altra va dir quelcom semblant: *"Jo estic contenta amb la mare que tinc però sí que t'adones que tens limitacions a l'hora de comunicar-te, explicar-li les coses, que moltes vegades t'acabes callant... una enveja fins a cert punt sí"*.

Sens dubte, a la darrera pregunta tots van respondre que estarien contentíssims que els seus pares poguessin sentir i parlar correctament. I finalment, vaig demanar que descrivissin amb el mínim de paraules què és ser fill de sords. Aquestes van ser les respostes: *"És un privilegi i quelcom molt especial"*; *"És quelcom especial"*; *"És un sentiment constant de voler que siguin oients"*; *"És tenir una porta oberta a un nou món, el món del sord"*.

4.2.2 Entrevistes als pares⁴⁴

Els dos sords entrevistats tenen una situació similar: ell té un fill i una filla oient, a l'igual que ella. Els dos van explicar que la llengua de casa és la Llengua de Signes i que els fills la parlen i entenen, l'utilitzin més o menys.

El primer que vaig voler saber és què sentien quan anaven a tenir un fill, i que si volien que fos oient o sord. Ella digué: *"Si és sord m'és igual, l'important és la salut. Podien haver sortit sords per la meva genètica, però això em donava igual"*. La preocupació d'aquesta mare no era que els fills fossin oients sinó que fossin sords. Molts sords ja tenen admès que els seus fills seran oients i el que els sorprèn és que naixin sords. L'home va dir això: *"Sentia que els tenia que cuidar i educar amb afecte i amor i que d'aquesta manera quan fossin grans ells em cuidarien a mi"*. És curiós veure com des d'abans de nàixer els pares ja pensen que els fills seran qui els cuidaran i els donaran suport, com si fos quelcom que neix amb ells.

Què van sentir en nàixer els fills? *"Quan van nàixer oients em vaig sentir feliç"* - va dir ella - *"oient serà millor perquè així ens podrà ajudar i donar suport al meu marit i a mi; em sentia feliç"*. Ella també afirmà que en saber que ells seus fills eren oients pensà que podrien ser útils als pares. En aquest cas ell digué: *"Quan el metge va donar un cop al nadó i va començar a plorar ens vam adonar que era oient. En aquell moment em vaig sentir molt content"*. Pels dos pares el fet que els fills fossin oients va ser satisfactori.

⁴⁴ Les entrevistes es van realitzar en Llengua de Signes. Com les estructures gramaticals no són iguals al català escrit he hagut d'afegir articles, pronoms, determinants, etc. perquè les frases tinguin sentit; tot i així la idea que van transmetre és la mateixa.

Relacionat amb el tema de la interpretació els dos van fer afirmacions similars. *"Els meus fills mai m'han hagut d'interpretar, sempre hi he anat jo sola perquè jo entenc el que em diuen; si anava al metge anava sola perquè ho entenia bé. Quan són coses importants o greus llavors sí que m'acompanya el meu fill gran, però a coses normals hi vaig sola"; "Quan la meva filla gran era petita ens acompanyava al metge o altres llocs. Ara que és gran, quan sorgeixen assumptes i s'ha d'anar al jutjat també m'ajuda. Quan m'envien cartes ella me les tradueix."*

Tot i que ella afirma no haver utilitzat quasi mai els seus fills ell diu que fins i tot encara continua dependent en moltes coses de la seva filla. Encara que els fills voluntàriament s'ofereixin a ajudar els seus pares i fer-los-hi d'intèrprets, molts cops els pares no s'adonen i adquireixen una dependència molt forta cap als seus fills, fins i tot després que aquestos hagin marxat de casa.

Els vaig preguntar també si creien que tenir fills oients tenia una repercussió positiva en ells. Ella va dir que sí perquè *"l'ajuden i l'interpreten el que diuen a la televisió i li expliquen el que no entén"*. Sempre estan disposats a ajudar-los.

Vaig voler saber si els seus fills tenien vergonya de dir públicament que els seus pares eren sords. Els dos van dir que no i ell afegí que els seus fills saben que és sord i ho accepten i que, a sobre de no avergonyir-se al col·legi, els defensaven davant els altres companys.

Segons va dir ella, *"els meus fills porten una vida normal"*.

5. CONCLUSIONS

L'objectiu del meu treball de recerca ha estat conèixer les dificultats, o les limitacions, que sorgeixen durant el procés d'educació d'un pare sord a un fill oient. Per fer-ho vaig haver de conèixer les limitacions, a nivell individual i col·lectiu, d'una persona amb deficiència auditiva, conèixer les limitacions en la lectura i la escriptura del sord, les limitacions comunicatives, el seu nivell d'autoestima, d'autoconcepte i la seva identitat, a més de les característiques de la Comunitat Sorda com a col·lectiu. A més, vaig comparar el resultat de les enquestes d'un grup de fills de sords i d'un grup de fills d'oients. Les entrevistes les vaig analitzar amb deteniment i en vaig fer unes conclusions. Per tant, vaig conèixer els sords i a partir d'aquest coneixement, vaig enfocar les seves limitacions a la seva vida familiar i amb el tracte amb els seus fills. He esbrinat els principals problemes que esdevenen entre el fill oient i el pare sord durant la criança i he comparat diferents famílies on algun dels pares, com a mínim, és sord i he vist les diferències i les similituds.

Primerament sorgeix una dificultat comunicativa. Mitjançant la recerca he confirmat que la principal barrera de comunicació és el idioma. Els pares parlen en Llengua de Signes i els fills, per naturalesa, utilitzen la llengua oral. Encara que els fills coneguin la Llengua de Signes a la perfecció continua havent una limitació de comprensió perquè el fill pensa i raona com a oient i el pare pensa i raona com a sord. Amb les enquestes ha quedat reflectit que encara que molts afirmen que la comunicació amb els seus pares és bona, a l'hora de la veritat molt sovint no saben com parlar d'alguns temes, sentiments o sensacions. A més, aquesta barrera de comunicació provoca en el fill un tancament dels seus pensaments més profunds cap als seus pares.

La segona dificultat que s'interposa entre pare i fill és que els dos pertanyen a dos mons diferents. El fill viu i es relaciona en un món oient, un món on regna el llenguatge oral, la música i altres components que fan que el sord no s'hi pugui integrar. El sord, en canvi, pertany al món dels sords, un món caracteritzat per la cultura visual i els valors, costums i tradicions de la Comunitat Sorda. El fill, des de ben petit viu entre els dos mons i manté molt contacte amb persones sordes. Fins i tot fa amistats a la Comunitat Sorda, però finalment acaba decantant-se pel món oient. Aquest fet el distancia més encara dels seus progenitors.

Una altre problema que molts fills de sords han hagut de patir és l'endarreriment del desenvolupament de la llengua oral en comparació amb altres nens de la seva edat. Aprenen la Llengua de Signes com a llengua materna a casa i posteriorment esdevenen bilingües aprenent la llengua oral. Aquest fet, encara que a llarg termini sigui beneficiós pels fills, a curt termini ha generat en molts nens la confusió de les dues llengües i un desenvolupament lent de la llengua oral.

Conforme el fill va creixent i va formant la seva identitat com a persona oient les diferències de personalitat i costums amb els seus pares es van accentuant. El sentit del humor és molt diferent, la manera de veure la vida, les experiències, l'educació, les expectatives de vida, etc., factors que fan que cada vegada s'hi avinguin menys.

També he pogut apreciar com una altra dificultat afegida que experimenten els fills de pares sords és la incessant responsabilitat d'exercir d'intèrprets als seus pares. Aquest fet els fica molts cops en situacions inapropiades per la seva edat o, simplement, compromeses. Els pares, al no tenir comprensió lectora també depenen constantment dels seus fills per comprendre tot tipus d'escrits. El seu únic pont d'accés a la informació són els seus fills, fet que satura el fill, ja que tot el que passa pels seus pares ha de passar prèviament per ell. Tot i així, molts fills tendeixen a autorealitzar-se exercint d'intèrprets o fent altres activitats d'ajuda als seus pares o a la Comunitat Sorda.

Aquest darrer fet genera una altra situació difícil que experimenta el fill, i és el canvi de rols que sorgeix dins l'àmbit familiar. Els pares perden la figura d'autoritat i generen, segons confirma el meu treball de camp, una excessiva responsabilitat sobre el fill. Aquest esdevé la figura de conseller i, fins i tot, pren les decisions de la família. En conseqüència, he pogut comprovar com ells fills de sords esdevenen persones madures, serioses, independents i responsables.

Per últim, els fills han de passar un procés de comprensió de les limitacions dels seus pares i d'acceptació. De petits poden patir una època d'avergonyiment dels seus pares perquè pateixen sordesa. Tot i així, molts fills de sords han comprès les limitacions dels seus pares i poden conviure amb elles i, fins i tot, treure'ls-hi partit i desenvolupar una sensibilització especial.

Gràcies a la comparació que he realitzat mitjançant les entrevistes entre fills de sords i fill d'oients he pogut comprovar com, encara que moltes de les dificultats que es presenten estan causades perquè el pare és sord, també depèn dels fills que hi hagi més barreres o no. El fet que els fills tinguin pares oients i puguin parlar perfectament amb ells no assegura que la comunicació sigui bona. A més, encara que entre pare i fill oient comparteixin la mateixa manera de pensar, de raonar i d'expressar-se, això no assegura que la seva relació sigui satisfactòria. Per tant, en comparació amb els oients, els fills de pares sords no tenen una pitjor comunicació amb els seus pares, tot i que hi ha grans dificultats que entre pare i fill han d'anar superant. A més, conforme el fill de pares sords es va integrant en el món oient i deixa la forta unió que hi ha entre pare i fill durant la infància, s'anirà integrant sense cap problema en el món oient. Una prova d'això és que és pràcticament impossible saber si algú té pares sords sense que la persona ho expliqui prèviament. Les dificultats que sorgeixen durant la criança es van superant sense problema conforme el fill va creixent.

Puc afirmar, per tant, que els objectius del treball s'han assolit satisfactòriament. Prèviament ja havia tingut molt contacte amb la Comunitat Sorda i també amb joves que tenen pares sords. Per tant, després de reunir la meua experiència, la recerca d'informació sobre la qüestió i les verificacions a partir de les enquestes i les entrevistes he pogut conèixer a fons les limitacions de les persones sordes i després he pogut veure com aquestes repercuteixen indirectament en el fills. A més, la informació rebuda per les enquestes i les entrevistes va ser veritablement molt útil i vaig poder saber finalment de manera ordenada quines són les dificultats que sofreixen els fills de pares sords.

Els resultats obtinguts són bastant significatius perquè expliquen clarament una situació que fins ara no s'ha tractat suficientment. El fet de conèixer quines són les mancances d'un fill amb pares sords pot donar una mica de llum i orientació a famílies com aquestes i pot conscienciar la Comunitat Sorda perquè els hi doni més ajuda i suport.

L'estratègia per conèixer les limitacions d'aquestes famílies fou l'ús d'enquestes i entrevistes. Mitjançant aquestes, he pogut obtenir uns resultats amb els quals contestar la hipòtesi. Tot i així no ha estat del meu abast fer un estudi molt més intens amb un nombre més gran de població enquestada i d'individus entrevistats. Cada família és un món i a l'hora de donar afirmacions globals s'han de tenir en compte molts aspectes i moltes famílies. Tot i així, l'enquesta m'ha orientat per establir uns trets comuns entre totes les famílies i les entrevistes m'han fet veure quins són els sentiments més profunds de pares i fills.

Al llarg del treball han sorgit algunes incidències. La primera, i la que més em va fer patir, fou que no hi ha quasi res d'informació sobre famílies amb pares sords. Primer vaig buscar en català i castellà i, veient que no hi havia res, vaig decidir buscar en anglès. En aquest darrer idioma vaig trobar més informació, tot i que la majoria eren autobiografies de fills de sords o informació més de caira acadèmic, sense aprofundir. Amb el segon problema que em vaig trobar fou que la hipòtesi no es podia contestar de manera quantitativa ni amb un sí o un no. A més, com ja he dit, cada família és un món i no es pot fixar un patró fix de família ja que aspectes com la cultura o els antecedents influeixen en cadascuna de manera diferent. Per aquest motiu, va ser difícil per mi haver de tenir en compte molts factors en cada família i intentar fer afirmacions correctes per cada tipus de família. No és el mateix per el fill tindre els dos pares sords, tindre'n només el pare o només la mare, tindre germans oients, parlar la Llengua de Signes, que els pares siguin oralistes, el grau d'adaptació al món oient dels pares, etc. Per tant, a l'hora de respondre la hipòtesi vaig analitzar cada factor per poder donar afirmacions que es compleixin en la gran majoria.

En aquest treball he volgut definir els problemes de les famílies amb pares sords. Cada família és un món i el treball s'ha definit a partir d'aquestes famílies. Aquest treball es podria continuar seguint analitzant altres famílies i altres circumstàncies. A més, es podria fer una comparació més intensa de famílies en les que els pares són sords profunds i parlen en Llengua de Signes, famílies en les que majoritàriament m'he basat, i famílies on els pares són sords lleus oralistes i es comuniquen amb els fills per la via oral.

Mirant enrere i valorant tot el procés de la recerca, crec que he extret tot el suc possible del treball que ha estat al meu abast i que he pogut donar una resposta adient a la hipòtesi. La recerca s'ha dut a terme satisfactòriament i he gaudit aprenent de les experiències de joves com jo.

Viure en silenci amb pares sords comporta tota una sèrie de dificultats afegides a l'educació dels fills que, al cap i a la fi, les han de suportar ells en primera persona. Tot i així, i aquesta és la part del treball de camp que més m'ha sobtat, els fills de sords estimen, valoren i aprecien els seus pares, a més de sentir-se totalment privilegiats per gaudir de l'oportunitat de viure una experiència única i tindre, a casa mateix, una porta a un altre món, el silenciós món de les persones sordes.

LLISTAT DE REFERÈNCIES

Llibres

FERNÁNDEZ-VIADER , M. del Pilar i PERTUSA, Esther; *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 2004, pàgines 115-117.

HOLCOMB, Roy K., HOLCOMB, Samuel K. i HOLCOMB, Thomas K.; *Cultura sorda. Así somos*. San Diego, DawnSignPress, 1994

MINGUET, Amparo; *"Rasgos sociológicos y culturales de las Personas Sordas"*. València, FESORD C.V, 2000, pàgines 122 i 123.

Filmografia

<http://www.youtube.com/watch?v=SfnZDFjKB1Q>

Webgrafia

<http://web.educastur.princast.es/eoep/eeaovied/recursos/recursosprofesores/SocioafectivoAdolescente.pdf> (consultada 19 agost 2013)

<http://eldia.es/2013-01-23/vidaycultura/6--mundo-oyentes-entiende-sordos.htm> (consultada 21 setembre 2013)

<http://blogs.ua.es/jackiemar/2009/02/21/la-comunidad-sorda-y-las-barreras-con-las-que-se-encuentra-semana-3/> (consultada 21 setembre 2013)

http://www.sitiodesordos.com.ar/dejemos_que.htm (consultada 3 setembre 2013)

<http://oliviacastrcranwell.wordpress.com/2012/03/16/oyentes-versus-sordos-las-reuniones/> (consultada 5 octubre 2013)

<http://www.espaciologopedico.com/recursos/glosariodet.php?Id=165> (consultada 3 novembre 2013)

<http://www.psicopedagogia.com/definicion/autoestima> (consultada 3 novembre 2013)

<http://www.plannedparenthood.org/esp/padres/37999.htm> (consultada 29 novembre 2013)

Webgrafia en anglès

<http://www.deaf-culture-online.com/parents-of-deaf-children.html> (19 agost 2013)

<http://clas.uiuc.edu/techreport/tech6.html#5> (5 octubre 2013)

<http://www.deafwebsites.com/children/children-of-deaf-adults.html> (consultada 19 agost 2013)

<http://www.codpuk.org.uk/documents/CODAs%20%20issues%20and%20overview%202009.pdf> (19 agost 2013)

<http://deafness.about.com/cs/parentingarticles/a/deafparents.htm> (12 novembre 2013)

<http://lifeprint.com/asl101/pages-layout/coda.htm> (12 novembre 2013)

<http://www.codpuk.org.uk/> (consultada 12 novembre 2013)

<http://www.lookingglass.org/pdf/Deaf-Parents-and-their-Hearing-Children.pdf> (consultada 12 novembre 2013)

ANNEXOS

Enquesta a fills de sords

EDAT:

SEXE:

Quin dels teus pares és sord/a:

Contesta les preguntes que hi ha a continuació marcant la resposta. Es pot ficar més d'una resposta per pregunta.

1. Com et comuniqués amb els teus pare/mare sord/a?

- Llengua de Signes
- Parlant
- Escrivint

2. Com creus que és la comunicació amb ell/a?

- Molt bona
- Bona
- Regular
- Dolenta

3. De quins d'aquests temes heu parlat algun cop?

- Amistat
- Estudis
- El teu futur
- Coses del dia a dia
- Sexe
- Les teves pors
- Problemes de la família
- Relacions sentimentals
- Prioritats a la vida

4. Algun cop no has sabut expressar bé alguna cosa que volies transmetre-li?

- Constantment
- Sí, algun cop
- Mai

5. Saps parlar la Llengua de Signes?

- Sí
- No
- Sí, però no m'expresso amb fluïdesa

6. Quina fou la primera llengua que vas aprendre?

- Llengua de Signes
- Llengua oral

7. Has tingut algun cop problemes amb la llengua oral?

- Sí
- No
- Si, però ja no

8. Tens contacte amb altres sords o amb alguna Associació de persones sordes?

- Amb sords
- Amb Associacions
- Amb cap

9. Et sents còmode quan estàs amb persones sordes?

- Sí
- No
- Tant me fa

10. Notes que hi ha alguna discrepància en la forma de pensar amb alguns amics oients teus?

- Sí
- No
- A vegades

11. T'han dit mai que en la forma de parlar o de pensar t'assembles al teu pare/mare sord/a?

- Sí
- No
- Algun cop
- Contínuament

12. Creus que el seu sentit del humor és diferent al teu?

- Sí
- No
- A vegades

13. Les seves vivències a la teva edat eren molt diferents a les teves?

- Molt diferents
- Sí
- No gaire
- No

14. Has hagut d'interpretar els teus pares en alguna d'aquestes situacions?

☐ Banc	☐ Escoltant la ràdio	☐ Jutjat	Altres:
☐ Metge	☐ Negocis	☐ Comprant	
☐ Escola	☐ Família	☐ En una tenda	

15. T'ha demanat mai el teu pare/mare sord/a que l'ajudis a comprendre algun escrit?

- Sí
- No
- Contínuament

16. I a escriure'n un?

- Sí
- No
- Contínuament

17. En una conversació amb persones oients, t'ha demanat mai que li tradueixis simultàniament?

- Molts cops
- Algun cop
- Poques vegades
- Mai

18. Opines que pel fet de sentir tens més accés a la informació (TV, ràdio, Internet,...) que el ell/ella?

- Sí
- No

Si la resposta és no, per què? _____

19. Quin contacte té el teu pare/mare sord/a amb la comunitat oient?

- Treball
- Compra i altres activitats
- Família
- Oci
- Altres: _____

20. Has sentit mai enveja d'alguna persona pel fet de tindre pares oients?

- Sí
- En alguna ocasió

- De petit
- Mai

21. T'agradaria que els teu pare o mare sord/a sentís i poguessis parlar sense cap problema?

- M'encantaria
- Sí, però per ells, pel fet de poder sentir
- Tal com són està bé
- No

Gràcies

Enquesta a fills de pares oients

2. Com creus que és la comunicació amb ell/a?

- Molt bona
- Bona
- Regular
- Dolenta

3. De quins d'aquests temes heu parlat algun cop?

- Amistat
- Estudis
- El teu futur
- Coses del dia a dia
- Sexe
- Les teves pors
- Problemes de la família
- Relacions sentimentals
- Prioritats a la vida

11. T'han dit mai que en la forma de parlar o de pensar t'assembles al teu pare/mare sord/a?

- Sí
- No
- Algun cop
- Contínuament

12. Creus que el seu sentit del humor és diferent al teu?

- Sí
- No
- A vegades

13. Les seves vivències a la teva edat eren molt diferents a les teves?

- Molt diferents
- Sí
- No gaire
- No

15. T'ha demanat mai el teu pare/mare sord/a que l'ajudis a comprendre algun escrit?

- Sí
- No
- Contínuament

16. I a escriure'n un?

- Sí
- No
- Contínuament

Gràcies

Entrevistes als fills

Entrevistat/da número 1

Nom i cognom: Jessica Alcántara **Relació amb la sordesa:** Filla de pare i mare sords

Edat: 17

Sexe: Dona

Viu a: Balaguer

Data: 28 d'octubre del 2013

Via: Parlant en veu

Duració: 11:29 '

Registre de la informació: Gravat amb la gravadora del mòbil.

Observacions: La entrevista es va dur a terme al meu domicili particular amb cita. Estava una mica tallada i responia amb frases curtes. L'entrevista es va fer en castellà, ja que ella es sentia més còmode en aquesta llengua.

- ¿Cuál de tus padres es sordo?

Los dos.

- ¿Qué tanto por ciento de sordera tienen?

Mi padre un 50% y mi madre un 70%.

- ¿Son oralistas o hablan en Lengua de Signos?

Las dos cosas.

- ¿Cómo te comunicas con ellos?

Mediante la Lengua de Signos y hablando.

- ¿Crees que la comunicación con tus padres es buena?

Sí.

- ¿Crees que si fueran oyentes la comunicación sería mejor? ¿Por qué?

Puede, porque en Lengua de Signos es más difícil expresarte, has de explicarlo todo más sencillo.

- ¿Hablas de tus sentimientos y emociones más profundas con ellos?

Sí, a veces.

- ¿Es un problema la Lengua de Signos a la hora de expresarte?

No, no influye.

- ¿Alguna vez has querido decirles algo pero no has podido porque no te entendían o no sabías como decírselo?

Sí.

- En que lengua dijiste tus primeras palabras: papa, mama, comida,...?
En Lengua de Signos.
- ¿Crees que es tu lengua materna?
Sí.
- ¿Te expresas mejor en Lengua de Signos o hablando?
En las dos por igual.
- ¿Has tenido algún problema de aprendizaje de la lengua oral?
No.
- ¿Tienes contacto con otros sordos?
Sí, familia.
- ¿Te sientes cómodo cuando estas con ellos?
Sí.
- ¿De qué tipo de cosas habláis?
De todo.
- ¿Están ellos cómodos cuando están contigo?
Sí.
- ¿Estás con ellos por qué tú quieres o por tus padres?
Porque yo quiero.
- ¿Te lo pasa bien con sordos? ¿Te sientes bien con ellos?
Sí, sí.
- ¿Notas que con hijos de oyentes tienes alguna discrepancia en la manera de actuar, pensar...?
No.
- ¿Hay alguna característica que compartas con otros hijos de sordos?
Nos entendemos.
- ¿Te han dicho alguna vez que te pareces a tu padre o a tu madre?
Sí, me paso la vida con ellos.
- ¿Crees que te pareces a ellos?
Sí.
- ¿Crees que el sentido del humor de tus padres es diferente al tuyo?
Sí (riendo).
- ¿Te hacen gracia sus chistes?
¡No! (riendo).

- ¿Y a ellos los tuyos?

Algunos.

- ¿Te han contado tus padres alguna vez como eran a tu edad?

Sí.

- ¿Crees que sus vivencias eran muy diferentes a las tuyas? ¿Por qué?

No, porque aunque sean sordos, lo viven todo entre sordos, pero viven lo mismo.

- ¿Has tenido que interpretar a tu padre o a tu madre alguna vez?

Sí.

- Al hacerlo, ¿cómo te sientes?

Me siento útil, que les estoy ayudando.

- ¿Sientes como si tú tuvieras que ayudarle a comunicarse con el mundo oyente, como si fuera tu responsabilidad?

No, me siento, a veces un medio, pero no creo que sea mi responsabilidad.

- ¿Cuándo interpretas, el oyente a quien mira, a ti o a tus padres?

A los dos.

- ¿Has tenido alguna vez alguna situación incómoda al interpretar a tus padres?

¡Sí!

- ¿Te han pedido tus padres que les ayudes a leer o escribir algo alguna vez? ¿Tiene comprensión lectora?

Sí. Mi madre me pide que la ayude más. Textos castellanos sí que los comprenden, si no son muy difíciles. Pero en catalán ninguno de los dos, aunque mi madre alguna palabra entiende.

- ¿Cuándo estáis con oyentes (amigos), te piden que les traduzcas?

Sí.

- ¿Les trasmites todo lo que dicen o les haces un pequeño resumen?

(Riendo) Resumen, resumen.

- ¿Piensas que tienes más acceso a la información que ellos?

Pienso que sí.

- ¿Recuerdas alguna ocasión en que tus padres no supieran algo que “todo el mundo sabe”?

Sí, ocasiones de cosas que todos saben y ellos no.

- ¿Qué trato tienen tus padres con oyentes?

Mi padre en el trabajo, y cuando sale con oyentes también, pero también con sordos. Mi madre tiene trato con oyentes pero se siente mejor con sordos. Los dos tienen más trato con sordos.

- ¿Qué crees que te ha aportado a ti como persona tener padres sordos?

Un punto de vista diferente, porque ha sido duro ver el trato de la sociedad hacia estas personas, y tú como hijo te das cuenta de las cosas. Eso te da una madurez, que a simple vista no te das cuenta, pero que se nota mucho.

- ¿Consideras que tener padres con disminución auditiva ha provocado que tengas más sensibilidad a personas con minusvalía?

Los entiendo más. Mucha gente muestra mucha lástima, pero yo lo veo como una cosa más. Muchos creen que un sordo es algo impensable, pero yo lo veo como algo más, es una capacidad menos pero se puede vivir igualmente y normalmente.

- ¿A ti te ha ayudado a tener más sensibilidad?

Yo creo que sí, entiendo más las cosas y las circunstancias de cada persona.

- Di algo positivo de tener padres sordos.

La expresión, te expresas mucho más.

- ¿Te gustaría dedicarte a algo relacionado con la Lengua de Signos? ¿O de ayuda a personas sordas?

Sí. Siempre me ha gustado hacer de intérprete. Da igual que no me dedique profesionalmente a eso, siempre voy a estar ahí para lo que haga falta.

- ¿Conoces alguna asociación de hijos de padres sordos?

No, asociación no, pero conozco a muchas hijos de padres sordos.

- ¿Has tenido alguna vez envidia de alguien por tener padres oyentes?

De alguien en concreto no, pero en general un poco sí.

- ¿Te gustaría que tus padres pudieran oír con normalidad?

Hombre, claro. Más que nada por ellos. A mí no me importa cómo sean, pero si por ellos.

- Por último, ¿con que palabras describirías qué es tener padres sordos?

Es algo especial, porque la gente eso no lo vive, y yo lo veo normal. A la gente le parece algo increíble. Te sientes un poco único, sabes que hay otra gente así, aunque en tu zona donde vives no. Y el poder ayudar, poder hacer todo lo posible para que ellos se integren, si no lo vives, no lo entiendes.

Muchas gracias.

Entrevistat/da número 2

Nom i cognom: Eugenia González **Relació amb la sordesa:** Filla de pare i mare sords

Edat: 23

Sexe: Dona

Viu a: València

Data: 29 d'octubre del 2013

Via: Parlant i via Skype

Duració: 23:49 '

Registre de la informació: Gravats amb la gravadora del mòbil pels altaveus de l'ordinador.

Observacions: La entrevista es va fer en castellà, ja que es sentia més còmoda. Com viu a València, vam fer l'entrevista per Skype. Es va mostrar molt amigable i responia amb fluïdesa. Va donar respostes molt llargues i amb molts detalls, fet que m'ha donat moltes idees per al treball. Durant la entrevista va haver alguna errada tècnica amb la connexió i en la gravació hi ha algun tall. També la família de ella va tallar-nos la conversació algun cop.

- ¿Cuál de tus padres es sordo?

Mi madre sorda y mi padre medio sordo.

- ¿Qué tanto por ciento de sordera tienen?

Mi padre un 78% y mi madre un 68. Mi padre tiene más porque su hermana trabajaba en el hospital y para tener más grado de minusvalía le pusieron más.

- ¿Son oralistas o hablan en Lengua de Signos?

Hablan en LS, los dos.

- ¿Cómo te comunicas con ellos?

Con mi padre en LS y hablando con voz, y con mi madre solo en LS.

- ¿Crees que la comunicación con tus padres es buena?

Sí, muy buena. Con mi madre muy buena. Con mi padre hay hacerlo despacito, con calma, explicándolo con claridad.

- ¿Crees que si fueran oyentes la comunicación sería mejor? ¿Por qué?

Por supuesto, ¡al 100%!

- ¿Hablas de tus sentimientos y emociones más profundas con ellos?

Con mi madre más, puedo explicarle todos los detalles en Lengua de Signos al 100%. Con mi padre no, porque no hay confianza. Lo que frena con mi padre no es el idioma si no la confianza.

- ¿Es un problema la Lengua de Signos a la hora de expresarte?

No, lo que frena no es la Lengua de Signos sino la confianza.

- ¿Alguna vez has querido decirles algo pero no has podido porque no te entendían o no sabías como decírselo?
No, toda la vida me he explicado bien. Ellos me han entendido siempre
- En que lengua dijiste tus primeras palabras: papa, mama, comida,...?
En Lengua de Signos.
- ¿Crees que es tu lengua materna?
Sí, sí. Una de mis lenguas maternas.
- ¿Has tenido algún problema de aprendizaje de la lengua oral?
Sí, estuve desde que iba a parvulario hasta sexto de primaria que fui a educación especial. Estuve allí muchos años porque me costaban mucho los determinantes, los artículos, ponerlos en su orden. Yo hacía como los sordos que cambian las frases. Yo no hablaba los artículos. Por eso, llego un momento que tuve que ir a educación especial y allí me enseñaban. Claro, tuve dificultad los primeros años, y luego ya bien.
- ¿Tienes contacto con otros sordos?
¡Sí! Madre mia.
- ¿Te sientes cómodo cuando estas con ellos?
Sí, me siento igual que con los oyentes.
- ¿De qué tipo de cosas habláis?
Hay de todo. Se puede hablar del tiempo o de sentimientos también.
- ¿Están ellos cómodos cuando están contigo?
Sí.
- ¿Estás con ellos por qué tú quieres o por tus padres?
Las dos cosas. Yo me he criado siempre con ellos y es la costumbre. Pero también lo hago de corazón, a mí me nace hablar con ellos, no es obligado.
- ¿Notas que con hijos de oyentes tienes alguna discrepancia en la manera de actuar, pensar...?
No, porque cada hijo es un mundo. Cada uno se ha criado de una manera, sea hijo de sordo o hijo de oyente.
- ¿Hay alguna característica que compartas con otros hijos de sordos?
Sí. Hay algo muy en común: sentimos mucha responsabilidad desde pequeños. Yo nunca he tenido mi etapa de adolescencia o de infancia, yo directamente he pasado a la madurez con 7 años. Yo con 7 años ya iba a los juzgados a traducir a mis padres. Entonces, con esa edad ya sabía palabras de mayores. Todos los hijos de padres sordos se sienten responsables de traducirles, de interpretarles, de tomar decisiones, porque ellos muchas veces te preguntan si eso está bien o está mal, y tú tienes que decidir. Pero creo que es algo positivo.
- ¿Te han dicho alguna vez que te pareces a tu padre o a tu madre?

¡Hombre claro! Con mi madre me parezco en el carácter, la forma de pensar, la forma de ser. Con mi padre me parezco mucho en lo físico, en la piel morena. Y entre ellos también lo dicen. Mi madre dice “ay, tienes el mismo carácter que tu padre” o mi padre me dice “ay, eres igual que tu madre”.

- ¿Crees que el sentido del humor de tus padres es diferente al tuyo?

Sí, totalmente (riendo).

- ¿Te hacen gracia sus chistes?

No, va a ser que no (riendo).

- ¿Y a ellos los tuyos? ¿O tus bromas?

No, son muy malpensados, su mentalidad es muy malpensada, se lo creen todo y se lo toman a mal. A veces digo “mama te queda mal esto” pero en verdad le queda bien, ella se lo cree y ya no se compra la ropa. Llega un momento que no les dices nada, porque se lo creen. Yo he tenido contacto con otros sordos oralistas que no se lo creen tanto, pero con mis padres has de tener mucho cuidado con las palabras, bueno, con los signos.

Los chistes sí te los pillan, pero has de explicarlos con detalles.

- ¿Te han contado tus padres alguna vez como eran a tu edad?

¡Claro que me lo han contado!

- ¿Crees que sus vivencias eran muy diferentes a las tuyas? ¿Por qué?

Sí, totalmente. Yo creo que por las creencias. Su mentalidad cambia muchísimo.

- ¿Has tenido que interpretar a tu padre o a tu madre alguna vez?

Claro, sí.

- Al hacerlo, ¿cómo te sientes?

Bien, natural, simplemente el objetivo es que ellos lo entiendan. Desde pequeño lo haces y no te das cuenta, lo haces de corazón. Al crecer llega un momento que cansa porque te planteas que cuando te cases y te vayas de casa ellos qué harán, porque siempre necesitan a alguien al lado, y yo no soy la base de esta familia. Ellos se tienen que espabilar. Por ejemplo, si han de ir a pedir cita al médico les digo que se vayan solos, pero si hay que ir a hablar con el médico de algo serio entonces sí que les acompaño. Pero sí que les digo que vayan espabilándose.

- ¿Cuándo interpretas, el oyente a quien mira, a ti o a tus padres?

Yo le pido al oyente que por favor hable despacio y yo mientras me lo va diciendo, porque me mira a mí, yo se lo traduzco a mi madre, y ella, me lo dice a mí y yo se lo traduzco a él. Si cuando termino me pongo a reír o algo, ellos se miran, pero luego me miran a mí.

- ¿Has tenido alguna vez alguna situación incómoda al interpretar a tus padres?

Ufff...sí! Recuerdo cuando estábamos en el paro, yo tenía unos 7 u 8 años. Yo no sabía lo que era la palabra “paro” en signos. Yo se lo deletreaba a mi madre y mi madre no sabía que era eso de P-A-R-O. Decía: “paro, paro, ¿eso qué es?, paro de parar”. Y yo le decía: “¡No! Me dice que paro, paro...”. Y entonces cuando llegamos a la calle mi madre le vino la idea de lo que era el paro, “el paro del INEM”, y me echo la bronca, como si yo tuviera la culpa de no saber que era esa palabra. Todo el mundo me miraba y yo lloraba.

- ¿Te han pedido tus padres que les ayudes a leer o escribir algo alguna vez? ¿Tiene comprensión lectora?
¡Sí! ¡Eso siempre! Mi madre sí que tiene comprensión lectora; mi padre no, no sabe leer. Entonces, o se lo traduce mi madre a mi padre o se lo traduzco yo. Pero mi madre sí que hay veces que no entiende, entonces, se le explica y ya está. Aunque ella tiene mucha comprensión lectora.
- ¿Cuándo estáis con oyentes (amigos), te piden que les traduzcas?
Sí, sí. Toda la familia de mi padre y toda la familia de mi madre son oyentes. Nadie es sordo. También depende, porque hay algunos hermanos suyos que hablan con mímica, y él, lee los labios y es muy expresivo, entonces lo entienden. Pero la mayoría lo tenemos que traducir yo y mi hermana.
- ¿Les transmites todo lo que dicen o les haces un pequeño resumen?
(riendo) Eso depende, depende de la conversación. Intento traducirlo todo. Claro, porque ellos son muy observadores y saben lo que decimos, todo o no. Se intenta traducir todo. Hay veces que con los profesores no lo traducimos todo (riendo).
- ¿Piensas que tienes más acceso a la información que ellos?
Sí, claro.
- ¿Recuerdas alguna ocasión en que tus padres no supieran algo que “todo el mundo sabe”?
(riendo) Sí. Madre mía es que como hay tantas no sé ni por donde... Mira, pasa muchas veces que algo fácil, algo que se ve muy a menudo ellos no sabían lo que era. Y tenías que explicarlo en cada situación y poner ejemplos para que ellos lo entendieran. Pero ahora no caiga en alguna. Siempre he tenido que explicárselo con detalle, poner algún ejemplo. Siempre has de poner ejemplo, en cada situación has de poner ejemplos, sino ellos no lo entienden.
- ¿Qué trato tienen tus padres con oyentes?
Mi padre muy bueno porque como mi padre es medio sordo. El es muy bueno, al hablar se abre más con la gente oyente. Tiene un trato bueno; él es muy generoso, muy amable. Bien, en la conversación bien. Y a mi madre le cuesta, es más tímida. Ella se cohibe, aunque es muy dulce. Siempre tiene que tener alguien al lado para que se abra. El trato es normal. Sus amigos son sordos y oyentes que sepan Lengua de Signos.
- ¿Qué crees que te ha aportado a ti como persona tener padres sordos?
Uf... Muchas cosas. Lo primero la responsabilidad, la experiencia en la vida, el punto de vista que tienen los sordos respecto a la marginación o discriminación. Todo esto como que duele y tienes mucha empatía, ¿no?. Y la madurez que me han inculcado ellos, también. La forma de pensar muy buena y percibir a la gente en ese momento. Tú ves a una persona que está triste o está contenta en ese momento yo lo percibo. Es un don que tenemos nosotros. Eso lo veo positivo, hay muchas cosas positivas.
- ¿Consideras que tener padres con disminución auditiva ha provocado que tengas más sensibilidad a personas con minusvalía?
Sí, sí, al 100%. Yo es que soy muy sensible con esas cosas, sí. Yo cuando veo a un sordo que lo pasa mal doy la vida por él (ríe). La verdad es que sí porque al tener más empatía en la forma

de pensar que tiene un sordo, esto lo vas tragando y te lo digieres, entonces, la forma de pensar cambian mucho.

- ¿Te gustaría dedicarte a algo relacionado con la Lengua de Signos? ¿O de ayuda a personas sordas?

Sí, la verdad es que sí. Me hubiera gustado un montón ser traductora de noticias de aquí de Valencia. A mí me hubiera encantado. Des de los 9 años que vi la primera vez una traductora en la tele dije "ay mamá, yo quiero ser como ella". Pero porque ellos me contaron la historia de esa traductora que tenía padres que eran sordos. Me llegó tanto que dije que yo también quería ayudar a los sordos. Sí me hubiera gustado mucho. Salir en las noticias y explicar a los sordos.

- ¿Conoces alguna asociación de hijos de padres sordos?

No, asociación no. Pero hijos de padres sordos sí, muchos.

- ¿Has tenido alguna vez envidia de alguien por tener padres oyentes?

Sí, sí. He tenido envidia porque llegó un momento que te gustaría que tus padres te aconsejaran y no tu aconsejar a tus padres porque, es lo que he dicho antes, siempre te pedían una opinión y tenías que darles una opinión. Hay momentos en que ves a un padre o una madre que está dando consejo a sus hijos y a mí no me ha pasado lo mismo. A mí ha sido justamente lo contrario, me han pedido a mi consejos. Envidia sí, en ese aspecto sí. Me gustaría que me diesen un consejo como padre a hijo.

- ¿Te gustaría que tus padres pudieran oír con normalidad?

Claro, totalmente. Me encantaría que oyeran mi voz, mi forma de reírme, de pensar... Bueno, de pensar ya lo perciben ellos por la Lengua de Signos, pero la voz fundamental, que me oigan. Ese sentimiento falta.

- Por último, ¿con que palabras describirías qué es tener padres sordos?

Eh... Buena pregunta(ríe). Tener padres sordos, la verdad es que yo lo considero como un privilegio, siempre lo he considerado como un privilegio. Al ser yo una persona positiva me gusta ver siempre las cosas positivas. No sé, tener padres sordos es un privilegio para mí. Yo estoy muy contenta y muy feliz de tener unos padres sordos. Eso, un privilegio y algo muy especial.

Gracias.

Entrevistat/da número 3

Nom i cognom: Noemí Redondo **Relació amb la sordesa:** Filla de mare sorda

Edat: 27

Sexe: Dona

Viu a: Alcoletge

Data: 7 de novembre del 2013

Via: Parlant

Duració: 17:40 '

Registre de la informació: Gravat amb la gravadora del mòbil.

Observacions: La entrevista es va fer en castellà, ja que es sentia més còmoda. La entrevista es va dur a terme a casa meua en un ambient còmode i tranquil, encara que hi havia alguns sorolls de fons. La entrevistada es va mostrar oberta i va donar contestacions que m'han sigut útils.

- ¿Cuál de tus padres es sordo?

Mi madre.

- ¿Qué tanto por ciento de sordera tiene?

Un 78%.

- ¿Es oralista o habla en Lengua de Signos?

Eh, a ver, habla en Lengua de Signos pero como no ha aprendido bien la Lengua y tiene un nivel un poco bajo, pues se comunica un poco de las dos maneras.

- ¿Cómo te comunicas con ella?

De las dos maneras, en Lengua de Signos y oral.

- ¿Crees que si fuera oyente la comunicación sería mejor? ¿Por qué?

Sí, porque siendo sorda le tienes que repetir muchas veces las cosas, cuando le pides que te traiga algo hasta que no se lo coges tu y se lo enseñas no sabe de lo que estas hablando, que ya para eso lo coges tu...

- ¿Hablas de tus sentimientos y emociones más profundas con ella?

No, porque son cosas que cuestan de explicar, yo me expreso en oral y si es una cosa que te cuesta explicarla y además tienes que traducirla y repetirla y ves que no te entienden, al final tiras la toalla y ya no le explicas.

- ¿Alguna vez has querido decirles algo pero no has podido porque no te entendían o no sabías como decírselo?

Muchas, muchas veces. Por el idioma y porque a veces es ella la que no me entiende a mi, porque cuando ella me habla yo lo entiendo todo.

- En que lengua dijiste tus primeras palabras: papa, mama, comida,...?

En oral.

- ¿Has tenido algún problema de aprendizaje de la lengua oral?

No, yo no. Mi hermano sí, le costaba pronunciar las eses, pero que eso pasa con niños con padres sordos u oyentes. Como mi madre era la única sorda de la familia estábamos siempre rodeados de mis abuelos, de mis tíos, todos oyentes.

- ¿Tienes contacto con otros sordos?

¡Sí! Con amigos, conocidos.

- ¿Te sientes cómoda cuando estas con ellos?

¡Sí! Me comunico bastante bien con la mayoría.

- ¿De qué tipo de cosas habláis?

Cosas cotidianas, chistes, películas,... de cosas que más o menos podamos tener en común.

- ¿Están ellos cómodos cuando están contigo?

Yo creo que sí (rie).

- ¿Estás con ellos por qué tú quieres o por tus padres?

No, porque quiero, porque me caen bien. No es porque como sean amigos de mi madre los tenga que aguantar, es porque yo quiero y porque los entiendo mejor que otra gente que nunca ha tenido contacto con ellos.

- ¿Notas que con hijos de oyentes tienes alguna discrepancia en la manera de actuar, pensar...?

Generalmente no. Lo único que en la manera de pensar hay diferencias porque los hijos de oyentes no comprenden la manera de ser de las personas sordas, no entienden muchas cosas que yo sí que entendía, que yo sí que puedo entender, pero a la hora de toma de decisiones, de opiniones, no.

- ¿Hay alguna característica que compartas con otros hijos de sordos?

Pues supongo, puede ser, pero ahora mismo...

- ¿Te han dicho alguna vez que te pareces a tu madre?

No mucho. Dicen que me parezco más a mi padre, aunque me parezco a los dos.

- ¿Crees que el sentido del humor de tu madre es diferente al tuyo?

A veces se ríe de cosas que dices "em... ¿qué?". O yo me río de cosas que se las explico y a ella le dan igual.

- ¿Te hacen gracia sus chistes?

¡No, mayoritariamente no! (riendo).

- ¿Y a ellos los tuyos? ¿O tus bromas?

Tampoco (riendo).

- ¿Te han contado tu madre alguna vez como era a tu edad?

Pocas, muy pocas veces. Algunas trastadas que hacía de pequeña, a mi edad o más pequeña que yo, pero no mucho más.

- ¿Crees que sus vivencias eran muy diferentes a las tuyas? ¿Por qué?
Sí porque era otra época, otra cultura,... aparte que yo soy oyente y ella es sorda, entonces, yo he tenido una infancia, digamos, más o menos normal, y ella ha sido como si estuviera en un rincón que nadie le hacía caso, un aislamiento que ha hecho su infancia completamente distinta.
- ¿Has tenido que interpretar a tu madre alguna vez?
Sí, muchas veces. Le he interpretado en el médico, siempre que he podido la he ido a acompañar, o a veces va mi padre porque yo trabajo, abogados, bancos, juzgado, papeleos, ... casi todo.
- Al hacerlo, ¿cómo te sientes?
Agobiada, porque primero tienes que entender tu lo que te están diciendo y asimilarlo bien para poder expresarlo bien en Lengua de Signos. Y, a veces, aunque lo intentes expresar en Lengua de Signos tienes que hacerlo de una forma muy clara para que ella te entienda, porque no todos los sordos te entienden a la primera, y con cada uno tienes que adaptarte a su forma de hablar y de entender para que te entienda. Entonces, a veces, adaptarme a la forma de entender de mi madre me cuesta.
- ¿Cuándo interpretas, el oyente a quien mira, a ti o a tu madre?
Me mira a mí, y mi madre me mira a mí. A veces cuando interpreto el oyente si que mira a mi madre para ver si lo ha entendido, pero mi madre solo me mira a mí.
- ¿Crees que interpretarle es una responsabilidad que recae sobre ti?
Sí. Quizá no debería porque es ella, es independiente, tiene su vida, pero es algo que creo que tenemos en común la mayoría de hijos de sordos, es algo con lo que naces, con lo que creces. Yo cuando era pequeña, venia gente a casa que a lo mejor eran vendedores y preguntaban por mi madre y lo primero que decía era: *“Es que mi madre es sorda, no te va a oír, dímelo a mi que yo se lo digo”*. Yo tenía 7 años. En cierta medida creo que todos los hijos de sordos tenemos esa cosilla de sentirnos responsables de la persona sorda que hay en casa.
- ¿Has tenido alguna vez alguna situación incómoda al interpretar a tu madre?
(ríe) Sí, ¡pero no te la voy a contar! Tema médicos, ginecólogos e historias.
- ¿Te ha pedido tus madre que les ayudes a leer o escribir algo alguna vez? ¿Tiene comprensión lectora?
Sí, porque ella ha ido muy poco al colegio, no sabe escribir y cuando quiere apuntar algo pregunta cómo se escribe o qué pone aquí. No tiene comprensión lectora. Si tuviera que puntuar un porcentaje sería un 0,05%.
- ¿Cuándo estáis con oyentes (amigos), te pide que les traduzcas?
A ver, mi madre es muy callada, no es de llamar mucho la atención pero si que con la mirada te busca y dice *“no me estoy enterando de nada”*, y no te lo dice pero te lo esta pidiendo.
- ¿Les transmites todo lo que dicen o le haces un pequeño resumen?
Le hago un pequeño resumen (ríe).
- ¿Piensas que tienes más acceso a la información que ella?

Sí, sí, porque la información muchas veces viene por el canal oral tipo radio, las noticias y, aunque las veas por la tele, si son subtítulos no los entiende, aunque los lea no los entiende y si son las noticias con traducción que hacen en Lengua de Signos, van tan deprisa que tampoco lo pillan. Verdaderamente información pillan poca.

- ¿Recuerdas alguna ocasión en que madre no supiera algo que “todo el mundo sabe”?

Uf, porrones. Ahora decirte un ejemplo no sé pero muchas veces. A la hora de mezclar cosas con la comida o la hora de poner una lavadora y echarle un porrón de detergente y decirle “¡Qué eso hace espuma!”. Y que te diga: “Ah, no lo sabía”. No sé... muchas cosas.

- ¿Qué trato tiene tu madre con oyentes?

Si va a comprar el pan... Antes tenía más porque estábamos juntos con gente oyente pero ahora menos, cuando va a comprar el pan, al médico y cosas de estas que siempre va acompañada para que el traduzcan.

- ¿Está a gusto con oyentes?

Sí. Ha estado toda la vida porque desde pequeña sus padres han sido oyentes, Lengua de Signos no sabe ninguno, pero siempre ha estado como arrinconada. Esta acostumbrada a estar con oyentes pero no da la sensación que esté a gusto con ellos, al menos con oyentes que no saben Lengua de Signos.

- ¿Qué crees que te ha aportado a ti como persona tener una madre sorda?

Pues quizá el tener un poco más de conciencia sobre las limitaciones de estas personas porque son cosas que desde fuera no se ven, limitaciones que desde fuera no se aprecian y personas que están rodeadas de oyentes no entienden qué es, ven una persona sorda y piensan que no oye, que es solo eso. Pero no es solo eso, es mucho más, es todo un mundo, un mundo entero en silencio. Es muy difícil de entender a menos que no lo vivas. Entonces, tener una madre sorda te ayuda a entender ese mundo, y es todo un mundo que otra gente no conoce.

- ¿Consideras que tener una madre con disminución auditiva ha provocado que tengas más sensibilidad a personas con minusvalía?

Evidentemente.

- ¿Te gustaría dedicarte a algo relacionado con la Lengua de Signos? ¿O de ayuda a personas sordas?

A ver, si las circunstancias me lo permitieran si que me gustaría sacarme el título de intérprete y demás. Por otro lado ayudar a las personas sordas siempre que esté en tu mano, sí. A nivel voluntario sí que ayudo a sordos a estudiar, más que profesional, ya que no es tan fácil las puertas de cara a los institutos están bastante cerradas.

- ¿Conoces alguna asociación de hijos de padres sordos?

No.

- ¿Has tenido alguna vez envidia de alguien por tener una madre oyente?

Yo estoy contenta con la madre que tengo pero sí que te das cuenta que tienes limitaciones a la hora de comunicarte, explicarle cosas, que muchas veces te las acabas callando... Una envidia hasta cierto punto sana, sí.

- ¿Te gustaría que tu madre pudiera oír con normalidad?

Sí, hay muchas cosas que si pudiera oír no me las callaría.

- Por último, ¿con que palabras describirías qué es tener una madre sorda?

Buah, es muy difícil. Te preguntaría que ha contestado otra gente pero creo que eso es hacer trampa. A ver... tener una madre sorda es como tener dentro de tu propia familia una puerta abierta a un mundo diferente, porque esta el mundo de los oyentes y el mundo de los sordos y la mayoría de padres oyentes están en el mundo de los oyentes y los que tienen un sordo en la familia es como que tienen una puerta abierta a otro mundo.

Muchas gracias.

Entrevistat/da número 4

Nom i cognom: Liliana Florin	Relació amb la sordesa: Filla de pare i mare sords	
Edat: 9	Sexe: Dona	Viu a: Fraga
Data: 7 de novembre del 2013	Vía: Parlant en veu	Duració: 17:20 '
Registre de la informació: Gravat amb la gravadora del mòbil.		
Observacions: La entrevista es va dur a terme al meu domicili particular. De fons es senten sorolls i, la nena, estava una mica distreta mentre fèiem l'entrevista. Cal a dir que ella experimenta problemes de parla ja que els seus pares són romanesos i sords i que, fent l'entrevista, em tingut problemes per entendre'ns. Les seves respostes han sigut curtes i, a vegades, contradictòries.		

- ¿Cuál de tus padres es sordo?

Los dos.

- ¿Cómo te comunicas con ellos?

Con las manos.

- En que lengua dijiste tus primeras palabras: papa, mama, comida,...?

De pequeña con la boca porque mi papa y mi mama trabajaban y yo hablaba con mis abuelos.

- ¿A tus papas les explicas tus cosas?

Sí.

- ¿Entiendes todo lo que te dicen tus papas?

Sí.

- ¿Cuándo les hablas y no te entienden qué haces?

Lo entienden todo.

7. Tu tienes 9 años, ¿tu hermano cuántos tiene?

15.

- ¿Tu hermano cómo se entiende con tus padres?

Con mis padres habla con las manos y conmigo con la boca.

- ¿Te gusta tener padres sordos?

Sí.

- ¿Te gustaría que oyesen?

Sí.

- ¿Cuándo estas con amigos te piden que les traduzcas?

Ellos entienden.

- ¿Cuándo ves la televisión te dicen que no la entienden?

Sí, les explico yo, y el me entiende.

- ¿Te ayuda tener padres sordos?

Sí, hablo Lengua de Signos y con la boca.

- ¿Tus padres te ayudan con los deberes del colegio?

Sí, mi padre me ayuda con los deberes.

- ¿Pero, tu padre habla castellano?

No, no puede hablar.

- ¿Entonces como te ayuda?

Yo sola con el castellano y también con la Lengua de Signos.

- ¿Los deberes los haces sola?

Sí.

Muy bien, gracias.

Entrevistat/da número 5

Nom i cognom: Mari Carmen González	Relació amb la sordesa: Filla de pare i mare sords	
Edat: 14	Sexe: Dona	Viu a: València
Data: 28 d'octubre del 2013	Via: Parlant per videotrucada via Skype	Duració: 21:07 '
Registre de la informació: Gravat amb la gravadora del mòbil pels altaveus de l'ordinador.		
Observacions:		

- ¿Cuál de tus padres es sordo?

Los dos, pero mi padre es medio sordo.

2. ¿Qué tanto por ciento de sordera tienen?

No lo sé.

- ¿Son oralistas o hablan en Lengua de Signos?

Mi padre habla con los dos, pero más con la voz; mi madre en Lengua de Signos.

- ¿Cómo te comunicas con ellos?

Con mi padre hablando y signando, y con mi madre en Lengua de Signos.

- ¿Crees que la comunicación con tus padres es buena?

Para hablar de cosas superficiales sí. Con mi madre es más fácil hablar; con mi padre más de cosas de trabajo y eso.

- ¿Crees que si fueran oyentes la comunicación sería mejor? ¿Por qué?

Sí, con los dos.

- ¿Hablas de tus sentimientos y emociones más profundas con ellos?

No, me cuesta, pero por mi personalidad. Por una parte, el ser sordos hace que su cerebro sea diferente, entonces, el tema de comunicar sentimientos, unas veces bien y otras veces mal, pero no solemos hablar de ello.

- ¿Alguna vez has querido decirles algo pero no has podido porque no te entendían o no sabías como decírselo?

De temas profundos sí; de temas cotidianos, del instituto, no.

- En que lengua dijiste tus primeras palabras: papa, mama, comida,...?

Primero hablé Lengua de Signos. Yo me acuerdo que de pequeña la maestra me decía que cualquier cosa que quería la decía en Lengua de Signos. Yo creo que mis primeras palabras en oyente pero hablar y pedir cosas en Lengua de Signos.

- ¿Crees que es tu lengua materna?

No, yo soy oyente.

- ¿Te expresas mejor en Lengua de Signos o hablando?

Hablando.

- ¿Has tenido algún problema de aprendizaje de la lengua oral?

No, nunca. Bueno, me llevaron una vez a Educación Especial porque mi hermana fue y me quitaron de allí creo que al año porque no me costaba hablar.

- ¿Tienes contacto con otros sordos?

Sí.

- ¿Te sientes cómodo cuando estas con ellos?

Sí.

- ¿De qué tipo de cosas habláis?

Pues de temas que me cuentan un poco su vida, o yo la mía... de cosas normales. Igual que a un oyente, pues a un sordo.

- ¿Están ellos cómodos cuando están contigo?

Sí, yo creo que sí (ríe).

- ¿Estás con ellos por qué tú quieres o por tus padres?

No, porque yo quiero, porque disfruto con ellos.

- ¿Notas que con hijos de oyentes tienes alguna discrepancia en la manera de actuar, pensar...?

No, nada.

- ¿Hay alguna característica que compartas con otros hijos de sordos?

Sí porque en cierto modo los hijos de padres sordos es cierto que tienen algo en común; sea por lo que sea su trato y su relación es más fácil.

- ¿Te han dicho alguna vez que te pareces a tu padre o a tu madre?

Sí, en la forma de signar.

- ¿Crees que te pareces a ellos?

¡No! (ríe).

- ¿Crees que el sentido del humor de tus padres es diferente al tuyo?

Sí.

- ¿Te hacen gracia sus chistes?

Algunos (ríe).

- ¿Y a ellos los tuyos?

Depende (ríe).

- ¿Te han contado tus padres alguna vez como eran a tu edad?

Sí, más mi madre que mi padre.

- ¿Crees que sus vivencias eran muy diferentes a las tuyas? ¿Por qué?

Sí, bastante. Mi madre ha estado encerrada en un colegio de sordos y, bueno, no tiene lo mismo que tengo yo. Yo he salido más y he tenido más contacto con personas y problemas que tienes fuera, o cosas buenas que tienes fuera, ella no las ha podido tener. Y mi padre no ha tenido una crianza fácil; le humillaron por ser sordo y no es lo mismo.

- ¿Has tenido que interpretar a tu padre o a tu madre alguna vez?

Sí.

- Al hacerlo, ¿cómo te sientes?

Hombre, cuando era más pequeña me daba un poco más igual y ahora más o menos. De pequeña me daba igual, total, me perdía el colegio. Pero ahora no tanto.

- ¿Cuándo interpretas, el oyente a quien mira, a ti o a tus padres?

Me mira a mí pero yo le digo que mire a mis padres.

- ¿Has tenido alguna vez alguna situación incómoda al interpretar a tus padres?

Sí, pero no fue con mis padres.

- ¿Te han pedido tus padres que les ayudes a leer o escribir algo alguna vez? ¿Tiene comprensión lectora?

Sí. Mi padre no sabe leer y mi madre pues le cuesta comprender. Mi madre lee la Biblia y le cuesta entender frases y palabras; también pues en cosas de médicos y papeles le ayudo.

- ¿Cuándo estáis con oyentes (amigos), te piden que les traduzcas?

Alguna vez, sí, sí. Mi padre el que más.

- ¿Les trasmites todo lo que dicen o les haces un pequeño resumen?

Depende de qué situación hago resúmenes o le voy interpretando todo lo que se va diciendo en directo.

- ¿Piensas que tienes más acceso a la información que ellos?

No, bueno si es el tema de la televisión no porque como hay subtítulos y eso lo van siguiendo y si hay algo pues me lo preguntan. Pero cuando estamos en la calle sí, porque hay cosas que no oyen.

- ¿Recuerdas alguna ocasión en que tus padres no supieran algo que “todo el mundo sabe”?

Sí, pero nunca se lo he dicho. Me acuerdo de unas noticias que salieron y se lo dije a mi madre y no lo sabía.

- ¿Qué trato tienen tus padres con oyentes?

Pues, a ver, depende de quién. Si les cae bien, bien; y si no, mal. Tienen más trato con la familia de mi padre.

- ¿Qué crees que te ha aportado a ti como persona tener padres sordos?

Pues a mí por una parte creo que me ha ayudado en el hecho de saber más de la vida, a aprender más rápido y a ver la vida de otro modo, no como una de estas niñas que se ven ahora, más madura.

- ¿Consideras que tener padres con disminución auditiva ha provocado que tengas más sensibilidad a personas con minusvalía?

En cierto modo sí, aunque no les veo minusvalía porque estoy tan acostumbrada a tratarlos que los veo como una persona más.

- Di algo positivo de tener padres sordos.

Es un idioma más.

- ¿Te gustaría dedicarte a algo relacionado con la Lengua de Signos? ¿O de ayuda a personas sordas?

No, bueno, alguna vez me he planteado ser intérprete, pero no.

- ¿Conoces alguna asociación de hijos de padres sordos?

No.

- ¿Has tenido alguna vez envidia de alguien por tener padres oyentes?

No, nunca.

- ¿Te gustaría que tus padres pudieran oír con normalidad?

Sí, la verdad es que sí. Me gustaría por ellos y por mí.

- Por último, ¿con que palabras describirías qué es tener padres sordos?

EL sentimiento de querer que sean oyentes y que oigan.

Muchas gracias.